

STUDIU

DESPRE CUNOȘTINȚELE, ATITUDINILE ȘI
PRACTICILE POPULAȚIEI DIN RAIOANELE:

- COMRAT,
- CEADÎR-LUNGA,
- VULCĂNEȘTI,
- TARACLIA

CU PRIVIRE LA SURSELE
DE INFORMARE ȘI ATITUDINEA
VIS A VIS DE EGALITATEA DE GEN ȘI
ROLUL FEMEILOR ÎN VIAȚA PUBLICĂ

La elaborarea acestui studiu au contribuit:

Ruslan Sintov, sociolog

Liliana Palihovici lideră de echipă,

Gabriela Iordan,

Lilia Barbarosie.

Design grafic și machet:

Cristina Cazanji.

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV	6
I. DESIGNUL STUDIULUI	13
II. CONSUM MASS-MEDIA ȘI VERIFICAREA SURSELOR DE INFORMARE	17
Practici de utilizare a surselor mass-media	18
Percepții privind dezinformarea și verificare surse de informare	23
Încredere în surse de informare	27
III. PERCEPȚII PRIVIND SECURITATEA PERSONALĂ ȘI COMUNITARĂ	30
Percepții generale	31
Probleme importante la nivel personal, comunitar și la nivel de țară	35
Securitatea personală și politică	38
IV. EGALITATEA DE GEN ȘI ROLUL FEMEILOR ÎN VIAȚA PUBLICĂ	40
Stereotipuri generale	41
Stereotipuri privind activitatea economică, roluri de gen în familie și sarcinile casnice	43
Percepții de gen privind funcțiile decizionale	44
Nivelul de percepție a egalității de gen	46
V. COEZIUNE SOCIALĂ ȘI SOLIDARITATE COMUNITARĂ	48
Percepții despre democrație și siguranță la nivel de țară	49
Atitudini și distanțe sociale	50
Afinitate spirituală	53
Coeziune și cooperarea comunitară	54
Percepții privind discriminarea	57
Schimbarea relațiilor între grupuri	57
VI. ATITUDINI FAȚĂ DE ADMINISTRAȚIA LOCALĂ ȘI CENTRALĂ	59
Percepții privind participarea la procesul decizional	60
Percepții privind administrarea centrală și locală	61
Încredere în instituții	66
Percepții privind nivelul corupției	68
Percepții privind relațiile autorităților centrale și locale	69
VII. VULNERABILITĂȚI ȘI LACUNE INFORMAȚIONALE	71
Percepții privind starea actuală și viitorul apropiat	72
Afinitate culturală și limba vorbită	73
Percepții privind divizarea societății	75
Percepții privind autoritățile din UTA Găgăuzia	77
Percepții privind Uniunea Europeană și procesul de integrare	78
Percepții privind parteneriate externe	82
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	84

Figura 1.	Caracteristici socio-demografice de bază ale respondenților	15
Figura 2.	Cât de des citiți/priviți știri despre evenimentele curente?	18
Figura 3.	Cât de des folosiți următoarele surse pentru a afla știri despre evenimentele actuale?	19
Figura 4.	Ce rețea de socializare folosiți cel mai des?	21
Figura 5.	Ce resursă de știri online folosiți cel mai des?	22
Figura 6.	Ce canal TV urmăriți cel mai des?	22
Figura 7.	Sunteți de acord sau nu că dezinformarea a devenit o problemă în Republica Moldova?	23
Figura 8.	În ce măsură sunteți de acord sau nu cu următoarele afirmații?	24
Figura 9.	Cât de ușor vă dați seama, după ce auzi știrile, dacă sunt adevărate sau false, dacă există o tentativă de manipulare a oamenilor?	25
Figura 10.	Cum procedați de obicei atunci, când aflați informații despre care credeți că nu sunt adevărate?	26
Figura 11.	Câtă încredere aveți în următoarele surse de informare sau știri (pentru a înțelege ce se întâmplă în Moldova și în lume)?	28
Figura 12.	În cazul unei crize majore (dezastru de mediu, incendiu major etc.) sau război, la ce sursă de informații ați apela în primul și al doilea rând pentru a obține informații relevante?	29
Figura 13.	În opinia dvs., situația de securitate din țara noastră evoluează în direcția corectă, greșită sau nici una, nici alta?	31
Figura 14.	În ce măsură sunteți de acord cu următoarele afirmații?	33
Figura 15.	Care sunt cele trei probleme care vă îngrijorează pe dumneavoastră personal, cel mai mult în prezent?	34
Figura 16.	Care sunt 2 cele mai importante / urgente probleme din comunitatea dvs. care vă deranjează și ar trebui soluționate imediat? Întrebare deschisă	35
Figura 17.	Care sunt cele mai importante două probleme cu care se confruntă Moldova în acest moment?	37
Figura 18.	Vă rog să spuneți în ce măsură ...?	38
Figura 19.	În ce măsură sunteți de acord sau nu sunteți de acord cu fiecare dintre următoarele afirmații?	41
Figura 20.	În ce măsură sunteți de acord sau nu sunteți de acord cu fiecare dintre următoarele afirmații?	43
Figura 21.	În ce măsură sunteți de acord sau nu sunteți de acord cu fiecare dintre următoarele afirmații?	43
Figura 22.	În ce măsură sunteți de acord sau nu sunteți de acord cu fiecare dintre următoarele afirmații?	44
Figura 23.	În ce măsură sunteți de acord sau nu sunteți de acord cu fiecare dintre următoarele afirmații?	44
Figura 24.	Dvs. ați alege un bărbat sau o femeie pentru funcția de ...?	45
Figura 25.	Indicele egalității de gen	46
Figura 26.	Cât de important este pentru dvs. să trăiți într-o țară care este guvernată democratic?	49
Figura 27.	În ce măsură sunteți de acord cu fiecare dintre următoarele afirmații referitoare la statul și societatea moldovenească?	49
Figura 28.	Evaluați câteva grupuri de persoane din țară în funcție de atitudinea dvs. față de acestea (atitudine nefavorabilă, neutră, favorabilă).	50
Figura 29.	Ați accepta următoarele relații cu următoarele categorii de persoane?	51
Figura 30.	Indicele distanței sociale	52
Figura 31.	În ce măsură vă simțiți legat sufletește de ...?	53
Figura 32.	În cazul în care în gospodăria dvs. s-ar întâmpla un incident, pe cine credeți că vă puteți baza pentru ajutor?	54

Figura 33.	Cât de mult ...?	55
Figura 34.	Vă considerați a fi membru al unui grup discriminat în Moldova?	57
Figura 35.	Din ce motive sunteți/grupul dvs. este discriminat?	57
Figura 36.	În ce măsură ați spune că relațiile dvs. cu oamenii din următoarele grupuri s-au înrăutățit sau s-au îmbunătățit în ultimii ani?	58
Figura 37.	Cât de bine credeți că sunt reprezentate interesele dvs. în politica la nivel național și local?	60
Figura 38.	Credeți că populația UTA Găgăuzia/Taracliei poate influența deciziile autorităților regionale?	60
Figura 39.	În general, în ce măsură sunteți mulțumit(ă) de modul în care Primăria se consultă și implică cetățenii comunității în procesul de luare a deciziilor?	61
Figura 40.	Cu care dintre următoarele afirmații sunteți cel mai de acord?	61
Figura 41.	Cât de mulțumit sunteți de următoarele aspecte?	61
Figura 42.	Cât de mulțumiți sunteți de serviciile publice prestate în regiunea dvs.?	64
Figura 43.	Care sunt 3 cele mai problematice/necalitative servicii publice prestate în regiunea dvs.? Întrebare deschisă	65
Figura 44.	Cine, după părerea dvs., contribuie cel mai mult la dezvoltarea UTA Găgăuzia /Taraclia și bunăstarea oamenilor ca dvs.? (răspuns multiplu)	65
Figura 45.	Câtă încredere aveți în următoarele instituții?	66
Figura 46.	Cât de mare este nivelul de corupție în următoarele instituții?	68
Figura 47.	Cum ați evalua în general relația autorităților de la Chișinău cu autoritățile și locuitorii din UTA Găgăuzia?	69
Figura 48.	Cum ați evalua în general relația autorităților de la Chișinău cu autoritățile și locuitorii din raionul Taraclia?	
Figura 49.	Cât de mulțumit sunteți de situația economică actuală în ...?	72
Figura 50.	Dvs. personal credeți că în UTAG / Taraclia lucrurile se îndreaptă într-o direcție bună sau greșită?	72
Figura 51.	Care considerați că este explicația pentru opțiunea aleasă (direcția greșită sau direcția bună)?	73
Figura 52.	Față de care cultură vă simțiți mai atașat, cu excepția propriei culturi?	73
Figura 53.	Considerați că locuitorii din UTA Găgăuziei / Taracliei trebuie să cunoască limba de stat (româna)?	73
Figura 53.	Considerați că locuitorii din UTA Găgăuziei / Taracliei trebuie să cunoască limba de stat (româna)?	74
Figura 54.	Credeți că societatea moldovenească este divizată în funcție de ...?	75
Figura 55.	În ce măsură ați fi de acord cu următoarele afirmații?	76
Figura 56.	În continuare vă voi citi câteva afirmații despre liderii politici ai UTA Găgăuziei, să îmi spuneți care este opinia dvs.?	77
Figura 57.	Care este atitudinea dvs. față de Uniunea Europeană?	78
Figura 58.	În ce măsură susțineți aderarea Republicii Moldova la UE?	78
Figura 59.	Credeți că după aderarea la UE populația din UTAG/ Taraclia ar avea de pierdut sau de câștigat?	79
Figura 60.	În contextul referendumul din toamna 2024, ce părere aveți despre următoarele afirmații?	80
Figura 61.	Cum veți reacționa dacă Republicii Moldova va fi acceptată să adere la UE?	81
Figura 62.	Care considerați că este cea mai importantă piață de export pentru ...?	82
Figura 63.	Ce stat sau organizație oferă cea mai mare asistență financiară/ajutor material UTA Găgăuziei /raionului Taraclia?	83
Figura 64.	Care este opinia dvs. față de următoarele afirmații?	83

SUMAR EXECUTIV

CONTEXT

AO „Institutum Virtutes Civilis” a lansat, în luna octombrie 2025, proiectul „Împuternicirea oamenilor și a comunităților pentru o coeziune socială mai puternică”, finanțat printr-un grant oferit de Institutul pentru Raportarea Războiului și Păcii (IWPR), cu sprijinul Guvernului Regatului Unit. Scopul proiectului este să consolideze coeziunea socială prin capacitatea femeilor și tinerilor și prin consolidarea rezilienței comunității la discursul instigator la ură, dezinformare și amenințări externe.

Pentru dezvoltarea activităților și măsurilor bazate pe evidențe primare (populația rezidentă), proiectul a inclus realizarea unui studiu de tip CAP (cunoștințe, atitudini și practici) în UTA Găgăuzia și raionul Taraclia. Pe baza rezultatelor studiului AO „Institutum Virtutes Civilis” a oferit servicii de consolidare a capacităților pentru femei și tineri (alfabetizare media, contra-discurs, siguranță digitală, organizare comunitară, egalitate de gen) și va finanța inițiative locale specifice și incluzive care abordează direct rezultatele identificate de studiu.

Scopul principal al studiului este de a identifica și evalua cunoștințele, atitudinile și practicile femeilor și bărbaților de diferite vârste pentru a cartografia modul în care diferite grupuri accesează informații și au încredere în aceste informații, pentru a identifica lacunele și vulnerabilitățile care permit răspândirea narațiunilor false și care slăbesc coeziunea comunităților din regiunea UTAG și Taraclia.

Studiul a fost realizat pe baza unui sondaj cantitativ folosind tehnica interviului față în față pe tablete cu conexiune online. În total au fost chestionați 408 respondenți (cu valoarea erorii de eșantionare de +/-5%). Datele au fost colectate în perioada 28 noiembrie – 8 decembrie 2025. Toate interviurile au fost realizate în limba rusă. Durata medie a unui interviu a fost de 35 de minute. Eșantionul a inclus 31 localități (22 în Găgăuzia și 9 în Taraclia). Schema de eșantionare a fost semi-probabilistă (empirică), stratificată, cu 4 etape de eșantionare (selecție aleatorie sistematică la nivel de fiecare etapă). Suplimentar au fost realizate 2 discuții de grup: o discuție cu persoanele în vârstă de 18-34 ani și o discuție cu persoane în vârstă de 35-70 ani.

CONSTATĂRI GENERALE – COMPONENTA CANTITATIVĂ

Consum mass-media și verificarea surselor de informare

- 37% dintre respondenți consumă știri zilnic, 21% sunt consumatori moderați (câteva ori pe săptămână), 25% sunt consumatori pasivi, iar 17% nu citesc deloc sau nu urmăresc știri.
- Cele mai populare trei surse de informare sunt prietenii/familia (56% primesc informații zilnic sau de câteva ori pe săptămână), rețelele de socializare (50%) și televiziunea tradițională (41%).
- Cele mai utilizate platforme de socializare și aplicații de mesagerie sunt TikTok (44%) și Facebook (41%). Al doilea grup include Instagram (33%) și YouTube (31%).
- Cea mai utilizată resursă de știri online este Point.md (34%), iar alte 35% nu au o sursă preferată.
- Cel mai utilizat canal de televiziune este GRT Gagauzia (45%). Canalele secundare sunt Rossiya 24 (34%) și Moldova 1 (26%).
- 83% sunt de acord că dezinformarea este o problemă în Moldova.
- 6 din 10 respondenți consideră că Guvernul de la Chișinău, UE și țările occidentale sunt principalii distribuitori de dezinformare, în raport cu doar 28% care fac referință la Federația Rusă.
- 42% dintre respondenți spun că le este foarte ușor sau destul de ușor să determine dacă o știre este adevărată sau manipulatoră/falsă, comparativ cu 46% care consideră acest lucru dificil.
- 6 din 10 locuitori ai UTA Găgăuzia și ai raionului Taraclia nu întreprind nimic atunci când se confruntă cu informații pe care le consideră neadevărate. 1/3 dintre respondenți utilizează trei metode în proporții aproape egale: verificarea faptelor, discuțiile cu alții și verificarea informațiilor din mai multe surse.
- Fiecare al doilea respondent nu are încredere în mass-media națională din Moldova în limba română, în declarațiile oficiale ale autorităților centrale și în presa românească.
- În eventuale situații de criză, principala sursă de informații la care apelează respondenții este mass-media regională (41%). Sursele secundare includ mass-media națională în limba rusă (29%), prieteni și vecini (24%), precum și declarații oficiale ale autorităților regionale (22%).

Percepții privind securitatea personală și comunitară

- 58% dintre respondenți consideră că situația de securitate din țară evoluează într-o direcție greșită.
- Aproape fiecare al doilea respondent apreciază că atât autoritățile centrale, cât și cele regionale/locale au un impact negativ asupra securității în regiune.
- La nivel personal, cele mai mari îngrijorări sunt prețurile ridicate (63%) și sărăcia (48%), urmate de criza energetică (35%) și amenințarea unui conflict militar (33%).
- La nivel comunitar, cele mai stringente probleme țin de infrastructură – 43% (drumuri, canalizare, ape ducte, iluminat stradal), urmate de lipsa locurilor de muncă (10%) și de accesul la servicii de sănătate (10%).
- Problemele la nivel național reflectă în mare măsură probleme financiare la nivel personal: prețuri ridicate / inflație (60%), șomaj (22%), pensii mici (21%).
- Din perspectiva securității personale și politice, cea mai mare problemă identificată este ineficiența sistemului judiciar în combaterea criminalității (66%), urmată de lipsa de încredere în protejarea copiilor de violență și în mecanismele sistemice de prevenire a violenței (fiecare al doilea respondent). De asemenea, 4 din 10 respondenți nu se simt deloc în siguranță să își exprime liber opiniile politice.

Egalitatea de gen și rolul femeilor în viața publică

- Stereotipuri generale predominante: pe de o parte, se consideră că femeile sunt tratate în mod egal cu bărbații (78%); pe de altă parte, predomină convingerile că egalitatea de gen este preluată din alte țări și nu este potrivită pentru Moldova (58%), că cultura și tradițiile noastre contribuie la inegalitatea de gen (59%), femeile sunt excesiv de emoționale, ceea ce le afectează judecata (55%).
- 72% dintre respondenți consideră că anumite profesii sunt specifice femeilor, iar 59% consideră că femeile nu ar trebui să muncească dacă un bărbat poate întreține o familie.
- În ceea ce privește viața de familie, predomină convingerile că decizia finală aparține bărbatului (60%), iar violența domestică este o problemă personală și nu ar trebui să existe intervenții din exterior (59%). 40% dintre respondenți susțin dreptul soțului de a-și disciplina soția și se opun concediului de paternitate, în detrimentul dreptului soției de a-și continua cariera profesională.
- 9 din 10 respondenți sunt de acord că soțul ar trebui să participe activ la treburile casnice și să-și ajute soția.
- Majoritatea locuitorilor din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia susțin ideea implicării femeilor în funcții de conducere (63%) și în funcții politice (62%).
- Opinia predominantă este că genul nu este relevant atunci când vine vorba de funcții administrative și politice la nivel local, regional și central (în medie, 6 din 10 respondenți).
- Stereotipurile de gen sunt semnificativ mai pronunțate la nivel general (norme și tradiții culturale), comparativ cu activitatea economică și rolurile familiale. Per ansamblu, 28% din respondenți manifestă un nivel înalt de acceptare a egalității de gen, 61% un nivel mediu și 11% un nivel scăzut.

Coeziune socială și solidaritate comunitară

- 2/3 dintre locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia consideră important să trăiască într-o țară cu o guvernare democratică.
- Opiniile predominant pozitive cu privire la statul și societatea moldovenească vizează: mândria de a fi cetățean al Republicii Moldova (72%), capacitatea de a se putea baza pe sprijinul societății (75%), sentimentul de siguranță în regiunea de origine (61%) și asigurarea de către stat a serviciilor publice esențiale (58%).
- Opiniile predominant negative se referă la faptul că alegerile din Moldova nu sunt libere și corecte (72%), iar cetățeanul nu are acces la influențarea proceselor publice (69%).
- Atitudinile față de etnicii găgăuzi, bulgari și ruși sunt în general pozitive sau foarte pozitive. Atitudini negative sunt exprimate practic doar față de etnicii români (1 din 5 respondenți) și față de etnicii ucraineni (1 din 10 respondenți).
- Locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia demonstrează niveluri ridicate de intoleranță față de 10 grupuri sociale măsurate în cadrul studiu, indiferent de caracteristicile acestora (rasă, statut financiar, etnie, religie, dizabilitate, dependență, opinii politice opuse etc.). Valoarea medie a Indicelui Distanței Sociale (IDS) este de 3,9 puncte, indicând acceptabilitatea socială la nivel de localitate. Cea mai mică distanță socială este demonstrată față de persoanele dependente de droguri și homosexuali (4,7-4,8 puncte), sugerând o dorință de a exclude aceste grupuri din comunitate.
- Locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia simt un atașament emoțional aproximativ egal față de Republica Moldova, Federația Rusă și Uniunea Sovietică. 2/3 nu simt practic nicio legătură cu Uniunea Europeană sau România.
- În caz de urgență, majoritatea respondenților consideră că se pot baza, în primul rând și aproape în egală măsură, pe rude, prieteni și serviciile de urgență (8 din 10 respondenți).
- 74% dintre respondenți cred că oamenii din localitatea lor le pasă de ei.

- 4 din 10 respondenți au confirmat numeroase cazuri de colaborare între locuitorii satului în rezolvarea diverselor probleme ale comunității locale în ultimele 12 luni.
- 6% dintre respondenți se consideră victime ale discriminării în Republica Moldova.
- Marea majoritate a respondenților (8 din 10 respondenți) confirmă că relațiile lor cu cele nouă grupuri studiate (sociale, geografice și ideologice) au rămas neschimbate sau chiar s-au îmbunătățit. Singurul grup pentru care 19% dintre respondenți raportează o deteriorare a relațiilor este cel al susținătorilor legăturilor mai strânse cu UE.

Atitudini față de administrația locală și centrală

- Majoritatea locuitorilor din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia spun că interesele lor nu sunt reprezentate nici la nivel național (56%), nici la nivel local (50%).
- Fiecare al doilea respondent consideră că nu are nicio posibilitate de a influența asupra procesului decizional la nivel local.
- 23% dintre respondenți sunt nemulțumiți de modul în care autoritățile locale se consultă cu cetățenii și îi implică în procesul decizional.
- Fiecare al doilea respondent consideră că Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia ar trebui să aibă o autonomie mai mare, în timp ce 1 din 3 afirmă că nivelul actual de autonomie este suficient.
- Majoritatea respondenților (6 din 10) sunt nemulțumiți de funcționarea democrației în țară, de modul în care este guvernată țara, de respectarea drepturilor grupului lor etnic și de guvernarea regiunii lor.
- Serviciile de sănătate (33%) sunt cele mai problematice servicii publice din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia.
- Dezvoltarea regiunii UTA Găgăuzia/Taraclia și bunăstarea locuitorilor acesteia sunt percepute ca fiind asigurate exclusiv de lucrătorii obișnuiți, în opinia a 45% din respondenți.
- 7 din 10 respondenți nu au încredere în Președinție, Guvern și Parlament, comparativ cu un nivel destul de înalt de încredere în autoritățile locale și regionale (6 din 10 respondenți).
- Autoritățile centrale sunt percepute ca fiind corupte de 4 din 10 respondenți, de trei ori mai mult decât cu referire la administrația locală. Totodată, aproape jumătate din respondenți nu au putut aprecia percepția lor față de acest aspect.
- Opinia dominantă (fiecare al doilea respondent) cu privire la relația dintre autoritățile centrale și autoritățile Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia este negativă, în special în ceea ce privește Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia, condus de Bașcan (70%).

Vulnerabilități și lacune informaționale

- 7 din 10 locuitori ai UTA Găgăuziei și raionului Taraclia sunt nemulțumiți de situația economică din țară (75%) și din regiune (67%).
- 41% dintre respondenți consideră că situația din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia se îndreaptă într-o direcție greșită, versus 26% care consideră că evoluează în direcție corectă.
- Evoluția greșită se datorează în principal acțiunilor autorităților centrale (54%) și apropierea acestora de UE (34%), în timp ce evoluția corectă se datorează acțiunilor autorităților locale (44%) și apropierea acestora de Rusia (38%).
- Un procent aproape egal de respondenți și-au exprimat atașamentul fie față de cultura Republicii Moldova (40%), fie față de cultura Rusiei (35%).
- Aproape jumătate dintre respondenți (44%) consideră că locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia ar trebui să cunoască limba de stat, în timp ce cealaltă jumătate se opun (51%).

- Criteriile principale în funcție de care este divizată societatea moldovenească sunt veniturile (64%), limba vorbită (62%) și preferințe politice (58%).
- Pe de altă parte, 87% au convingerea că societatea nu este divizată pe criterii etnice sau lingvistice, fiind mai degrabă o divizare artificială din partea politicienilor (74%) și mai puțin o interferență din partea Rusiei (74%).
- Autoritățile regionale nu își îndeplinesc promisiunile de a consolida relațiile cu Rusia(40%) și nu răspund intereselor și nevoilor locuitorilor (43%); autoritățile regionale nu sunt supuse influenței lui Șor și altor influențe externe (50%).
- 41% dintre respondenți au atitudine negativă față de Uniunea Europeană (36% foarte negativă) versus 15% cu atitudine pozitivă.
- 59% nu susțin deloc integrarea Republicii Moldova în UE. Per total, 81% se opun în măsură mai mare sau mai mică integrării.
- 54% cred că integrarea țării în Uniunea Europeană va avea doar sau în mare parte consecințe negative pentru Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia și raionul Taraclia, versus 13% – va avea de câștigat. 19% sunt indeciși, iar 14% cred că nu va fi nici o schimbare.
- Populația regiunii neagă aproape în totalitate orice beneficii ale integrării în UE și evidențiază în schimb consecințele negative, distribuite frecvent în mass-media în ultimii ani.
- Atitudinea predominantă a locuitorilor din regiune în urma integrării finale a Republicii Moldova în UE este fie o reacție pasivă (40%), fie acceptarea respectuoasă a deciziei majorității (15%). 6% ar participa, eventual, la proteste.
- Două treimi dintre respondenți consideră Federația Rusă cea mai importantă piață de export atât pentru regiune (64%), cât și pentru țară în ansamblu (65%). UE este percepută drept partener principal la nivel național de către 14% respondenți și la nivel regional – de 5% respondenți.
- Turcia este considerată a fi principalul furnizor de asistență tehnică și financiară în regiune (41%), în timp ce doar 5% dintre respondenți consideră UE drept principalul furnizor și mai puțin de 1% consideră SUA ca principal furnizor.
- 85% consideră că relațiile apropiate cu Rusia sunt importante pentru Republica Moldova, versus 46% care consideră importante relațiile apropiate cu occidentul.
- 63% cred că investițiile rusești au influență pozitivă asupra Republicii Moldova, versus 38% care cred același lucru despre investițiile occidentale.

CONSTATĂRI GENERALE – COMPONENTA CALITATIVĂ

- Respondenții asociază Republica Moldova preponderent cu „acasă” și „patria”, ca repere centrale ale identității personale și colective.
- Așteptările față de noua guvernare se concentrează asupra îmbunătățirii nivelului de trai și stabilizării economice, tinerii mizând pe investiții și oportunități, iar adulții pe protecție socială și servicii publice funcționale.
- Consumul media a rămas relativ stabil în ultimul an, modificările individuale fiind explicate mai degrabă prin factori subiectivi decât prin factori structurali.
- Ambele grupuri preferă sursele online și rețelele sociale, televiziunea având un rol marginal; tinerii accesează mai frecvent portaluri internaționale, iar adulții – platforme sociale și site-uri locale.
- Neîncrederea față de mass-media națională în limba română este determinată în principal de bariera lingvistică, la care se adaugă percepția partizanatului politic și sentimentul că realitățile din sud nu sunt reprezentate.
- Recâștigarea încrederii este condiționată de accesibilitate lingvistică sporită și de un conținut perceput ca echilibrat și relevant.

- Majoritatea respondenților consideră că dezinformarea a crescut semnificativ, identificând actorii politici și instituționali drept principalii promotori, cu scopul influențării opiniei publice și polarizării societății.
- Tinerii utilizează mai frecvent verificarea comparativă a surselor, în timp ce adulții se bazează pe intuiție și pe confirmări din cercul social apropiat. Implicarea activă în combaterea dezinformării este redusă în ambele grupuri.
- Sentimentul de siguranță în UTAG și Taraclia este unul relativ și fragil, influențat de contextul geopolitic, instabilitatea politică și nivelul scăzut de încredere în instituțiile de ordine publică.
- Libertatea de exprimare politică este percepută ca limitată și riscantă, din motive profesionale și sociale în rândul tinerilor și din cauza unui climat politic restrictiv în percepția generațiilor 35+.
- Principalele îngrijorări de securitate personală vizează insecuritatea economică, criminalitatea, riscurile geopolitice și restrângerea libertăților civile, responsabilitatea fiind atribuită preponderent autorităților centrale.
- Problemele comunitare urgente sunt infrastructura deficitară, serviciile publice slabe și mediul urban degradat, responsabilitatea fiind plasată pe primării, autorități regionale și centrale, dar și parțial pe comunitate.
- Respondenții consideră că pot contribui la dezvoltarea comunității prin acțiuni locale concrete, iar la nivel național prin implicare civică limitată.
- Securitatea Republicii Moldova este percepută ca fiind afectată de vulnerabilități economice și instituționale interne, nu de amenințări externe directe, iar principala amenințare este identificată în clasa politică, instituțiile slabe și fragmentarea socială.
- Aderarea Turciei la UE este interpretată ca un demers strategic fără riscuri majore pentru identitatea sa culturală, iar apartenența la NATO ca o opțiune geopolitică pragmatică.
- Egalitatea de gen este înțeleasă ca egalitate juridică și de oportunități, însă este percepută ca parțial respectată, mai ales limitată în sfera familială și în mediul rural; discriminarea femeilor este adesea normalizată și rar recunoscută explicit.
- Prezența femeilor în funcții de conducere este acceptată pe criterii meritocratice, deși persistă rezerve tradiționale, mai ales în rândul generațiilor 35+.
- Nivelul de încredere interpersonală este scăzut, fiind limitat la cercul apropiat, însă solidaritatea comunitară se activează în situații de criză.
- Relațiile interetnice sunt funcționale la nivel cotidian, dar marcate de tensiuni simbolice legate de limbă și identitate.
- Disponibilitatea de a ajuta este condiționată moral, fiind refuzată persoanelor percepute ca abuzive sau neasumate.
- Acceptarea relațiilor apropiate este selectivă și bazată pe experiențe personale și norme familiale.
- Reticența față de învățarea limbii române este explicată de tineri prin factori structurali și de practică, iar de adulți/vârstnici prin considerente identitare și politice, coexistând cu recunoașterea utilității sale funcționale.
- Percepțiile față de autoritățile centrale sunt preponderent negative, realizările fiind considerate limitate, iar nereușitele – sistemice.
- Autoritățile regionale sunt apreciate pentru realizări infrastructurale vizibile, dar criticate pentru lipsa de unitate, cumătrism și cooperare deficitară cu nivelul central.
- Relațiile dintre Chișinău și autoritățile locale/regionale sunt percepute ca tensionate sau inexistente, dezvoltarea regională fiind atribuită mai ales autorităților locale și sprijinului extern (Turcia, Bulgaria).
- Politica este identificată drept principalul domeniu al știrilor false, iar tensiunile potențiale sunt asociate cu amenințări la adresa autonomiei și identității culturale.

- Discursul instigator la ură este definit ca practici și mesaje publice discriminatorii, iar percepțiile privind un atac hibrid extern sunt profund divizate generațional.
- Aderarea Republicii Moldova la UE este anticipată ca generând reacții preponderent negative sau sceptice în UTAG, beneficiile fiind recunoscute limitat, iar riscurile identitare și economice fiind accentuate, mai ales de generațiile 35+.
- Atitudinile față de UE și Rusia sunt construite predominant pe experiențe directe, memorie economică și narațiuni informale, cu o polarizare generațională clară.
- Comportamentul elitelor politice moldovenești și ruse, care critică public SUA și UE, dar utilizează în plan privat beneficiile occidentale, este interpretat de tineri drept o expresie evidentă a standardelor duble și a ipocriziei politice.

I. DESIGNUL STUDIULUI

OBIECTIVE ȘI ACOPERIRE GEOGRAFICĂ

Scopul principal al studiului a fost de a identifica și evalua cunoștințele, atitudinile și practicile femeilor și bărbaților de diferite vârste pentru a cartografia modul în care diferite grupuri accesează informații și au încredere în acestea, pentru a identifica lacunele și vulnerabilitățile care permit răspândirea narațiunilor false și care slăbesc coeziunea comunităților din regiunea UTAG și Taraclia.

Obiective specifice:

- înțelegerea tensiunilor sociale și politice existente în regiune;
- identificarea potențialilor factori/subiecte declanșatori/toare de conflicte în cadrul comunităților țintă;
- evaluarea percepției populației cu privire la credibilitatea surselor de informare; accesul persoanelor la informație; sursele preferate de informare; încrederea în sursele de informare, practicile de informare și cunoștințele despre riscuri de dezinformare;
- înțelegerea narațiunilor predominante din jurul discursului instigator la ură și al dezinformării;
- înțelegerea normelor și stereotipurilor de gen.

METODOLOGIA DE CERCETARE

Studiul a fost realizat în baza principiului triangulației – utilizarea metodelor cantitative și calitative de cercetare.

Componenta cantitativă

Metode de cercetare:	sondaj reprezentativ pentru populația adultă din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia.
Tehnica de cercetare:	interviu față în față asistat de tabletă (CAPI), în baza unui chestionar structurat.
Grupuri țintă:	populația adultă (18 ani și peste) rezidentă din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia
Mărime eșantion:	408 respondenți. Eroarea de eșantionare +/- 5%
Instrument de cercetare:	chestionar cu întrebări închise și semi-deschise. Limba de intervievare – rusa

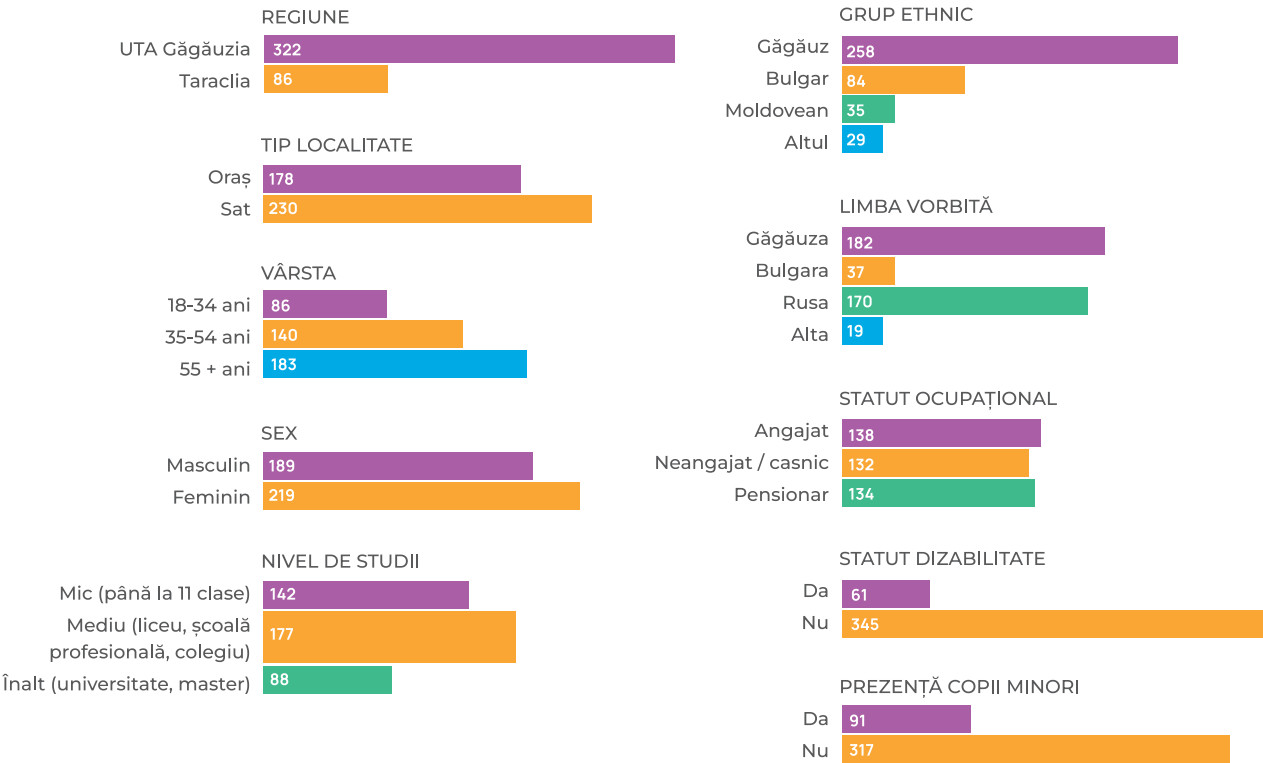
WChestionarul a inclus 7 secțiuni:

- Consum mass-media și verificarea surselor de informare
- Percepții privind securitatea personală și comunitară
- Egalitatea de gen și rolul femeilor în viața publică
- Coeziune socială și solidaritate comunitară
- Atitudini față de administrația locală și centrală
- Vulnerabilități și lacune informaționale
- Date demografice

Durata medie a interviului:	35 minute.
Perioada de colectare a datelor:	28 noiembrie – 8 decembrie 2025.
Rata netă de participare:	31%. 2% din totalul interviurilor inițiate au fost întrerupte de respondenți la un moment dat în timpul procesului de interviuare.
Principii de eșantionare:	• Schema de eșantionare: semi-probabilistă (empirică), stratificată, cu 4 etape de eșantionare – la nivel de localitate, la nivel de sector / rută (câte 5 chestionare per rută), la nivel de gospodărie și la nivel de respondent. • Cadru de eșantionare: lista tuturor localităților din prima etapă de eșantionare, lista tuturor sectoarelor din fiecare localitate selectată în prima etapă pentru a doua etapă, lista tuturor gospodăriilor din fiecare sector selectat. • Acoperire geografică: zone urbane și rurale. Eșantionul a inclus 31 localități (22 în Găgăuzia și 9 în Taraclia). • Universul de eșantionare: Populația adultă rezidentă în aria geografică cercetată. Datele inițiale pentru designul eșantionării au fost preluate din Recensământul populației și locuințelor din 2024.

Profilul socio-demografic al respondenților care au participat la sondaj

FIGURA 1.
CARACTERISTICI SOCIO-DEMOGRAFICE DE BAZĂ ALE RESPONDENȚILOR

Datele sunt ponderate în baza statisticilor oficiale pentru anul 2025

Constatări în baza profilului socio-demografic al respondenților:

DISCUȚII DE GRUP	
Scop:	Obținerea de informații calitative pentru obiectivele cercetării, date care nu pot fi obținute prin studiu cantitativ, în virtutea limitărilor sale.
Metoda:	Discuție focus grup
Instrument:	Formular de recrutare și ghid cu întrebări deschise
Durata medie:	161 minute (2 ore și 40 minute)
Grup țintă:	1. Tineri în vârstă de 18-34 ani, mix de gen, mediu de reședință 2. Persoane în vârstă de 35-70 ani, mix de gen, mediu de reședință
Mărime eșantion și grup țintă:	S-a organizat câte un focus grup pentru fiecare grup țintă. În total au participat 15 persoane: 8 tineri și 7 persoane în vârstă de 35-70 ani.
Logistica:	Discuțiile de grup au fost înregistrate audio, iar ulterior stenografiate. Discuțiile de grup au avut loc într-o locație centrală din Comrat cu prezență fizică.

II. CONSUM MASS-MEDIA ȘI VERIFICAREA SURSELOR DE INFORMARE

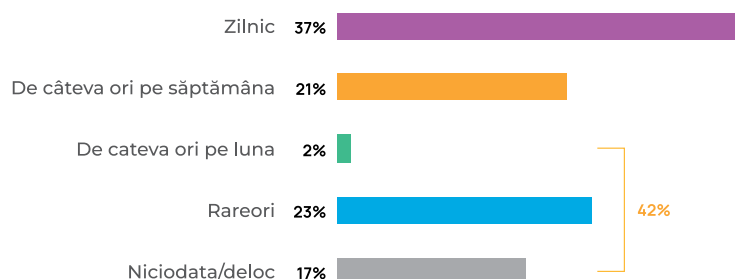
În acest capitol sunt descrise practicile de informare ale locuitorilor din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia, opiniile și atitudinile despre dezinformare și încrederea în diverse surse de informare.

PRACTICI DE UTILIZARE A SURSELOR MASS-MEDIA

Unul din trei respondenți este consumator activ de știri: 37% consumă știri zilnic. 21% sunt consumatori moderați, 25% sunt consumatori pasivi, iar 17% afirmă că nici nu citesc, nici nu urmăresc știri deloc (Figura 2). Per total, 4 din 10 respondenți sunt fie consumatori pasivi de știri, fie deloc nu se informează. În această categorie se regăsesc în proporție mai mare locuitori din Taraclia (45%), persoane în vârstă de 18-44 ani (47%), cu nivel mic de studii (53%), nu verifică informațiile (45%), persoanele indecise geopolitic (53%), persoanele nesatisfăcute de serviciile publice locale (47%), utilizează Instagram (41%) și TikTok (44%), se informează de la vecini (27%) și de pe rețelele sociale (31%).

FIGURA 2.

CÂT DE DES CITIȚI/PRIVIȚI ȘTIRI DESPRE EVENIMENTELE CURENTE?

Opiniile privind nivelul de acces la informație conturează două tendințe majore: o perspectivă dominant pozitivă, comună ambelor grupuri, conform căreia accesul este foarte ridicat datorită internetului și diversității surselor disponibile, și o perspectivă critică, mai nuanțată, care evidențiază obstacole tehnice, politice și structurale ce limitează accesul real la informații relevante.

Perspectivile optimiste, întâlnite mai ales în rândul adulților și vârstnicilor, dar și al unor tineri, descriu accesul la informații ca fiind maximal („10 din 10”). Acești respondenți argumentează că internetul oferă libertate deplină de căutare, multiple surse alternative și posibilitatea de personalizare a conținutului prin algoritmi sau instrumente de inteligență artificială.

Evaluez accesul la informație ca fiind 10 din 10. Astăzi poți găsi orice știri — poți intra oriunde, poți citi de oriunde, informația este foarte multă și aproape că nu există restricții. Internetul este o sursă deschisă, unde fiecare poate găsi informația care îl interesează. Există și inteligență artificială, care selectează articolele relevante, astfel consider că nu există obstacole reale în accesul la informație. DFG_1, DFG_2

Totuși, majoritatea tinerilor formulează o evaluare semnificativ mai critică. Ei semnalează blocarea unor canale YouTube, Telegram și a unor portaluri de știri – în special cele percepute ca politice – ceea ce limitează accesul la diverse perspective. Necesitatea utilizării VPN-urilor este percepută drept un obstacol tehnic concret. De asemenea, amenzile aplicate instituțiilor media regionale (ex. GRT, alte portaluri locale) sunt interpretate ca forme de presiune instituțională care reduc pluralismul informațional și induc senzația că „informația veridică circulă într-un vid”.

Există obstacole. Multe canale de YouTube și de Telegram sunt închise, iar unele instituții media, site-uri și publicații sunt blocate, mai ales în cazul blogger-ilor care abordează subiecte politice. Asta limitează, la rândul ei, accesul la informație. Ca să ocolești aceste blocări, trebuie să instalezi programe suplimentare, precum un VPN. În plus, există și factorul presiunii prin amenzi. De exemplu, GRT din Găgăuzia este amendat frecvent; ultima dată — cu 120 de mii de lei. „Cahul Info” au scris că un alt canal a fost amendat cu 38 de mii. În astfel de condiții, practic nu mai există acces. Informația veridică rămâne, oricum, limitată, parcă izolată într-un fel de „vid”. DFG_1, DFG_2

O parte dintre respondenții din segmentul 35–70 de ani exprimă îngrijorări privind fiabilitatea surselor, considerând că problema nu este lipsa accesului, ci dificultatea de a identifica informații corecte în fluxul digital. Pentru acești respondenți, algoritmi și inteligența artificială devin factori perturbatori, deoarece pot distorsiona relevanța sau veridicitatea conținutului afișat. Se remarcă, de asemenea, bariere în accesarea informațiilor specializate, în special a celor statistice (ex. date privind distribuția confesională), care fie nu sunt publice, fie sunt prezentate fragmentar.

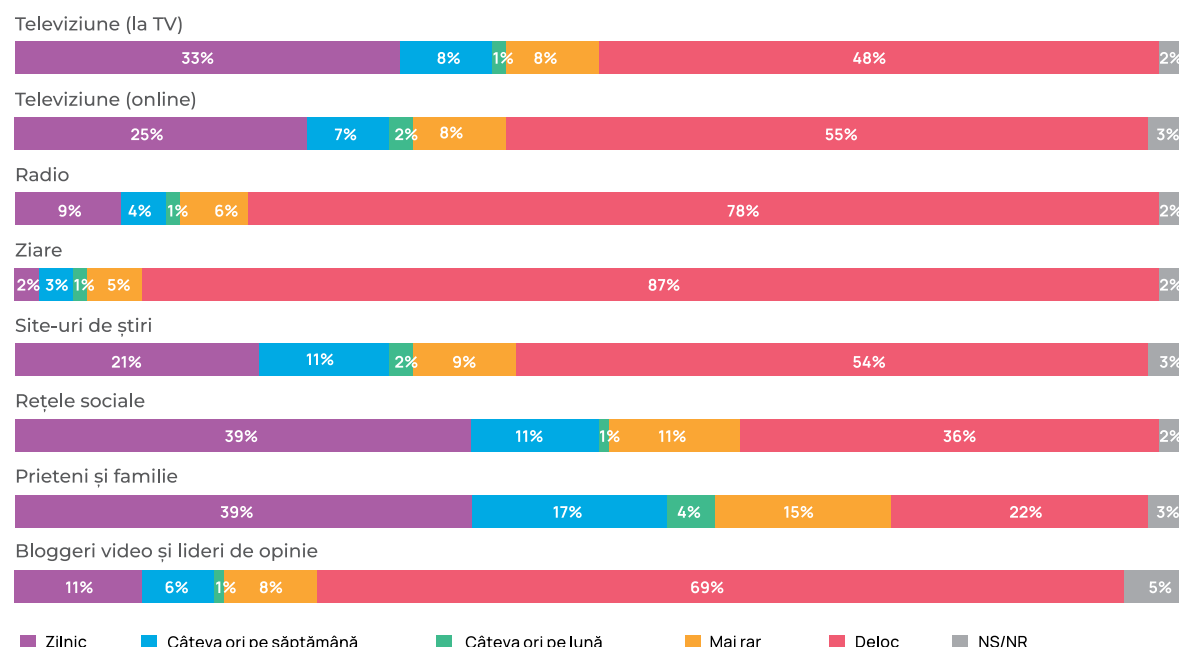
Acces la internet există, însă întrebarea este: pe ce site-uri intrăm, ce informație citim și cât de veridică este aceasta. DFG_2

Inteligența artificială poate mai degrabă să încurce. Uneori, în loc să ofere informația care există în mod deschis pe internet, livrează propriile „opinii” sau interpretări. Iar atunci când este vorba despre informații aprofundate și specializate, apar, desigur, anumite obstacole, care sunt, în mare parte, obiectiv greu de depășit. De exemplu, dacă vorbim despre accesul la date statistice detaliate — precum numărul reprezentanților diferitelor confesiuni pe teritoriul Autonomiei sau al Republicii Moldova, în ansamblu — o asemenea informație fie nu este disponibilă public, fie este prezentată fragmentar. DFG_2

Comparativ între grupuri, adulții și vârstnicii pun accent pe disponibilitatea largă a internetului și percep accesul ca fiind în general facil, în timp ce tinerii evidențiază barierele tehnice și politice – blocări, restricții, dispariția unor surse percepute drept utile și constrângeri instituționale. În ansamblu, analiza relevă co-existența unor percepții contrastante: accesul tehnic la informație este considerat ridicat, însă accesul la informație credibilă, completă și neîngrădită rămâne problematic pentru o parte semnificativă a populației. Cele mai populare trei surse de informare sunt prietenii/familia (56% primesc informații zilnic sau de câteva ori pe săptămână), rețelele de socializare (50%) și televiziunea tradițională (41%), Figura 3. Pe de altă parte, 87% dintre adulți nu citesc deloc ziare, 78% deloc nu ascultă radioul, iar 69% nu folosesc bloggeri video sau influenceri.

FIGURA 3.

CÂT DE DES FOLOȘIȚI URMĂTOARELE SURSE PENTRU A AFLA ȘTIRI DESPRE EVENIMENTELE ACTUALE?

Rețelele sociale sunt folosite activ în proporție mai mare de locuitorii din UTA Găgăuzia (52%), femei (56%), tineri (75%, versus 56% adulți de vârstă medie și 35% persoane peste 55 ani), persoane cu nivel înalt de studii (66%) și cei care susțin aderarea țării la UE (72%).

Utilizatorii activi ai televiziunii tradiționale predomină în mediul rural (47%), printre persoane peste 55 ani (59%), cu nivel mediu de studii (47%).

Utilizarea activă a site-urilor de știri este mai frecventă la locuitorii din UTA Găgăuzia (36%), în mediul rural (36%), persoane tinere (45%), cu nivel înalt de studii (51%), cu percepție ridicată a egalității de gen (46%) și pro-integrare în UE (49%).

Conform răspunsurilor participanților la discuții de grup, consumul de mass-media nu a suferit modificări semnificative în ultimul an. Pentru majoritatea participanților din ambele grupuri, nivelul și tiparele de utilizare a surselor media au rămas stabile, fie din obișnuință, fie din lipsă de timp sau interes pentru ajustarea rutinei informaționale.

Consumul de resurse media în ultimul an nu s-a schimbat deloc – folosesc aceleași surse ca și acum câțiva ani; ca și înainte, nici mai mult, nici mai puțin. DFG_1, DFG_2

În rândul tinerilor, stabilitatea este tendința dominantă, însă apar câteva variații individuale: unii declară o diminuare a consumului din cauza pierderii încrederii în mass-media, percepută ca fiind marcată de dezinformare, iar alții își limitează expunerea la conținut politic și economic, orientându-se doar spre informații relevante pentru situația lor personală. Un caz izolat indică o creștere a consumului media în scop profesional. Aceste diferențe sugerează o polarizare moderată între menținerea rutinei, retragerea selectivă și creșterea utilizării din motive educaționale.

Folosesc mai puțin – mi-am pierdut încrederea în toată mass-media, este prea multă informație falsă, iar populația este indusă în eroare; componentele politice sau economice le urmăresc mai puțin, nu-mi mai sunt interesante. DFG_1
Urmăresc mai mult informații despre adoptarea unor legi sau despre subiecte care vizează mamele aflate în concediu de maternitate, și anume perspectivele lor de dezvoltare. DFG_1
Am început să urmăresc mai mult, pentru că acest lucru ține de specialitatea mea. DFG_1

În rândul adulților și seniorilor, stabilitatea consumului media este de asemenea generalizată, dar explicată mai ales prin presiuni cotidiene — responsabilități familiale, probleme economice și lipsa timpului. Mulți declară că urmăresc mass-media mai puțin decât înainte, iar în unele cazuri accesul este limitat de bariere lingvistice, întrucât o parte a conținutului este disponibil preponderent în limba română. Un respondent menționează schimbarea interesului, de la informații locale către cele globale, fără modificarea volumului de consum.

Desigur, am început să consumăm mai puțin. În mare parte ne ocupăm de grijile familiale și de dezvoltarea personală. Pentru altceva, practic, nu ne mai rămâne timp. DFG_2
În general, nu ne uităm deloc, pentru că aproape totul este în limba română, iar noi nu înțelegem această limbă. DFG_2
Poate doar orientarea intereselor de căutare s-a schimbat, de la nivel local la global. DFG_2

Diferențele dintre grupuri sunt în principal de natură motivațională: tinerii își reduc consumul de mass-media preponderent din cauza neîncrederii și a suprasaturării informaționale, în timp ce adulții o fac în principal din lipsă de timp și resurse. Cu toate acestea, în ambele grupuri se conturează aceeași tendință generală: o stabilitate aparentă a rutinei media, însoțită de o retragere treptată și selectivă din consumul activ de informații.

Răspunsurile privind sursele preferate de informare evidențiază o orientare dominantă către mediul online, unde rețelele sociale, portalurile de știri și platformele internaționale accesibile pe internet constituie principalele canale de acces la informație. În ambele grupuri, mass-media tradițională – în special televiziunea – este utilizată rar sau marginal, ceea ce indică o tranziție consolidată către un consum digital al informațiilor. Totuși, selecția surselor diferă în funcție de vârstă, interese și gradul de implicare informațională.

În rândul tinerilor, predomină consumul de știri prin platforme online precum BBC, CNN, NewsMaker, Point.md, Nokta și GagauzInfo, completat de utilizarea intensă a rețelelor sociale, în special Instagram și Telegram. Televiziunea este aproape absentă din rutina lor media, fiind înlocuită cu accesarea directă și comparativă a informațiilor din multiple portaluri. De asemenea, TikTok este menționat ca sursă emergentă pentru conținut informativ scurt și viral, ceea ce reflectă o substituție progresivă a formatelor tradiționale cu micro-conținut digital.

În principal, folosim surse de pe internet: BBC, CNN, NewsMaker, iar în Moldova – GagauzInfo, GRT, Point, Civic; canalul de Telegram „Știrile Chișinăului”, TikTok, iar ocazional - radioul în mașină. DFG_1

Sunt abonat, practic, doar la un singur portal de știri și urmăresc foarte mult conținut pe Instagram; la TV nu mă uit deloc. DFG_1

Ziua urmăresc pe internet GagauzInfo, iar seara ne adunăm cu toții la televizor și ne uităm la ce se difuzează pe Cinema (RTR). DFG_1

În rândul adulților și vârstnicilor, structura surselor este similară în privința utilizării rețelelor sociale – Facebook, Instagram, TikTok – însă consumul este mai puțin selectiv și mai dependent de fluxul informațional întâlnit în aceste platforme. Portalurile online, în special Point.md și GagauzInfo, rămân importante, iar o parte dintre respondenți continuă să acceseze ocazional televiziunea, inclusiv posturi rusești sau Euronews.

Prefer să mă informez din rețelele sociale – Instagram, Facebook, TikTok. Dacă este vorba de știri, atunci, cel mai probabil, Point; Gagauz.info. DFG_2

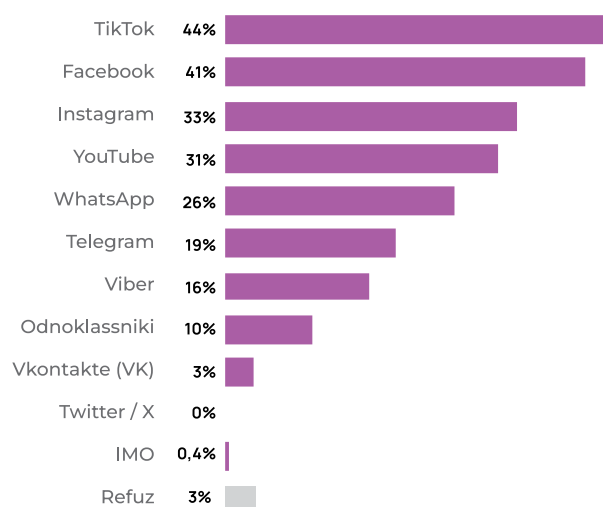
Periodic mă uit și la televizor: canale rusești și Euronews. DFG_2

Diferențele între grupuri se manifestă în tipologia platformelor utilizate: tinerii accesează frecvent surse internaționale și portaluri specializate, în timp ce adulții se bazează preponderent pe rețele sociale și pe un număr redus de site-uri locale populare.

FIGURA 4.

CE REȚEA DE SOCIALIZARE FOLOSIȚI CEL MAI DES? MAXIM 3 RĂSPUNSURI

Eșantion: 261 respondenți care folosesc rețele sociale

Cele mai utilizate platforme de socializare și aplicații de mesagerie sunt TikTok (44%) și Facebook (41%). Al doilea grup include Instagram (33%) și YouTube (31%), Figura 4.

Utilizatori TikTok: locuitori ai Găgăuziei (45%), locuitori din mediul urban (48%), nivel de studii scăzut (45%) și mediu (51%), nu verifică informațiile (49%).

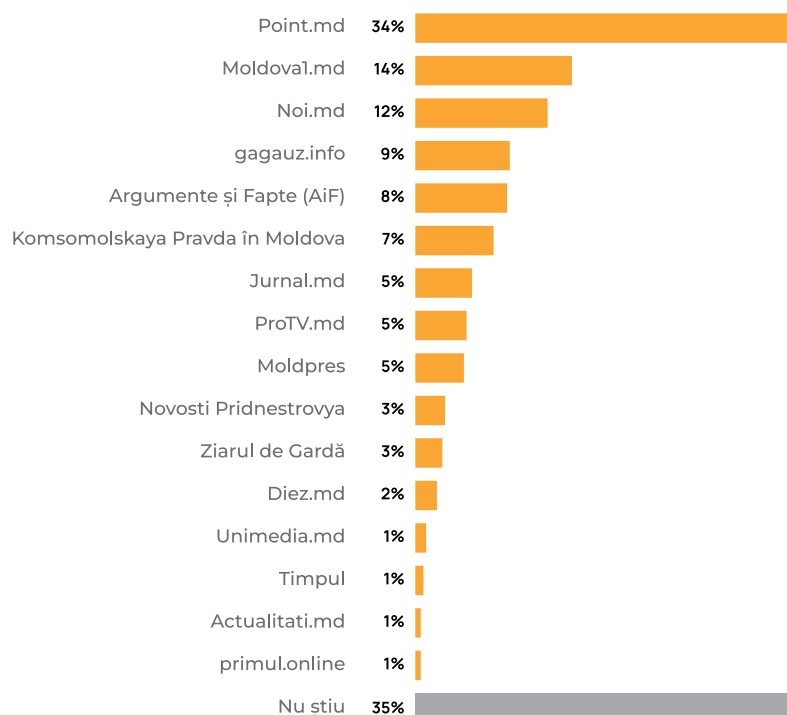
Utilizatori Facebook: femei (47%), mediul urban (46%), 35+ ani (46%), nivel de studii înalt (48%).

Utilizatori Instagram: locuitori ai Găgăuziei (36%), locuitori din mediul urban (37%), femei (41%), 18-34 ani (57%), nivel de studii înalt (49%).

Utilizatori Telegram: locuitori din Taraclia (32%), locuitori din mediul rural (23%), 18-34 ani (42%), nivel de studii înalt (26%).

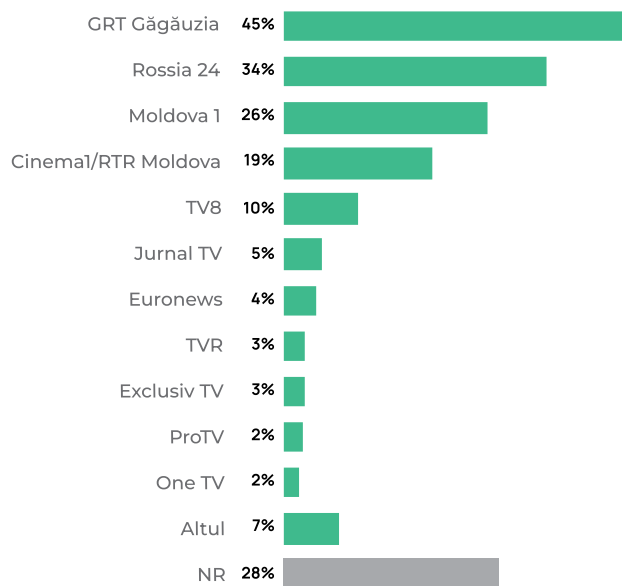
Utilizatori YouTube: locuitori din mediul rural (35%), peste 55 ani (35%), nivel de studii mediu (37%).

Fiecare al doilea utilizator de Facebook și TikTok utilizează concomitent ambele rețele de socializare.

FIGURA 5.**CE RESURSA DE ȘTIRI ONLINE FOLOȘIȚI CEL MAI DES? MAXIM 3 RĂSPUNSURI***Eșantion: 187 respondenți care folosesc site-uri de știri online*

Cea mai utilizată resursă de știri online, de departe, este Point.md (34%), Figura 5, în special de către locuitorii UTA Găgăuzia (37%), din mediul urban (43%), tineri (54%), cu nivel înalt de studii (48%).

Totodată, aproape fiecare al patrulea utilizator de știri online se informează de la platforme de știri care promovează explicit știri cu caracter manipulator (conform rapoartelor de monitorizare ale instituțiilor specializate): noi.md, AiF, KP în Moldova.

FIGURA 6.**CE CANAL TV URMĂRIȚI CEL MAI DES? MAXIM 3 RĂSPUNSURI***Eșantion: 264 respondenți care se informează de la televiziune*

Cel mai utilizat canal de televiziune este GRT Gagauzia (45%). Canalul respectiv este utilizat în proporție mai mare de persoane peste 55 ani (51%), din mediul rural (55%), cu nivel mic (43%) și mediu (51%) de studii.

Canalele secundare sunt Rossiya 24 (34%) și Moldova 1 (26%), Figura 6.

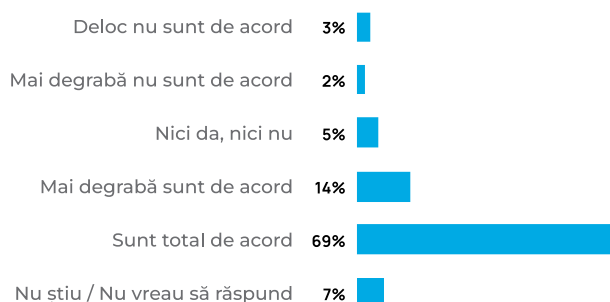
Per total, majoritatea respondenților care privesc televiziunea, se informează din canalele Federației Ruse sau canalul local care a fost amendat deseori de Consiliul Audiovizualului pentru dezinformare și se presupune că ar fi fost preluat sub administrarea forțelor externe asociate cu Ilan Șor.

PERCEPȚII PRIVIND DEZINFORMAREA ȘI VERIFICARE SURSE DE INFORMARE

Marea majoritate a populației adulte (83%) este de acord că dezinformarea este o problemă în Moldova (Figura 7).

FIGURA 7.

SUNTEȚI DE ACORD SAU NU CĂ DEZINFORMAREA A DEVENIT O PROBLEMĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA?

Mai mult ca atât, 7 din 10 consideră că este o problemă serioasă. Acest lucru reflectă în special percepțiile locuitorilor din Taraclia (74%), bărbaților (71%), persoanelor cu nivel de studii mediu (73%) și înalt (74%), celor cu opinii negative despre UE (79%), nemulțumiți de serviciile administrației locale (79%) și celor care nu verifică informațiile deloc (73%).

La întrebarea privind evoluția volumului de dezinformare, în ambele grupuri se conturează un consens aproape unanim: majoritatea respondenților percep o creștere semnificativă a fenomenului în ultimul an, chiar dacă argumentele și nivelul de nuanțare diferă.

Tinerii formulează cea mai amplă și analitică critică. Ei descriu o amplificare „multiplicată” a dezinformării și invocă exemple concrete, de la manipularea datelor economice și narativele privind războiul din regiune până la relațiile contradictorii despre incidente locale (precum prăbușirea dronelor în Taraclia). Tot ei observă proliferarea portalurilor noi, percepute ca având interese politice, precum și modul în care aceeași știre este prezentată divergent de diferite surse, ceea ce sporește confuzia informațională. Un singur respondent din grupul celor de vârstă 35-70 ani afirmă că nu poate evalua tendința, invocând lipsa unui consum constant de știri.

Volumul dezinformării a crescut. Și asta se datorează faptului că există mass-media cumpărate, jurnaliști plătiți, iar toți „cântă după diferite viori”. DFG_1, DFG_2

Zgomotul informațional s-a intensificat considerabil, în special din partea mass-mediei proguvernamentale, care prezintă rezultate discutabile drept realizări. De exemplu, creșterea PIB-ului cu 0,1% a fost prezentată ca un progres semnificativ și drept bază pentru redresarea economiei, în pofida semnelor de deficit, a riscului de default și a scăderii fluxurilor financiare. Sau știrile despre acțiuni militare într-o altă țară și despre dronile care au căzut pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv în zona Taracliei. Cel mai deranjant este faptul că vezi un lucru, iar mass-media îl distorsionează. Aceeași știre este transmisă diferit de la un post la altul, toate având un substrat politic. DFG_1

Sută la sută a crescut, pentru că mass-media a devenit mult mai numeroasă, iar surse noi apar practic în fiecare zi. DFG_1

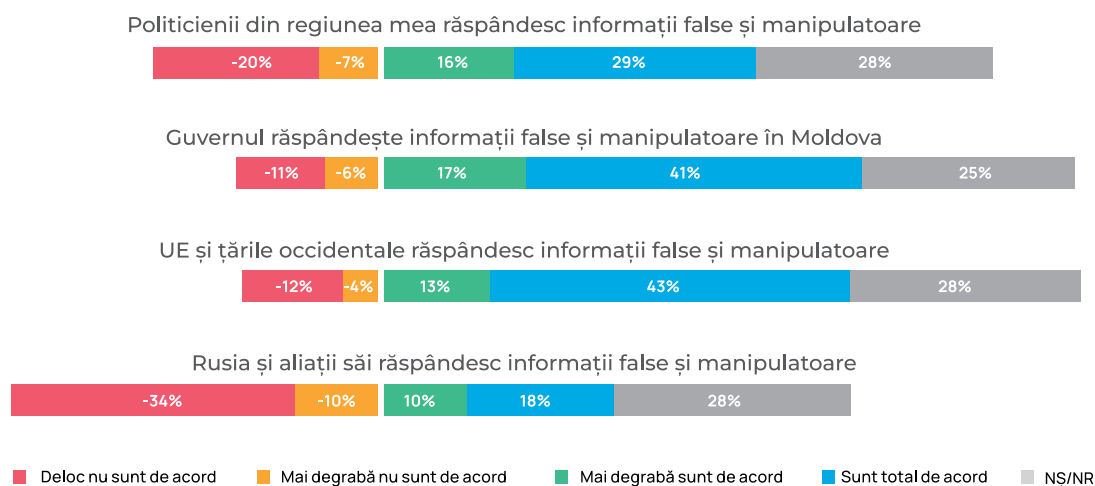
Ambele focus grupuri identifică sfera politică drept principalul nucleu al știrilor false. Atât tinerii, cât și participanții de peste 35 de ani subliniază că manipularea informațională se concentrează în primul rând pe subiecte politice, considerate domeniul în care apar cel mai frecvent distorsiuni, propagandă sau informații intenționat eronate. În plus, tinerii menționează explicit și temele legate de război, ceea ce indică o sensibilitate sporită față de dezinformarea cu conținut geopolitic.

6 din 10 respondenți consideră că Guvernul de la Chișinău (58%), UE și țările occidentale (56%) sunt principalii distribuitori de dezinformare (Figura 8). Percepția respectivă predomină la locuitorii din mediul rural, persoanele cu nivel mic și mediu de studii, etnici găgăuzi și bulgari, persoanele care nu verifică știrile deloc.

Fiecare al doilea respondent consideră că politicienii din regiune, de asemenea, răspândesc informații false și manipulative (în special tinerii), în timp ce doar 28% fac referință la Federația Rusă. Persoanele care neagă implicarea Rusiei în promovarea dezinformării sunt în proporție mai mare de sex masculin, din raionul Taraclia, cu nivel mic și mediu de studii, se informează din canale TV online și folosesc Facebook și TikTok.

FIGURA 8.

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI DE ACORD SAU NU CU URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

În ansamblu, participanții din ambele discuții de grup consideră că dezinformarea din Republica Moldova este alimentată preponderent de actori politici și instituționali care urmăresc obiective strategice precum influențarea opiniei publice, polarizarea societății sau mobilizarea populației în favoarea unor interese particulare.

Diferențele între grupuri sunt totuși distincte:

- Tinerii pun accent pe dimensiunea politică și geopolitică a fenomenului, identificând portalurile de știri și actorii politici drept principalii promotori ai manipulării, pe care o consideră un instrument de divizare – de exemplu, între locuitorii malului stâng și cei ai malului drept – și de consolidare a pozițiilor în competiția pentru putere.

Portalurile de știri răspândesc activ dezinformare în Republica Moldova, iar acest lucru este atât în favoarea actualei guvernări, cât și opoziției. Autoritățile folosesc astfel de mesaje pentru a amplifica panica, în special prin cultivarea fricii de război, deturnând atenția de la problemele economice reale. În același timp, opoziția utilizează dezinformarea pentru a accentua nemulțumirea, a provoca stări de protest și a polariza societatea, până la a-i monta pe locuitorii de pe malul stâng împotriva celor de pe malul drept. DFG_1

- Adulții și vârstnicii oferă o interpretare mai ales psihosocială, considerând că dezinformarea urmărește testarea reacțiilor publicului, impunerea unei agende, menținerea conformității sociale și creșterea vizibilității mediilor care produc conținut fals.

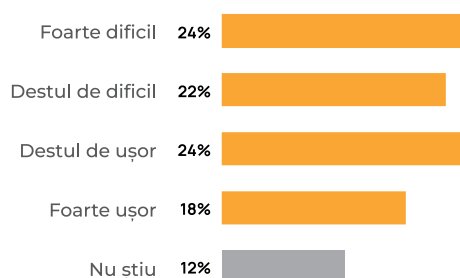
Consider că această dezinformare este convenabilă celor care vor să insuflă aceste falsuri, astfel încât oamenii să ajungă să creadă în ele. Să le „încețoșeze” gândirea. Poate că mai există și dorința de a capta interesul oamenilor, ca să accesăm aceste site-uri și să le citim – pentru a crește audiențele. DFG_2

Dezinformarea lansată intenționat este adesea folosită ca instrument de testare a reacției populației. Mai întâi este difuzat un mesaj fals pentru a vedea dacă oamenii vor crede versiunea care se încearcă a fi impusă. Dacă societatea reacționează negativ, autoritățile renunță la acțiune; dacă, dimpotrivă, populația manifestă indiferență, se consideră că planul poate fi pus în aplicare. DFG_2

În pofida acestor diferențe de perspectivă, ambele grupuri converg asupra ideii că dezinformarea este un proces intenționat, organizat și orientat către interese clar definite – fie politice, fie psihosociale – și că efectele sale contribuie la creșterea incertitudinii și fragmentării sociale.

FIGURA 9.

CÂT DE UȘOR VĂ DAȚI SEAMA, DUPĂ CE AUZI ȘTIRILE, DACĂ SUNT ADEVĂRATE SAU FALSE, DACĂ EXISTĂ O TENTATIVĂ DE MANIPULARE A OAMENILOR?

Per total, 42% dintre respondenți spun că le este foarte ușor sau destul de ușor să determine dacă o știre este adevărată sau manipuloare/falsă, comparativ cu 46% care consideră acest lucru dificil (Figura 9).

1 din 4 respondenți consideră că le este foarte dificil să identifice dezinformarea. Acești respondenți sunt în principal locuitori din mediul rural (30%), persoane peste 55 de ani (29%) și persoane cu un nivel scăzut (33%) de studii.

Modul în care locuitorii din UTAG și Taraclia identifică sau verifică informațiile false se organizează în jurul a două dimensiuni dominante, distincte între grupuri: utilizarea instrumentelor analitice (predominant la tineri) și recursul la mecanisme sociale sau intuitive (predominant la adulți). Deși ambele grupuri recunosc necesitatea verificării informațiilor, metodele diferă semnificativ în complexitate și profunzime.

Verific informația falsă, în primul rând, prin gândire critică: întotdeauna compar, verific și caut confirmări din mai multe surse. DFG_1, DFG_2

Tinerii descriu procese de verificare mai elaborate, bazate pe comparația sistematică a mai multor surse – inclusiv internaționale – pe evaluarea istoricului și reputației portalurilor, precum și pe identificarea eventualelor influențe politice. Ei oferă exemple concrete de demontare a unor informații false, cum ar fi verificarea provenienței unor echipamente militare sau confruntarea relatărilor locale cu cele internaționale. Răspunsurile lor indică o capacitate mai dezvoltată de analiză critică și de detectare a incongruențelor factuale.

Verific informațiile în mai multe surse – atât în limba română, cât și în limba rusă, din centru, nord și sud – și le compar: unde coincid și unde diferă. Acord atenție istoricului portalului de știri, modului în care a evoluat și eventualelor influențe sub care ar fi putut ajunge. Știrile ar trebui prezentate imparțial, bazate exclusiv pe fapte, nu pe opinii străine. De multe ori, fiecare scrie în interesul celor care îl finanțează, iar comparația ajută să vezi cine și cum manipulează. Uneori, adevărul devine clar doar prin intervenția unei a treia părți independente, cum a fost cazul rachetei de la Kramatorsk, unde tocmai un jurnalist independent a contribuit la stabilirea adevărului, în condițiile în care versiunile Rusiei și Ucrainei se contraziceau total. DFG_1

În schimb, adulții și vârstnicii utilizează preponderent strategii de verificare bazate pe mecanisme sociale și intuitive. Aceștia menționează frecvent citirea comentariilor și recenziilor, apelarea la intuiție sau consultarea persoanelor apropiate, iar adesea discută subiectele în familie pentru a obține o confirmare colectivă. Unii respondenți afirmă că nu verifică deloc informațiile, bazându-se exclusiv pe impresii personale sau pe opiniile celor din anturaj.

Eu, de exemplu, cel mai des, după ce urmăresc o știre, citesc comentariile și reacțiile. Foarte frecvent anume acolo apar detalii suplimentare sau dezmințiri complete, care arată că informația inițială putea fi denaturată sau incorectă. De asemenea, mă consult cu persoanele apropiate, cu familia. DFG_2

Diferențele între grupuri sunt clare:

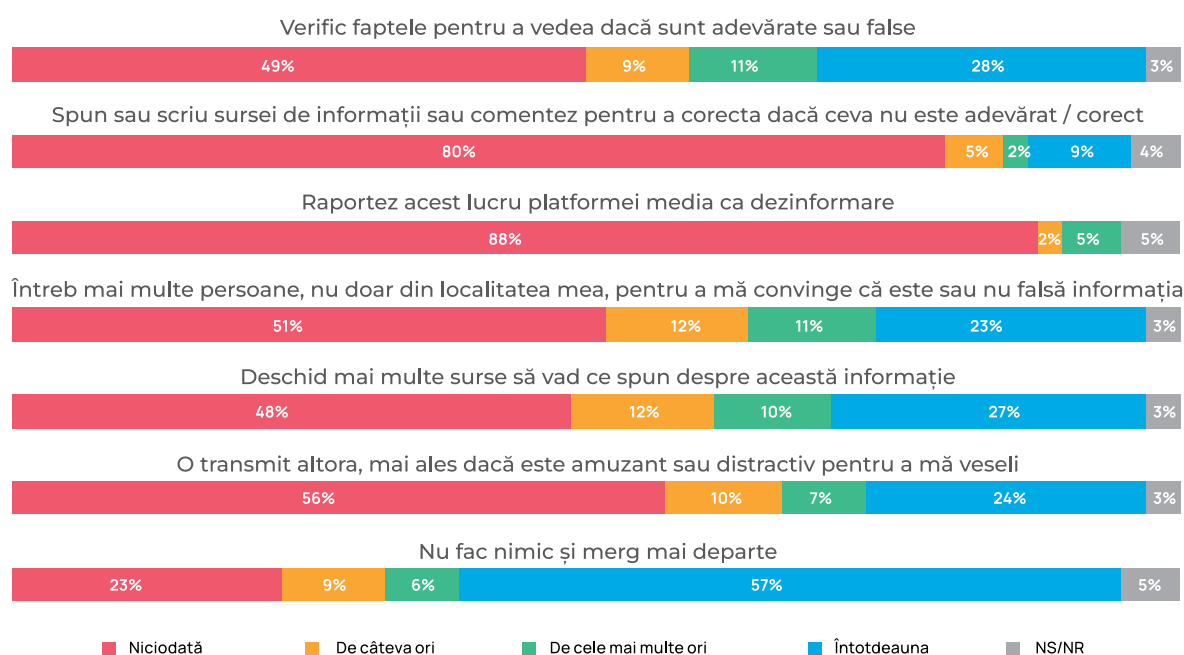
- Tinerii utilizează preponderent metode analitice, orientate spre verificarea riguroasă și structurată a informației; pentru ei, verificarea este o competență individuală.
- Adulții se bazează în principal pe mecanisme sociale și intuitive, adoptând un stil de verificare fragmentar și adesea superficial.

6 din 10 locuitori ai UTA Găgăuzia și ai raionului Taraclia nu întreprind nimic atunci când se confruntă cu informații pe care le consideră neadevărate (Figura 10).

Aceștia sunt în principal locuitori din Taraclia (69%), persoane de peste 35 de ani (58%), cu un nivel scăzut (73%) și mediu de studii (53%).

FIGURA 10.

CUM PROCEDAȚI DE OBICEI ATUNCI, CÂND AFLAȚI INFORMAȚII DESPRE CARE CREDEȚI CĂ NU SUNT ADEVĂRATE?

1/3 dintre respondenți utilizează trei metode în proporții aproape egale: verificarea faptelor (39% des sau întotdeauna), discuțiile cu alții (34%) și verificarea informațiilor din mai multe surse (37%). Ultima măsură este practică mai frecvent de persoanele tinere, cu nivel înalt de studii, rezidenți ai mediului rural, cu atitudine pozitivă față de UE, care folosesc Telegram și site-uri de știri online.

Alte 31% dintre respondenți distribuie informații neadevărate dacă acestea li se par amuzante sau distractive, în special locuitorii din mediul rural, bărbații, tinerii, etnicii găgăuzi.

Studiul calitativ arată că, atât în rândul tinerilor, cât și al adulților din UTAG și Taraclia, implicarea în combaterea dezinformării rămâne redusă, iar acțiunile întreprinse sunt preponderent individuale, ocazionale și orientate spre cercul social apropiat. Astfel, gestionarea fenomenului se realizează în principal la nivel personal – prin filtrarea informațiilor, ignorarea conținutului suspect, limitarea expunerii sau purtarea de discuții private.

Tinerii manifestă totuși un grad mai ridicat de implicare și o structurare mai clară a reacțiilor. Ei împărtășesc informații verificate prietenilor și colegilor, urmăresc proiecte specializate de fact-checking (precum StopFals sau platformele de jurnalism civic) și redistribuie conținut corectat. Unii intervin prin comentarii online pentru a semnaliza informațiile eronate, iar alții recurg la forme simbolice de sancțiune, precum dislike-ul sau dezabonarea de la sursele care propagă falsuri.

Cel puțin pot să-i ajut pe prietenii și cunoscuții mei care nu au timp să verifice și să filtreze informațiile: le transmit ce este adevărat și ce este fals, pe baza comparației dintre surse. În plus, există finanțare pentru proiecte precum Stop False și pentru jurnalismul de mediu, unde lucrează jurnaliști care identifică informația corectă și o explică clar. Eu preiau aceste clarificări și le distribui mai departe în cercurile mele sociale. Îmi place să urmăresc materialele pe care le publică aceste echipe. În același timp, reacționez la sursele care dezinformează: dau „dislike”, mă dezabonez și, atunci când e cazul, las comentarii cu informația verificată. DFG_1

În contrast, adulții și vârstnicii adoptă predominant o atitudine pasivă, axată pe evitarea directă a dezinformării. Mulți declară explicit că „nu fac nimic”, considerând că orice intervenție individuală ar fi inefficientă. Strategiile aplicate sunt în principal tehnice: blocarea canalelor, eliminarea paginilor din fluxul de noutăți, dezabonarea din grupuri și restricționarea apariției conținutului nedorit. Unii discută informațiile în cadrul privat, iar aceste acțiuni sunt percepute ca forme de „luptă” simbolică, deoarece reduc vizibilitatea canalelor care difuzează falsuri. Totodată, se remarcă o reticență accentuată de a contrazice public informațiile suspecte, din lipsă de certitudine.

Personal, nu fac nimic, pentru că înțeleg că, oricum, se va proceda așa cum le este avantajos. Cel mult, pot marca o postare ca nedorită, ca să nu-mi mai apară astfel de informații în feed; blochez aceste chat-uri — și aceasta este deja o formă de rezistență. În plus, atunci când există ocazia, la evenimente publice ne împărtășim opiniile și îmi exprim poziția. DFG_2

Pot scrie un comentariu și să-mi expun punctul de vedere dacă aș fi fost martoră la o anumită situație, dar numai dacă sunt sută la sută sigură de ceea ce spun. Pot să-mi dau seama că informația este falsă, însă nu o pot contrazice doar pe baza unor presupuneri sau bănueli — simplele speculații nu sunt suficiente. Dacă aș avea fapte confirmate, atunci ar fi cu totul altceva. DFG_2

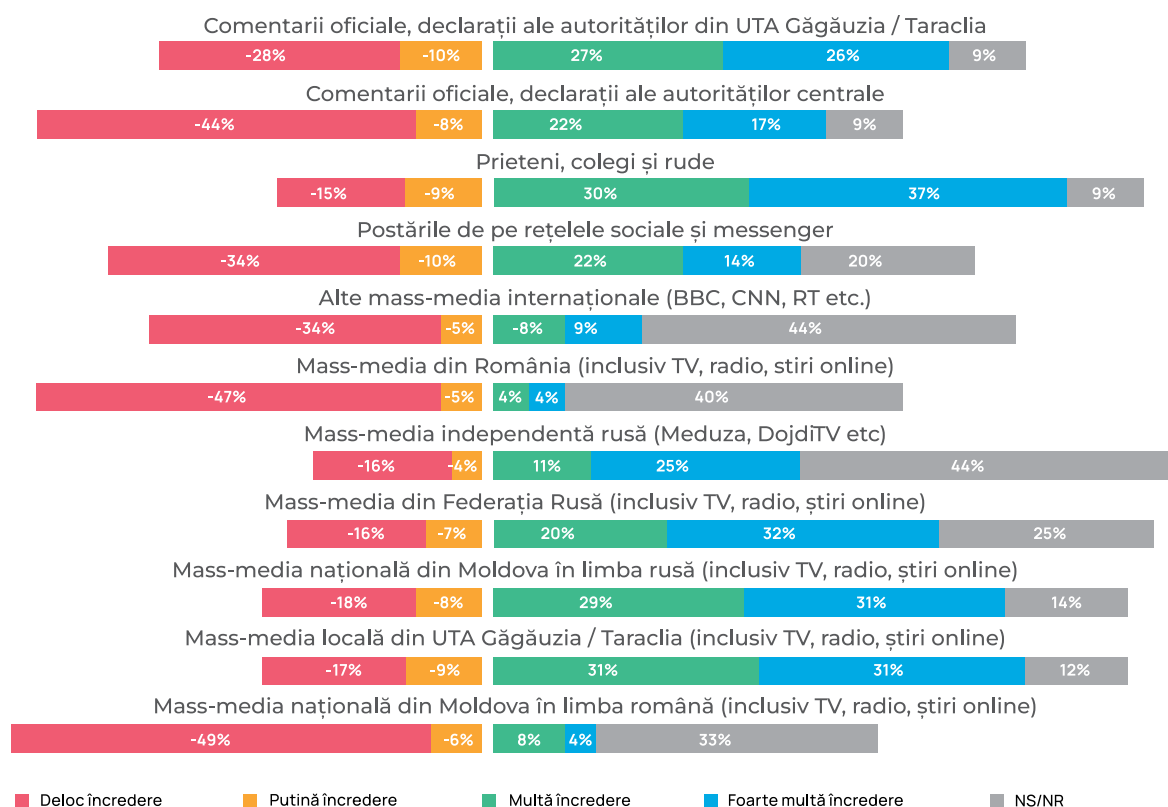
ÎNCREDERE ÎN SURSE DE INFORMARE

1 din 2 respondenți nu are încredere în mass-media națională din Moldova în limba română (55%), în declarațiile oficiale ale autorităților centrale (52%) și în presa românească (52%), Figura 11. În cazul mass-mediei naționale din Moldova în limba română, ponderea persoanelor care nu au încredere este de aproape 5 ori mai mare decât ponderea celor care au încredere. Neîncrederea în mass-media națională din Moldova în limba română este semnificativ mai mare la locuitorii din Taraclia (69% fără încredere), din mediul rural (53%), bărbați (53%), persoane de peste 35 ani (52%), cu nivel mic și mediu de studii (51%). Acest profil este similar și în cazul neîncrederii în comunicatele oficiale ale autorităților centrale.

Pe de altă parte, respondenții declară o încredere mai mare în mass-media regională (62%), mass-media națională din Moldova în limba rusă (60%), mass-media din Federația Rusă (52%) și în prieteni/vecini/colegi (67%).

FIGURA 11.

CÂTĂ ÎNCREDERE AVEȚI ÎN URMĂTOARELE SURSE DE INFORMARE SAU ȘTIRI (PENTRU A ÎNȚELEGE CE SE ÎNTÂMPLĂ ÎN MOLDOVA ȘI ÎN LUME)?

Atitudinea de neîncredere și evitarea consumului de mass-media națională în limba română în rândul locuitorilor din UTAG și Taraclia sunt determinate în principal de bariera lingvistică, menționată constant ca factor dominant în ambele grupuri. Pentru o parte semnificativă a populației – în special pentru generațiile mai în vârstă – necunoașterea limbii române limitează direct accesul la informație și reduce interesul pentru conținutul mediatic național. Totuși, analiza relevă că problema nu este exclusiv lingvistică: o parte dintre respondenți afirmă că, deși limba română este înțeleasă, consumul de media națională este evitat pe fundalul percepțiilor de partizanat politic, al orientării pro-europene atribuite mass-mediei românofone și al experiențelor anterioare de informare considerate părtinitoare sau incorecte. Aceștia li se adaugă factori culturali și identitari, precum percepția că mass-media națională nu reflectă adecvat realitățile locale sau interesele comunităților din sudul țării. Tinerii subliniază, suplimentar, caracterul intergenerațional al neîncrederii, în condițiile în care opiniile persoanelor vârstnice influențează puternic comportamentele de consum ale celorlalți membri ai familiei.

Motivul principal este bariera lingvistică – de aceea, în Găgăuzia și Taraclia nu sunt utilizate astfel de surse; persoanele de peste 30 de ani au probleme foarte mari cu limba română. DFG_1, DFG_2

Bariera lingvistică nu este, totuși, o problemă atât de mare, deoarece majoritatea populației cunoaște limba moldovenească/română, studiind-o la școală. Mai degrabă este vorba de neîncrederea față de mass-media națională. DFG_1, DFG_2

La noi, opinia generației mai în vârstă este una autoritară, respectiv dacă ei consideră că acolo se scrie minciună și informații false, atunci și noi trebuie să gândim la fel. DFG_1

Regiunea găgăuză nu dorește, din principiu, să citească sau să urmărească conținut în limba română, deoarece acesta nu corespunde opiniilor lor. Știm că mulți din Moldova sunt pentru Europa, iar Găgăuzia este clar orientată spre Rusia, iar acesta este motivul pentru care nu vor să asculte sau să citească. DFG_1

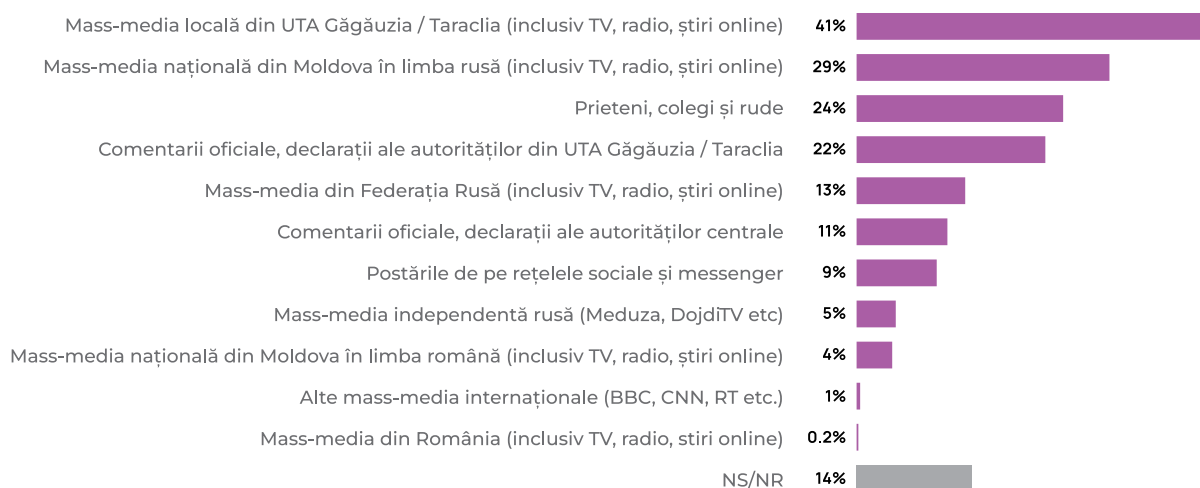
De asemenea, se remarcă o poziție moderată: nu toți locuitorii ar manifesta lipsă de încredere, iar problema ar fi, mai degrabă, dezinteresul generat de bariera lingvistică decât un refuz conștient al surselor românești.

Nu toți găgăuzii manifestă neîncredere în mass-media națională; există și persoane care au încredere în aceasta. DFG_2

În eventuale situații de criză, principala sursă de informații la care apelează respondenții este mass-media regională (41%). Sursele secundare includ mass-media națională în limba rusă (29%), prieteni și vecini (24%), precum și declarații oficiale ale autorităților regionale (22%), Figura 12.

FIGURA 12.

ÎN CAZUL UNEI CRIZE MAJORE (DEZASTRU DE MEDIU, INCENDIU MAJOR ETC.) SAU RĂZBOI, LA CE SURSĂ DE INFORMAȚII AȚI APELA ÎN PRIMUL ȘI AL DOILEA RÂND PENTRU A OBTINE INFORMAȚII RELEVANTE?

Mass-media națională în limba română și comunicatele de presă ale autorităților centrale reprezintă o pondere minoră.

În ceea ce privește modalitățile de recâștigare a încrederii, două direcții sunt centrale în discursul respondenților. Prima este accesibilitatea lingvistică, percepută drept condiție esențială: traduceri, subtitrări, conținut în limba rusă sau reintroducerea canalelor TV în această limbă sunt printre soluțiile propuse frecvent. A doua este credibilitatea și echilibrul editorial. Respondenții – în special cei tineri – solicită un ton jurnalistic mai puțin polarizant, evitarea calificativelor percepute drept ofensatoare („agresor”, „Kremlin”) și o reflectare mai amplă a realităților locale. Unii asociază explicit lipsa de încredere cu tensiunile politice dintre Chișinău și Comrat, sugerând că normalizarea relației instituționale ar contribui la restabilirea încrederii în sursele centrale de informare.

Să existe mai multe canale în limba rusă și, în același timp, ca informația să fie veridică, nu falsă... să ofere traducere sau subtitrări în rusă, pentru ca oamenii să înțeleagă. DFG_1, DFG_2

Problema constă în relațiile tensionate dintre cele două capitale – Chișinău și Comrat. Dacă s-ar stabili un dialog între ele, nu ar mai exista probleme de încredere. DFG_1

Consider că mass-media trebuie să transmită informațiile obiectiv și nu subiectiv, pentru că subiectivitatea deteriorează totul. Faptul că vorbesc limba rusă nu înseamnă că trebuie să existe o atitudine părtinitoare față de mine. Când deschizi știrile în limba română, constant auzi cuvinte de genul „agresor”, „Kremlin”, doar despre asta se vorbește, dar unde sunt știrile despre ce se întâmplă la noi? DFG_1

Trebuie reintroduse acele canale în limba rusă care au fost eliminate. DFG_2

În ansamblu, analiza evidențiază că neîncrederea față de mass-media națională este un fenomen multi-dimensional, în care bariera lingvistică se combină cu factori culturali, politici și identitari. Conform participanților, mass-media națională ar putea deveni credibilă pentru locuitorii UTAG și Taraclia printr-o combinație de adaptări lingvistice, diversificare editorială și echilibru narativ, dar și printr-o recalibrare a relației instituționale dintre autoritățile centrale și comunitățile din sudul țării.

III. PERCEPȚII PRIVIND SECURI- TATEA PERSONALĂ ȘI COMUNITARĂ

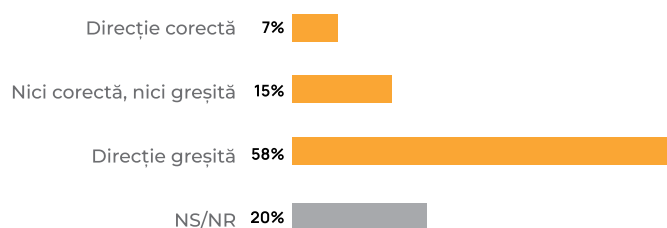
În acest capitol sunt prezentate percepțiile generale privind starea securității în țară și regiune, securitatea personală și politică, precum și problemele cu care se confruntă respondenții la nivel personal, local și național.

PERCEPȚII GENERALE

6 din 10 respondenți (în special bărbați și persoane cu niveluri scăzut și mediu de studii) consideră că situația de securitate din țara noastră evoluează într-o direcție greșită (Figura 13).

FIGURA 13.

ÎN OPINIA DVS., SITUAȚIA DE SECURITATE DIN ȚARA NOASTRĂ EVOLUEAZĂ ÎN DIRECȚIA CORECTĂ, GREȘITĂ SAU NICI UNA, NICI ALTA?

Direcția greșită este invocată în proporție mai mare de persoanele de sex masculin (64%), cu nivel mic (58%) și mediu (64%) de studii, persoanele nesatisfăcute de serviciile publice locale (77%), cu atitudine negativă față de UE (75%), care nu verifică veridicitatea știrilor (62%), utilizatori de Instagram și TikTok (58%).

Analiza răspunsurilor participanților la studiul calitativ evidențiază convergențe semnificative între cele două grupuri privind percepțiile asupra principalelor probleme de securitate ale Republicii Moldova, cu o predominanță clară a dimensiunii economice. Atât tinerii, cât și adulții identifică deteriorarea situației economice – creșterea prețurilor, reducerea investițiilor, declinul sectorului agricol și gestionarea ineficientă a resurselor – drept principala vulnerabilitate care afectează stabilitatea țării. În această perspectivă, securitatea economică este percepută ca fundament al tuturor celorlalte forme ale securității naționale.

Cea mai importantă problemă de securitate a țării noastre este cea economică. Din punct de vedere economic, situația este una foarte proastă: prețurile cresc constant, impozitele se majorează, marile întreprinderi pleacă, granturile și finanțările se reduc, iar întreg sectorul agricol este în declin. DFG_1, DFG_2

În rândul tinerilor, se conturează suplimentar două preocupări majore: riscurile demografice (migrația masivă a tinerilor, scăderea natalității) și corupția, percepută ca factor structural care subminează încrederea în instituții și accesul echitabil la justiție. De asemenea, tinerii menționează și riscurile militare, nu ca amenințări imediate, ci ca un climat general de incertitudine indus de conflictul din proximitate.

Printre cele mai grave probleme de securitate ale țării noastre se numără situația demografică. Astăzi, în țară practic nu mai este tineret: natalitatea este foarte scăzută, iar tinerii pleacă în masă în țări mai dezvoltate. De asemenea, corupția este una dintre cele mai mari probleme. La noi se întâmplă adesea astfel: dacă un om are bani, poate câștiga un proces chiar și atunci când nu are dreptate, iar o persoană nevinovată poate ajunge la închisoare. Un alt aspect este situația militară. Dacă ar începe acțiuni militare, Republica Moldova pur și simplu nu ar putea face față — nu avem nici resurse, nici capacități pentru o apărare reală. DFG_1

În schimb, adulții afirmă că „nimeni nu ne amenință”, iar principalele vulnerabilități sunt generate din interior, prin decizii economice greșite, gestionarea ineficientă a resurselor și orientările politice considerate neadecvate. Ei pun accent pe necesitatea unei politici externe echilibrate și a unor relații economice deschise „cu toate țările”, sugerând că polarizarea geopolitică sau dependențele unilaterale amplifică fragilitatea statului.

Consider că nimeni nu ne amenință direct — singuri ne creăm amenințările. Este un cerc vicios, format chiar de guvernarea noastră. Problema nu constă în dușmani externi, ci în faptul că resursele financiare sunt distribuite și utilizate greșit. Dacă ar fi gestionate competent, situația ar fi mult mai stabilă. Țara noastră nu ar trebui să se orienteze doar într-o singură direcție. În trecut aveam relații bune cu toți, iar drumurile erau deschise atât spre Europa, cât și spre țările CSI, unde mergea o mare parte din producția noastră. Eu cred că trebuie să colaborăm cu toți. Doar așa putem asigura securitatea și stabilitatea țării. DFG_2

Comparativ, tinerii conceptualizează securitatea într-o manieră multidimensională, integrând riscurile economice, demografice și instituționale, în timp ce adulții o interpretează mai degrabă prin prisma guvernării interne și a deciziilor politice care afectează stabilitatea țării. Cu toate acestea, grupurile converg asupra unei concluzii esențiale: securitatea Republicii Moldova este afectată în primul rând de vulnerabilități economice și structurale interne, mai degrabă decât de amenințări externe directe.

În percepția participanților din ambele discuții de grup, principalele amenințări la adresa Republicii Moldova sunt interne – politice, instituționale și societale – în timp ce imaginea unor inamici externi este considerată mai degrabă o construcție discursivă a autorităților decât o realitate obiectivă.

Cea mai mare amenințare suntem noi înșine... În primul rând, guvernarea: ni se bagă în cap ideea că avem un dușman. DFG_1, DFG_2

Răspunsurile participanților la DFG conturează un tablou complex și stratificat al percepțiilor privind securitatea personală, cu diferențe clare între generații, dar și cu teme comune care traversează întregul eșantion. Dominanta generală este un sentiment de vulnerabilitate, alimentat atât de factori economici și sociali, cât și de contextul geopolitic regional.

În rândul tinerilor, preocuparea centrală este insecuritatea economică. Majoritatea subliniază creșterea constantă a costurilor vieții și lipsa unei perspective stabile privind viitorul economic al țării. Această situație generează temeri privind viitorul profesional, capacitatea de a-și valorifica studiile și riscul acumulării de datorii. O a doua axă majoră de îngrijorare este deteriorarea siguranței publice, asociată cu creșterea vizibilă a infracționalității (accidente, agresiuni, omoruri) și extinderea traficului de droguri. Există tineri care exprimă anxietăți legate de viitorul copiilor și al țării în ansamblu, semnalând percepția unei instabilități generale.

Cel mai mult mă preocupă anume siguranța economică. Tarifele la energie și la apă cresc aproape zilnic, iar prețurile la toate se scumesc. Economia nu oferă stabilitate, iar oamenii se tem să nu ajungă datori față de stat sau pur și simplu să nu mai facă față cheltuielilor; nu știu dacă specialitatea mea mă va putea întreține peste câțiva ani, când îmi voi termina studiile. DFG_1

O îngrijorare serioasă o provoacă și creșterea criminalității: accidente rutiere, omoruri, bătăi — toate acestea s-au înmulțit considerabil. De asemenea, neliniștește degradarea socială: traficul de droguri se extinde, iar zilnic sunt reținuți transportatori de cantități foarte mari de substanțe narcotice. DFG_1

Cel mai mult mă îngrijorează viitorul copiilor și teama legată de ce fel de țară va deveni Republica Moldova peste câțiva ani. DFG_1

Atât tinerii, cât și adulții împărtășesc îngrijorări privind contextul geopolitic și riscul unui conflict militar. Războiul din Ucraina amplifică sentimentul de insecuritate, iar discuțiile despre modernizarea armatei sau achiziția de tehnică militară sunt interpretate ca indicii ale unei posibile escaladări.

Componenta militară provoacă îngrijorare. Se vorbește constant despre reînarmarea Republicii Moldova, despre achiziții de tehnică și finanțarea armatei — și nu este clar de ce ar avea nevoie de asta o țară cu statut de neutralitate. DFG_1

Cel mai mult neliniștește amenințarea războiului. Evenimentele din Ucraina accentuează sentimentul de instabilitate și creează impresia că situația ar putea afecta și Republica Moldova. DFG_2

Adulții și vârstnicii formulează un set distinct de preocupări, cu o pronunțată dimensiune politico-instituțională. Cele mai frecvente dintre acestea vizează restrângerea libertății de exprimare și percepția unei de-

mocrației disfuncționale, în care exprimarea opiniilor politice poate genera consecințe negative. În același registru apar îngrijorări referitoare la relațiile tensionate dintre Chișinău și Găgăuzia, percepute ca semne ale unei coeziuni statale fragile și ale unui climat politic instabil. Tot în acest grup, un respondent exprimă temeri legate de revenirea tendințelor autoritare în Europa și de incertitudinea politică globală, în timp ce pentru un alt participant chiar integrarea europeană devine o sursă de anxietate.

Există o amenințare la adresa libertății de exprimare. Consider că, în prezent, democrația nu funcționează pe deplin la noi: oamenii le este frică să își exprime deschis opiniile. DFG_2

Mă îngrijorează faptul că relațiile dintre Chișinău și Găgăuzia rămân tensionate. Formal suntem o singură țară, însă, în realitate, intrăm frecvent în contradicții. DFG_2

Există teama revenirii unor scenarii similare anilor '30: consolidarea autoritarismului în Europa și la nivel global. Liderii politici contemporani nu reușesc întotdeauna să gestioneze situațiile complexe, ceea ce generează un sentiment accentuat de incertitudine globală. DFG_2

În percepția participanților, responsabilitatea pentru problemele de securitate identificate revine în principal instituțiilor centrale ale statului (ex. Guvernul Republicii Moldova), considerate principalii actori responsabili pentru lipsa de securitate și stabilitate în societate.

Comparativ, tinerii ancorează percepția de securitate în probleme concrete și imediate – economie, costul vieții, criminalitate, trafic de droguri, oportunități profesionale, în timp ce adulții adoptă o perspectivă mai amplă, sistemică și geopolitică, insistând asupra libertăților civile, raporturilor dintre centru și autonomie și instabilității politice interne și externe.

Aproape fiecare al doilea respondent (în special bărbații, cei cu vârsta de peste 55 de ani și cei cu nivel scăzut și mediu de studii) consideră că atât autoritățile centrale (52%), cât și cele regionale/locale (42%) au impact negativ asupra securității în regiune (Figura 14).

1 din 4 respondenți este indecis cu privire la această problemă, în special femeile și cei care locuiesc în zonele rurale.

FIGURA 14.

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI DE ACORD CU URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

Autoritățile centrale au o influență pozitivă asupra siguranței în regiunea mea

Autoritățile locale au o influență pozitivă asupra siguranței în regiunea mea

■ Deloc nu sunt de acord ■ Mai degrabă nu sunt de acord ■ Mai degrabă sunt de acord ■ Sunt total de acord ■ NȘ/NR

Percepția asupra siguranței personale în UTAG și Taraclia este predominant una relativă și condiționată, atât în rândul tinerilor, cât și al adulților, însă cu intensități și argumente diferite între grupuri. La nivel general, participanții afirmă că se simt relative în siguranță, dar acest sentiment este fragil și puternic influențat de contextul geopolitic regional, de nivelul de încredere în autoritățile statului și de expunerea la relatări media despre infracțiuni, accidente sau incidente cu potențial militar.

Tinerii exprimă un nivel moderat de siguranță, estimat între 60% și 90%. Ei descriu o diferență clară între localitățile din Găgăuzia, percepute ca fiind mai calme și previzibile, și Chișinăul, asociat cu riscuri mai ridicate. Principalii factori care erodează sentimentul lor de siguranță sunt:

- amplificarea știrilor despre violență și accidente;
- incertitudinea generată de războiul din Ucraina;
- neîncrederea în capacitatea Poliției de a interveni eficient – inclusiv din cauza recrutării unor persoane fără formare adecvată;
- presiunea psihologică produsă de posibilitatea unor evoluții geopolitice negative.

Mă simt relativ în siguranță — la nivel de 70–80%. Deocamdată, în 2025, la noi este totul relativ calm... în Găgăuzia patrulează carabinierii, de aceea în Comrat mă simt mai protejată decât în Chișinău. DFG_1

În ultimul an, odată cu apariția tot mai frecventă a știrilor despre accidente rutiere, omoruri și alte incidente, am început să mă simt relativ în siguranță — aproximativ la nivel de 60%. Un al doilea aspect este faptul că, în prezent, în organele de drept sunt angajate persoane chiar și fără studii, inclusiv persoane care nu au absolvit nici 9 clase. Acest lucru reduce, de asemenea, sentimentul de siguranță. DFG_1

În acest moment mă simt în siguranță, însă apare frecvent gândul că s-ar putea întâmpla ceva, că există un anumit risc și că, eventual, ar putea fi nevoie să plecăm undeva. DFG_1

Respondenții de vârstă medie și înaintată, manifestă un nivel semnificativ mai scăzut de siguranță. Mulți declară explicit că nu se simt protejați, argumentând prin anxietatea legată de războiul din Ucraina, deteriorarea relațiilor cu Rusia și instabilitatea politică internă. Unii respondenți consideră că Republica Moldova se află într-o poziție geopolitică vulnerabilă, percepută ca mai riscantă decât în state vecine, chiar dacă acestea nu împărtășesc același nivel de alarmă publică.

Nu, nu mă simt în siguranță, pentru că am încetat să mai am încredere în oricine și în orice. Cu cine nu vorbești, toți, dintr-un motiv sau altul, așteaptă acțiuni militare din cauza conflictului dintre Rusia și Moldova... Din 1990 încoace, nu. Aici nu poate exista nicio siguranță atât timp cât nu există stabilitate, nici la nivel de stat, nici la nivel regional... De ce oare România se învecinează cu Moldova, Belarus se învecinează cu Ucraina, și la ei nu există așa ceva, iar la noi există mereu o amenințare? Nimeni nu ne atacă, dar noi, cumva, ne apărăm. DFG_2

Există totuși și persoane care afirmă că se simt „mai degrabă în siguranță”, însă acest sentiment este atribuit în principal izolării informaționale (evitarea știrilor) sau sprijinului familiei. Mai mult, unii notează că percepția de siguranță se deteriorează vizibil în preajma alegerilor sau în perioadele tensionate politic.

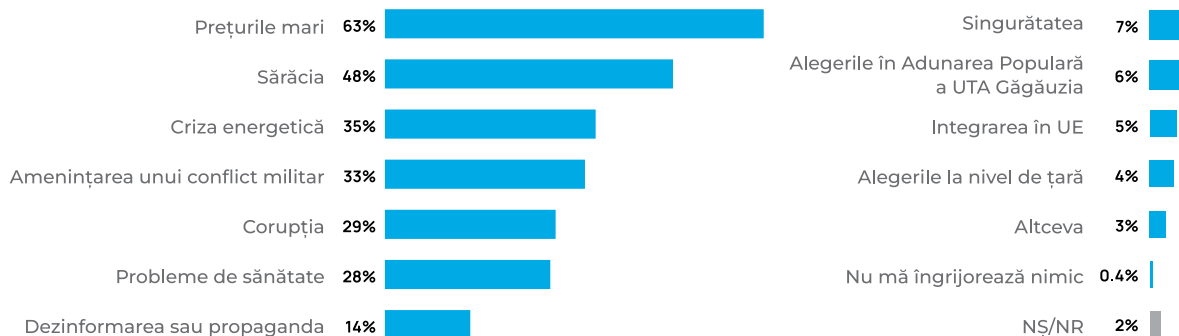
Mă simt mai degrabă în siguranță decât nesigură. Deocamdată, în familia mea este liniște și îmi este bine; probabil mă simt în siguranță și pentru că nu urmăresc știrile. DFG_2

În regiunea noastră acum este cumva mai liniște, însă înainte de alegeri nu mă simțeam deloc în siguranță. DFG_2

În ansamblu, analiza arată că sentimentul de siguranță în regiune este unul relativ, instabil și dependent în mare măsură de factori externi (război, tensiuni geopolitice), de dinamica media și instabilitatea politică internă.

PROBLEME IMPORTANTE LA NIVEL PERSONAL, COMUNITAR ȘI LA NIVEL DE ȚARĂ

FIGURA 15.
CARE SUNT CELE TREI PROBLEME CARE VĂ ÎNGRIJOREAZĂ PE DUMNEAVOASTRĂ PERSONAL, CEL MAI MULT ÎN PREZENT?

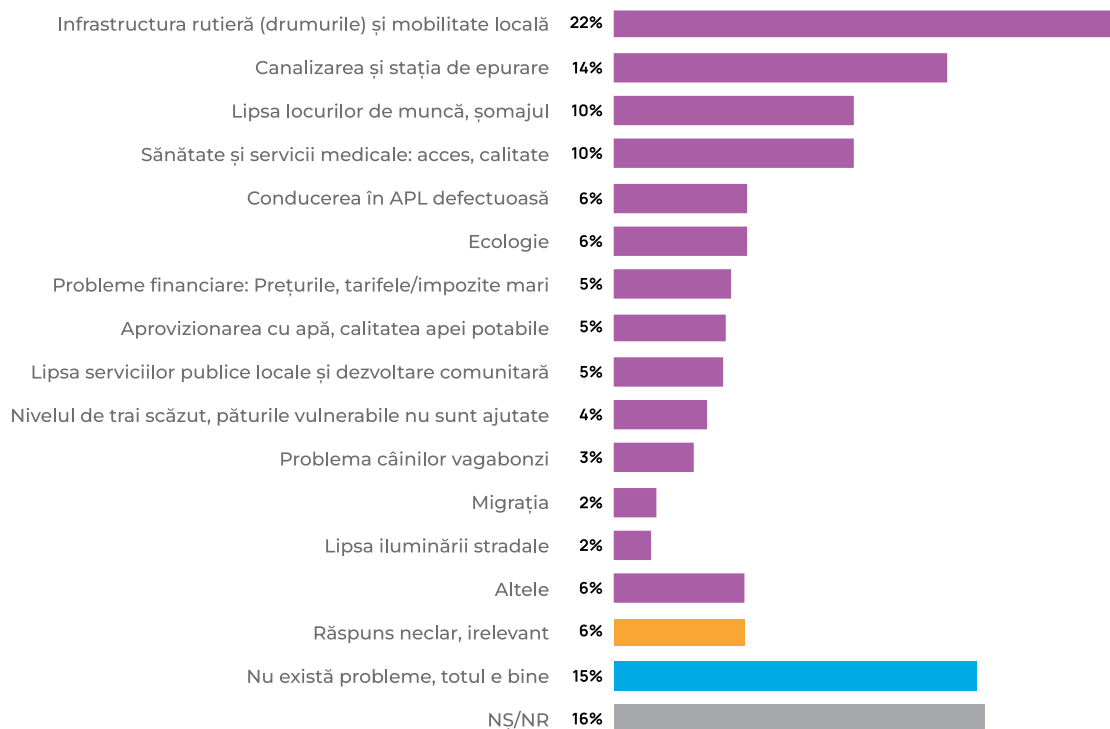

La nivel personal, problemele financiare reprezintă cea mai mare preocupare pentru locuitorii din Găgăuzia și Taraclia, în special prețurile mari (Figura 15).

La nivel comunitar, cele mai stringente probleme se referă la infrastructură (drumuri, canalizare, apeduct), urmate de lipsa locurilor de muncă și de accesul la servicii de sănătate (Figura 16).

FIGURA 16.

CARE SUNT 2 CELE MAI IMPORTANTE / URGENTE PROBLEME DIN COMUNITATEA DVS. CARE VĂ DERANJEAZĂ ȘI AR TREBUI SOLUȚIONATE IMEDIAT? ÎNTREBARE DESCHISĂ

Amenințarea unui conflict militar îngrijorează în proporție mai mare rezidenții din mediul urban, persoane de până la 34 ani, cu nivel mediu și înalt de studii, etnici moldoveni, precum și cei care se informează de la bloggeri.

Problema canalizării se invocă în proporție mai mare de către femei, locuitorii din UTA Găgăuzia și cei de la sate; iar lipsa sau insuficiența locurilor de muncă este o problemă mai stringentă pentru locuitorii din raionul Taraclia și persoanele tinere.

Participanții din ambele focus grupuri formulează un diagnostic complex privind cele mai urgente probleme din comunitățile UTAG și Taraclia, acestea fiind concentrate în principal în zona infrastructurii locale. Deși modul de argumentare diferă între tineri și adulți, tipologia problemelor semnalate este remarcabil de similară, iar variațiile apar mai ales la nivelul prioritizării.

Primele două probleme – după frecvența mențiunilor – sunt comune ambelor grupuri:

- **Gestionarea deficitară a deșeurilor**, în special lipsa unor sisteme funcționale de sortare și reciclare. Problema este recurent menționată în localități precum Balabani, Cișmichioi și este percepută ca având un caracter sistemic.

Dacă vorbim despre problemele din localitatea noastră, sunt câteva și toate sunt destul de serioase. În Balabanu și, de exemplu, în Cișmichioi, cea mai mare problemă este colectarea selectivă a deșeurilor. În multe sate este murdărie: tomberoanele sunt amplasate doar în anumite locuri, iar vântul împrășteie gunoiul prin curți și pe câmpuri. Nu există întreprinderi de reciclare, iar deșeurile, de fapt, nu sunt valorificate și nici gestionate corespunzător. DFG_1, DFG_2

- **Calitatea scăzută a apei potabile** și infrastructura de filtrare și canalizare depășită, cu dificultăți persistente în Congaz. De asemenea, rețelele de canalizare se află în stare avansată de degradare în localități precum Etulia, Ceadâr-Lunga și Comrat.

A doua problemă-cheie este calitatea apei. Apă există, dar este atât de murdară încât nu poate fi băută; toată lumea folosește filtre. În unele sate alimentarea cu apă este slabă, iar în Congaz și în alte localități este necesară modernizarea sistemelor de filtrare. În multe așezări, canalizarea este într-o stare foarte proastă – de exemplu în Etulia, Ceadâr-Lunga și Comrat. DFG_1, DFG_2

A treia problemă, conform frecvenței răspunsurilor, diferă între grupuri. În rândul adulților și vârstnicilor, accentul cade pe **deficiențele infrastructurii rutiere și edilitare**: drumuri neasfaltate, trotuare absente și rețele energetice vulnerabile, ceea ce conturează un peisaj infrastructural precar. Cazul drumului național din Ferapontievca este perceput ca emblematic pentru probleme care depășesc competențele administrației locale și necesită intervenție guvernamentală. În schimb, tinerii evidențiază mai ales **problema câinilor vagabonzi**, considerată severă în Comrat.

Infrastructura este extrem de slabă, iar rețelele electrice nu fac față: apare cel mai mic eveniment neprevăzut și rămânem fără lumină, deși suntem deja în secolul XXI. În mai multe sate, drumurile sunt asfaltate doar în centru, iar restul străzilor sunt „în variantă albă” (cu pietriș) sau nu au deloc acoperire. Albia râurilor nu este curățată, iar din această cauză se răspândesc mirosuri neplăcute prin sat. În Ferapontievca situația este și mai gravă: drumul este de nivel național, dar nici nu poți merge pe jos, nici nu poți circula cu mașina. Asta durează deja de mai mulți ani, iar rezolvarea ar trebui să țină de Guvernul Republicii Moldova. DFG_2

În Comrat există un număr foarte mare de câini fără stăpân – un copil nu poate ieși liniștit pe stradă. Această problemă este foarte acută și în alte localități. DFG_1

La aceste preocupări se adaugă, în special în rândul adulților și vârstnicilor, mențiuni privind **deficiențele din sistemul medical** (lipsa medicilor specialiști în spitale și policlinici), **șomajul și migrația tinerilor**, precum și probleme legate de **planificarea urbană**, cum ar fi creșterea traficului și congestia rutieră în Comrat.

În spitale nu sunt suficienți medici și specialiști, iar în situații critice oamenii sunt nevoiți să meargă la raion sau la centru regional, riscând să nu mai ajungă la timp. La fel este și în policlinici. Șomajul este ridicat: tinerii pleacă în masă la muncă peste hotare din lipsa locurilor de muncă, iar satele se golesc treptat. În localități mai mari, precum Comrat, crește și presiunea asupra transportului — ambuteiajele ajung să fie comparabile cu cele din Chișinău. DFG_2

Responsabilitatea pentru problemele identificate revine în principal primăriilor, care sunt percepute ca autoritățile cele mai apropiate de comunitate și direct responsabile de infrastructură și servicii locale. Totuși, respondenții subliniază că numeroase dificultăți – în special cele privind drumurile naționale, rețelele majore de canalizare sau infrastructura energetică – depășesc capacitatea instituțiilor locale, implicând astfel Executivul UTAG și Guvernul Republicii Moldova. O parte a respondenților, predominant în grupul adulților și vârstnicilor, atribuie responsabilitate și comunității însăși, evocând atitudini pasive, lipsă de implicare civică și comportamente care agravează situațiile existente.

Responsabilitatea pentru aceste probleme revine, în primul rând, desigur, primăriei: gunoiul, apa, drumurile, iluminatul — acestea sunt atribuțiile ei directe. Însă există și chestiuni care depășesc competențele locale, iar atunci primăria se adresează Comitetului Executiv (Comitetului Executiv al autonomiei), iar uneori chiar și nivelului național. De exemplu, problemele legate de drumurile de importanță națională sau de proiectele mari de infrastructură țin deja de responsabilitatea guvernului. DFG_1, DFG_2

Adesea, locatarii blocurilor consideră că zona lor de responsabilitate se oprește la ușa apartamentului, iar spațiile comune sunt percepute ca un „teren al nimănui”. Cred că o parte din responsabilitate ne revine și nouă, oamenilor. DFG_2

În ansamblu, analiza indică un consens asupra naturii problemelor – infrastructură deficitară, servicii publice insuficiente și mediu urban degradat, dar și asupra faptului că soluționarea lor necesită o inter-acțiune coordonată între autoritățile locale, regionale, centrale și comunitate.

Opinia dominantă în rândul ambelor grupuri indică faptul că respondenții pot contribui în primul rând la dezvoltarea comunității prin acțiuni locale, concrete și directe, orientate spre îmbunătățirea mediului și a coeziunii sociale. Atât tinerii, cât și adulții menționează activități precum plantarea copacilor, men-

ținerea curățeniei, sortarea deșeurilor, participarea la inițiative de voluntariat sau implicarea în grupuri comunitare care abordează probleme specifice ale localității. Aceste forme de implicare sunt percepute ca fiind accesibile, cu impact tangibil și imediat.

Diferențele între grupuri sunt moderate și țin în principal de forma implicării. Tinerii fac trimitere mai des la participarea formalizată — depunerea de sesizări către autorități, implicarea în proiecte cu finanțare, participarea în structuri comunitare sau programe organizate. În schimb, adulții și vârstnicii accentuează contribuțiile cotidiene și individuale, precum îngrijirea mediului înconjurător din vecinătate, protejarea animalelor fără stăpân sau reducerea utilizării mașinii, văzând aceste acțiuni drept expresii ale responsabilității civice personale.

Pot ajuta la plantarea copacilor sau să plantez chiar eu, pot participa la acțiuni de salubritate a mediului. Cel puțin să strâng după mine și să respect curățenia. Să ajut oamenii. DFG_1, DFG_2

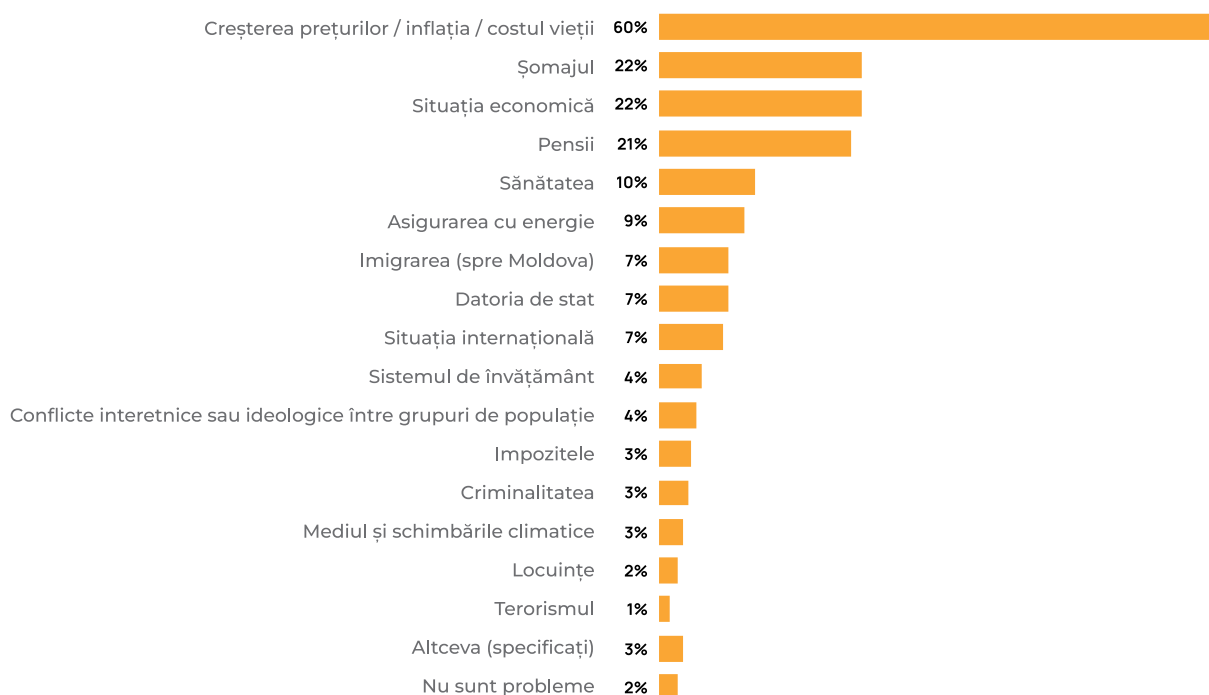
În satul meu aș putea să depun o sesizare la primărie, dar și să sortez deșeurile. Aș putea să intru într-un grup de inițiativă, să obțin un grant și să dezvolt ceva în localitate. De asemenea, m-aș putea implica în activități de voluntariat: să fiu vocea oamenilor, să le spun funcționarilor unde și ce probleme există, și să susțin fonduri sau organizații, de exemplu cele care se ocupă de capturarea câinilor fără stăpân. DFG_1

Să circul mai rar cu automobilul, ca aerul să fie mai curat. Să am grijă de animalele fără stăpân, pentru că iubesc foarte mult animalele. DFG_2

Problemele la nivel național reflectă în mare măsură probleme financiare la nivel personal: prețuri mari, inflație ridicată, pensii mici etc. (Figura 17).

FIGURA 17.

CARE SUNT CELE MAI IMPORTANTE DOUĂ PROBLEME CU CARE SE CONFRUNTĂ MOLDOVA ÎN ACEST MOMENT?

Problema șomajului deranjează pe fiecare al treilea respondent tânăr și cu nivel înalt de studii.

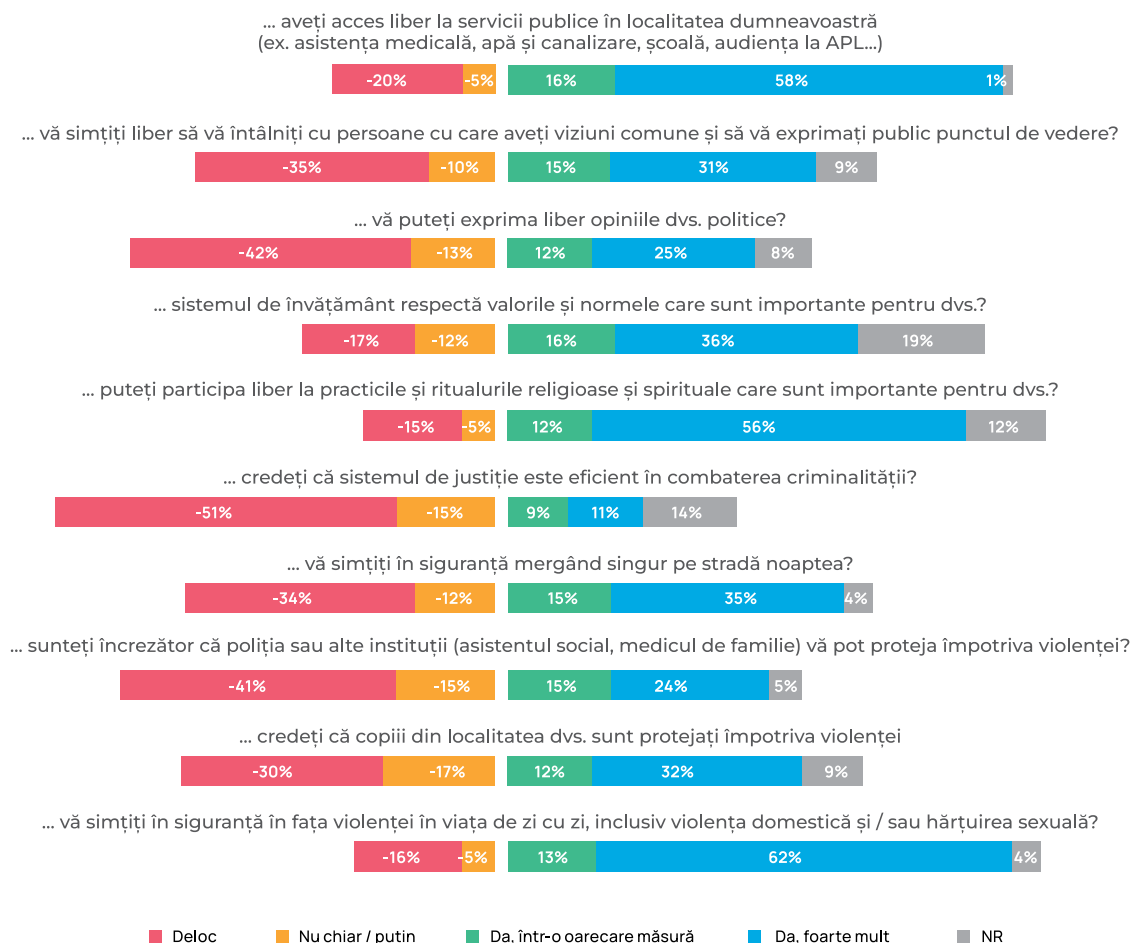
În ceea ce privește contribuția individuală pentru dezvoltare la nivel național, ambele grupuri percep potențialul de influență individuală ca fiind mai limitat, dar posibil prin participarea la campanii de împădurire, voluntariat sau implicare în inițiative ecologice de amploare.

La nivel de stat pot participa la campanii de înverzire a țării, atunci când acestea sunt organizate, și să mă implic ca voluntar. DFG_1, DFG_2

SECURITATEA PERSONALĂ ȘI POLITICĂ

Cea mai mare problemă identificată despre securitatea personală este percepția privind ineficiența sistemului judiciar în combaterea criminalității (66%), Figura 18, percepție practic echilibrată la nivel de diferite categorii socio-demografice, dar mai pronunțată la persoanele peste 36 ani.

FIGURA 18.
VĂ ROG SĂ SPUNEȚI ÎN CE MĂSURĂ ...?

Fiecare al doilea respondent menționează lipsa de încredere în protejarea copiilor de violență și protecția sistemică împotriva violenței (inclusiv insecuritatea pe străzi noaptea). Îngrijorarea privind securitatea în spațiul public pe timp de noapte este mai pronunțată la femei (43% – deloc nu se simt în siguranță), la locuitori din raionul Taraclia (42%), persoane cu nivel mic de studii (41%). Neîncrederea în sistemul de protecție împotriva violenței este semnificativ mai mare în rândul bărbaților (44%), al locuitorilor din orașe (44%), al persoanelor de vârstă medie (48%).

4 din 10 respondenți nu se simt deloc în siguranță să-și exprime liber opiniile politice, în special locuitorii din Taraclia (51% - deloc), persoanele de vârstă medie (50%), cele cu nivel mic și mediu de studii (44%), utilizatori TikTok (43%).

Răspunsurile participanților la studiul calitativ indică o convergență clară între tineri și adulți în percepția privind libertatea de exprimare politică, ambele grupuri considerând că aceasta este puternic restricționată și asociată cu riscuri profesionale și sociale. Diferențele apar însă în modul de justificare și în tipul de temeri exprimate.

Tinerii descriu libertatea de exprimare ca fiind condiționată predominant de constrângeri instituționale și profesionale. Cei angajați în structuri publice (ex. MAI) semnalează riscuri disciplinare și juridice pentru

orice declarație politică, inclusiv sancțiuni sau pierderea locului de muncă. În plan social, tinerii evită discuțiile politice pentru a preveni conflictele și deteriorarea relațiilor din mediul personal sau profesional. Experiențele directe – precum eliminarea opiniilor proprii dintr-un interviu – consolidează percepția că exprimarea publică este vulnerabilă la distorsiune și lipsită de protecție.

Nu, nu mă simt pe deplin liber(ă) să îmi exprim opiniile politice. În primul rând, activitatea mea profesională impune restricții directe: lucrând în sistemul MAI, orice declarație publică poate atrage sancțiuni disciplinare, până la concediere sau chiar răspundere penală. Chiar și în afara serviciului, subiectele politice au un potențial ridicat de conflict. În mediul meu există atât susținători, cât și opozanți ai puterii, iar pentru a nu afecta relațiile profesionale și umane prefer să păstrez neutralitatea. Foarte des, discuțiile despre politică se încheie cu certuri, motiv pentru care evit în mod conștient asemenea conversații. În consecință, îmi exprim opinia doar într-un cerc restrâns de familie și prieteni, iar în spațiul public prefer să păstrez tăcerea, pentru a evita sancțiuni, neînțelegeri sau conflicte. Chiar și atunci când punctul meu de vedere diferă de cel al majorității (așa cum a fost cazul unui interviu pentru Publica.md), acesta poate fi pur și simplu tăiat sau interpretat diferit, ceea ce îmi diminuează încrederea că mesajul va fi transmis corect. DFG_1

Adulții și vârstnicii formulează o perspectivă mai amplă și mai pesimistă, plasând lipsa libertății de exprimare în contextul sistemic al climatului politic actual. Ei invocă temeri explicite legate de represalii, presiune din partea conducerii, marginalizare și lipsa unei democrații funcționale. În opinia lor, slăbiciunea opoziției și adoptarea unor politici restrictive reduc spațiul de dialog public și accentuează autocenzura, care devine principalul mecanism de protecție.

Vorbind sincer, orice declarație făcută deschis se poate transforma în consecințe serioase: îți pot închide gura, te pot „pune la punct”, te pot concedia și te pot trimite să stai acasă. Conducerea reacționează imediat, iar asta o înțeleg toți. În țara noastră nu există o democrație adevărată — oamenilor le este frică să spună un cuvânt în plus, fiindcă știu că pentru asta pot fi pedepsiți. În plus, opoziția este la un nivel slab, astfel încât societatea este, de fapt, lipsită de un dialog politic deplin. DFG_2

Formal, îmi pot exprima opinia, dar de câțiva ani înțeleg că asta poate avea consecințe. De aceea prefer să tac. DFG_2

Comparativ, tinerii se concentrează pe consecințele profesionale și pe gestionarea relațiilor interpersonale, în timp ce adulții interpretează limitările drept expresie a unui sistem politic restrictiv și imprevizibil. Totuși, ambele grupuri converg asupra aceleiași concluzii: exprimarea politică deschisă este evitată, deoarece riscurile percepute depășesc beneficiile, iar spațiul public nu este considerat suficient de sigur sau pluralist pentru a permite dezbateri autentice.

IV. EGALITATEA DE GEN ȘI ROLUL FEMEILOR ÎN VIAȚA PUBLICĂ

În acest capitol sunt abordate stereotipurile de gen la nivel general, stereotipurile economice, casnice și ocupaționale ale locuitorilor din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia. De asemenea, capitolul include calculul indicelui percepției egalității de gen în baza răspunsurilor la o serie de afirmații din domeniile descrise în enunțul anterior.

STEREOTIPURI GENERALE

Sintagma „egalitate de gen” este percepută ca egalitatea de drepturi și oportunități între femei și bărbați, fără discriminare sau diferențieri în tratament, responsabilități ori statut social. Atât tinerii, cât și adulții și vârstnicii converg asupra faptului că egalitatea de gen presupune acces egal la drepturi, obligații și șanse, precum și absența oricăror ierarhii între sexe.

În același timp, un tânăr extinde interpretarea către o perspectivă mai contemporană, incluzând și dimensiuni identitare mai largi.

Prin termenul de egalitate de gen se înțelege egalitatea dintre bărbați și femei, aceleași drepturi și obligații. DFG_1, DFG_2

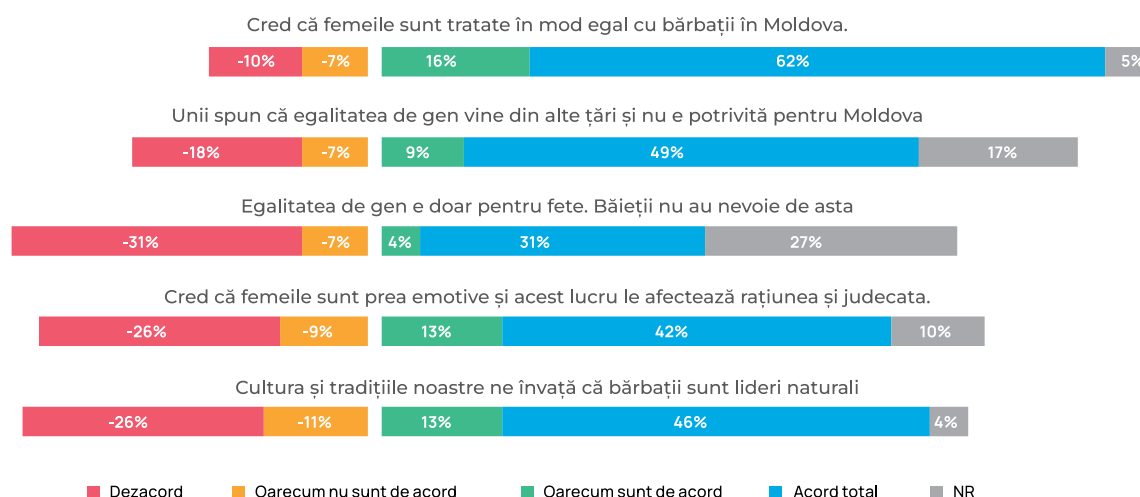
În acest sens, individul poate decide singur cine este. DFG_1

La nivel de stereotipuri generale, studiul identifică următoarele convingeri predominante (Figura 19):

- În Moldova, femeile sunt tratate în mod egal cu bărbații (78%) însă
- Egalitatea de gen este preluată din alte țări și nu este potrivită pentru Moldova (58%), în special în rândul locuitorilor din UTA Găgăuzia, din mediul rural, de vârstă medie, cu nivel mic și mediu de studii, utilizatori TikTok și Telegram;
- Cultura și tradițiile noastre contribuie la inegalitatea de gen (59%)
- Femeile sunt excesiv de emoționale, ceea ce le afectează judecata (55%), în special în rândul locuitorilor din Taraclia, bărbații (46% versus 38% femei), persoanelor cu nivel mic de studii.

FIGURA 19.

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI DE ACORD SAU NU SUNTEȚI DE ACORD CU FIECARE DINTRE URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

Persoanele cu nivel înalt de studii (26%), pensionarii (23%), cu atitudine pozitivă față de UE (23%) neagă într-o proporție mai mare faptul că femeile sunt tratate în mod egal cu bărbații în Moldova.

Răspunsurile la întrebarea privind existența unor cazuri recente de discriminare a femeilor în UTAG evidențiază o percepție generală conform căreia astfel de situații sunt prezente, însă nu sunt recunoscute

întotdeauna explicit ca forme de discriminare de gen. Opinia dominantă arată că inegalitățile trăite de femei sunt frecvent interpretate ca probleme familiale, sociale sau fiziologice, mai degrabă decât ca încălcări ale egalității de gen în sens normativ.

Astfel, participanții din grupul 35–70 ani recunosc existența unor fenomene care afectează disproportional femeile, precum violența domestică și dificultățile de angajare pentru femeile însărcinate, însă evită să le interpreteze ca forme de discriminare. Violența este privită preponderent ca „problemă de familie”, iar obstacolele de pe piața muncii sunt atribuite „fiziologiei”, ceea ce sugerează o percepție limitată asupra naturii structurale a acestor inegalități.

Cazuri cotidiene de discriminare a femeilor apar periodic. În mass-media apar știri despre situații în care soțul și-a bătut soția. Însă, în opinia mea, aceasta nu este o problemă de egalitate sau inegalitate, ci o problemă de relații în familie, de viață de zi cu zi. Există și situații în care unei femei aflate înainte de concediul de maternitate îi este greu să-și găsească un loc de muncă, pentru că nu orice angajator, mai ales din sectorul privat, este dispus să o angajeze. Dar eu consider că aici nu este vorba de inegalitate de gen, ci de un factor fiziologic. DFG_2

Opinia dominantă în ambele focus grupuri indică o percepție mixtă și neuniformă asupra egalității de gen în UTAG: participanții consideră că egalitatea este parțial respectată, în special în plan juridic, profesional și în spațiul public, însă persistă diferențe importante în viața familială și în normele culturale tradiționale, mai ales în mediul rural, unde ierarhiile de gen rămân puternice.

Tinerii descriu o realitate mai flexibilă și dinamică, în care femeile pot atinge niveluri comparabile de autonomie economică și decizională, menționând exemple precum femei în funcții administrative sau active în profesii „masculine”. Totuși, ei recunosc că în familie persistă modele tradiționale, femeile fiind uneori descurajate să muncească sau să ia decizii de sine stătătoare, iar diferențele urban–rural sunt considerate semnificative.

Dacă privim din perspectivă juridică, drepturile sunt egale, la fel și oportunitățile de carieră, iar o femeie poate câștiga chiar mai mult decât un bărbat. Există și familii în care femeia are un rol dominant — mai ales în sud... În regiunea Taraclia, acum li se spune fetelor că și ele pot face muncă grea, pot ridica greutate mari, pot fi pompieri sau polițiști. Am o cunoștință care lucrează cu marfă grea (25 kg)... Există o diferență între sate și oraș: în Comrat, de exemplu, cunosc multe familii în care anume femeia este cea care conduce gospodăria și ia deciziile principale. DFG_1

În Găgăuzia, educația este, în mare parte, de așa natură încât bărbatul trebuie să fie „capul familiei”. Există bărbați care nici nu le permit soțiilor să lucreze, pe motiv că ele trebuie să se ocupe de casă. În regiunea mea, în aproximativ 90% dintre cazuri, bărbatul și femeia nu sunt egali: vocea și cuvântul lor au greutate diferite, iar bărbatul ia, aproape întotdeauna, decizia finală. În satul nostru este considerat rușinos dacă o femeie „te conduce”. Eu nu cunosc nicio familie în care femeia să fie cea principală. DFG_1

Cei între 35-70 ani formulează o perspectivă mai tradițională, subliniind persistența unui model patriarhal în care bărbatul este perceput ca lider al familiei și decident principal, deși recunosc o anumită schimbare în noile generații.

Concret, generația părinților noștri încă păstrează tendința în care bărbatul conduce totul, iar femeia se ocupă de gospodărie, fără să aibă drept la opinie. Același lucru se întâmplă și în societate. Egalitatea dintre bărbat și femeie nu este respectată pe deplin. Tineretul, desigur, începe să se schimbe – există mai multă egalitate și mai mult respect reciproc. DFG_2

Comparativ între grupuri, tinerii prezintă opinii mai diversificate și orientate spre egalitate, în timp ce generațiile mai în vârstă consideră inegalitatea încă dominantă, mai ales în comunitățile conservatoare.

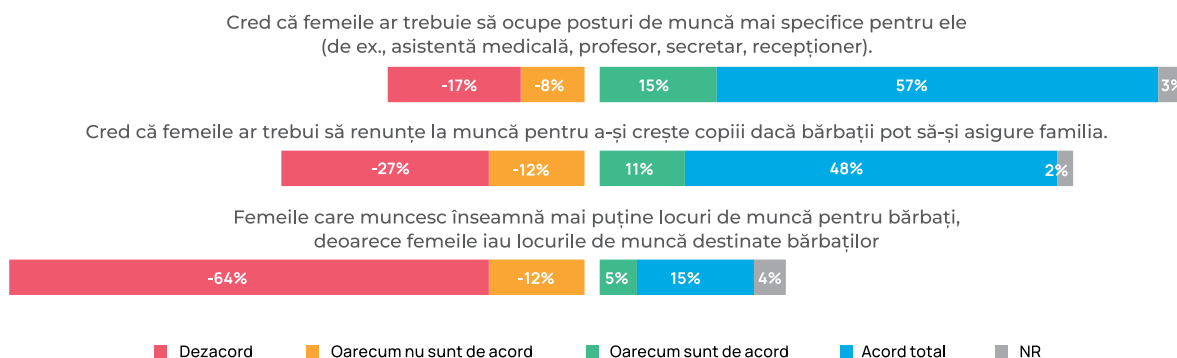
În ansamblu, UTAG se află într-un proces de tranziție: egalitatea formală este în mare parte realizată, însă egalitatea practică rămâne fragmentată și profund influențată de tradiții, norme familiale și contextul comunitar.

STEREOTIPURI PRIVIND ACTIVITATEA ECONOMICĂ, ROLURI DE GEN ÎN FAMILIE ȘI SARCINILE CASNICE

Stereotipurile de gen sunt, de asemenea, predominante în activitatea economică: 72% consideră că anumite profesii sunt specifice femeilor, iar 59% consideră că femeile nu ar trebui să muncească dacă un bărbat poate întreține o familie (Figura 20). În această categorie se regăsesc în proporție mai mare locuitorii din Taraclia, din mediul rural, bărbații (cu 10% mai mult ca femeile), cu nivel mic de studii.

FIGURA 20.

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI DE ACORD SAU NU SUNTEȚI DE ACORD CU FIECARE DINTRE URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

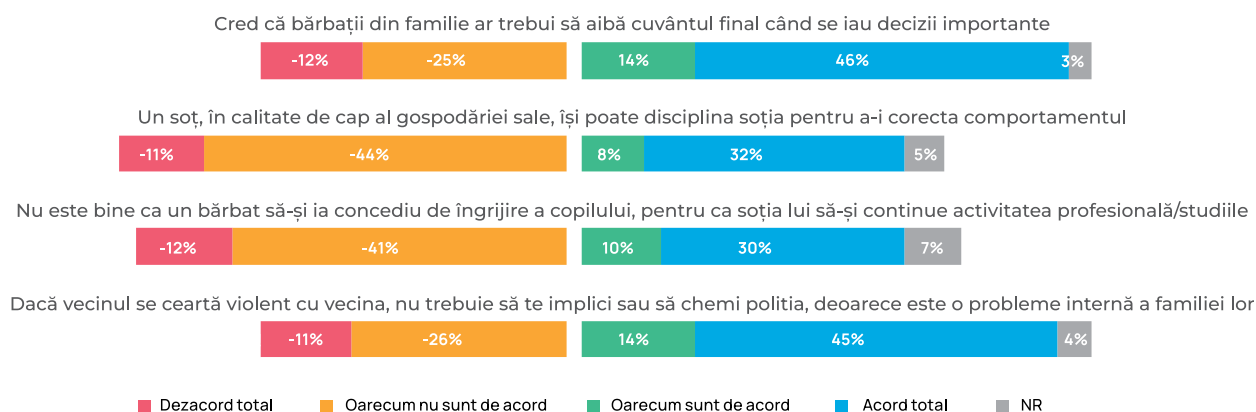

În același timp, nu există temeri că emanciparea femeilor ar putea amenința poziția bărbaților pe piața muncii.

În ceea ce privește viața de familie, opinia predominantă este că decizia finală aparține bărbatului (60%), iar violența domestică este o problemă personală și nu ar trebui de intervenit din exterior (59%), Figura 21. Ultima afirmație este susținută totalmente de 51% dintre bărbați versus 38% femei.

FIGURA 21.

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI DE ACORD SAU NU SUNTEȚI DE ACORD CU FIECARE DINTRE URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

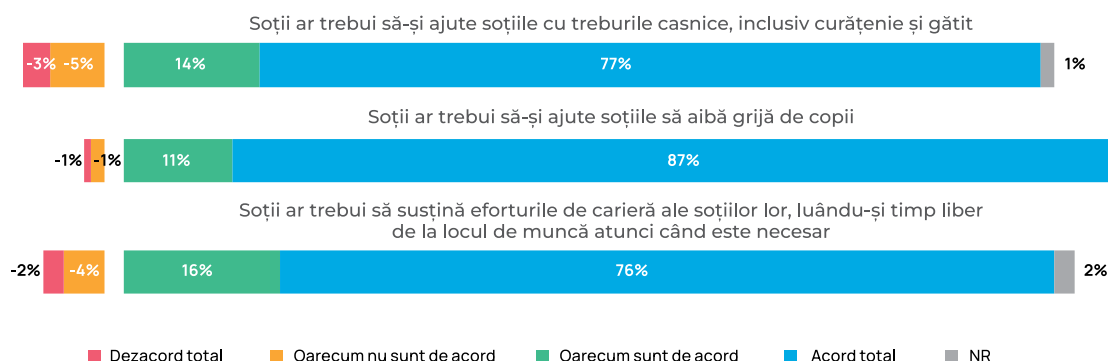

4 din 10 respondenți susțin dreptul soțului de a-și disciplina soția (în special locuitorii din Taraclia – 42%, bărbații – 45% versus 22% femei total de acord, persoanele cu nivel mic și mediu de studii – 36%) și se opun concediului de paternitate, în detrimentul dreptul soției de a-și continua cariera profesională.

Marea majoritate este de acord că soțul ar trebui să participe activ la treburile casnice și să-și ajute soția (Figura 22).

FIGURA 22.

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI DE ACORD SAU NU SUNTEȚI DE ACORD CU FIECARE DINTRE URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

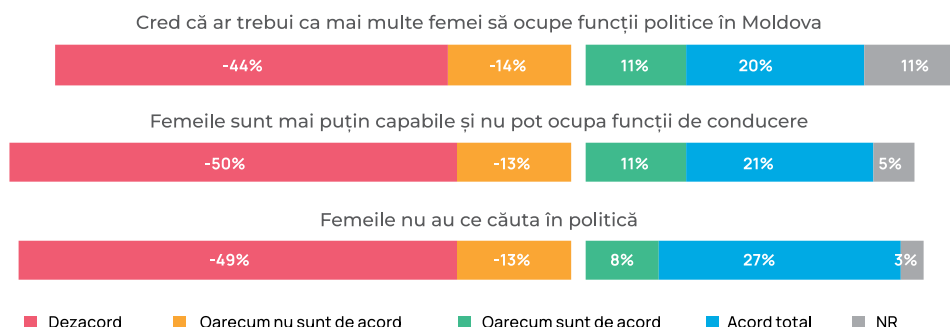
PERCEPȚII DE GEN PRIVIND FUNCȚIILE DECIZIONALE

Majoritatea locuitorilor din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia susțin ideea implicării femeilor în funcții de conducere și politice. Însă, totodată, se opun participării în masă (Figura 23).

Oponenții vehemenți ai implicării femeilor în politică sunt întâlmiți mai frecvent în raionul Taraclia (45%), bărbați (33%, dar și 22% femei), persoanele cu nivel mic de studii (35%), utilizatori TikTok (23%).

FIGURA 23.

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI DE ACORD SAU NU SUNTEȚI DE ACORD CU FIECARE DINTRE URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

Opiniile participanților din ambele focus grupuri converg asupra ideii că numărul femeilor în funcții de conducere a crescut vizibil în ultimii ani, fenomen observat cu precădere în domeniile educației, sănătății și serviciilor publice. Participanții remarcă faptul că, în multe instituții, femeile dețin majoritatea pozițiilor de director sau coordonator, ceea ce sugerează o schimbare structurală în distribuția rolurilor de conducere. Atât tinerii, cât și adulții și vârstnicii apreciază în general pozitiv această evoluție, argumentând că femeile sunt percepute ca fiind mai responsabile, mai organizate și mai orientate spre soluționarea problemelor.

Da, în prezent sunt mai multe femei, în special în sistemele de educație și sănătate, unde funcțiile de conducere sunt ocupate mai des de femei decât de bărbați. În domeniul serviciilor, peste tot predomină femeile. Iar acest lucru este, desigur, pozitiv — femeile sunt mai determinate și mai orientate spre rezultate. DFG_1, DFG_2

Totuși, unii adulți explică parțial această creștere prin migrația semnificativă a bărbaților, care ar fi generat un dezechilibru de gen în forța de muncă și, implicit, o disponibilitate mai mare a femeilor de a prelua roluri manageriale.

Pur și simplu, foarte mulți bărbați au plecat, iar femeile au rămas. DFG_2

Opiniile privind prezența femeilor în funcții de conducere (primari, deputați, președinte) sunt în ansamblu favorabile în ambele grupuri, însă intensitatea susținerii și justificările diferă. Tendința dominant indică acceptarea deschisă a femeilor în roluri de conducere, fundamentată pe criterii de competență, merit profesional și pe calități percepute ca specific (empatie, stabilitate emoțională, capacitate de luare a deciziilor echilibrate). Participanții menționează că, în practică, femeile ocupă deja numeroase poziții manageriale în regiune (ex. directoare de școli și grădinițe), iar alegerea unei femei în funcții politice de vârf este considerată legitimă atunci când programul și performanța o justifică, așa cum s-a întâmplat în cazul alegerii bașcanului.

În prezent, o femeie poate lua decizii mai corecte decât un bărbat, are o viziune mai echilibrată asupra valorilor... astăzi, femeile îndeplinesc funcții de conducere. La noi, în Găgăuzia, probabil în jur de 80% dintre directorii de școli și grădinițe sunt femei. Cel mai important este ca persoana să fie un profesionist competent, iar genul nu contează. Noi am ales un bașcan femeie nu în funcție de gen, ci în funcție de obiectivele și sarcinile asumate. DFG_1

Totuși, opiniile adulților și vârstnicilor sunt mai eterogene. Deși mulți susțin formal posibilitatea femeilor de a ocupa funcții de conducere, apar și poziții rezervate sau sceptice, inclusiv preferințe declarate pentru lideri bărbați, motivate prin experiențe anterioare negative cu femei aflate în poziții de autoritate.

Am o atitudine neutră: atât femeile, cât și bărbații au acces egal la orice specialitate și funcție. Diferența ține de competență, de cunoștințe și de nivelul de pregătire pentru o anumită funcție; iar dacă o femeie stăpânește mai bine metodele strategice și are planuri mai bune pentru dezvoltarea economiei, de ce să nu fie aleasă ea. DFG_2

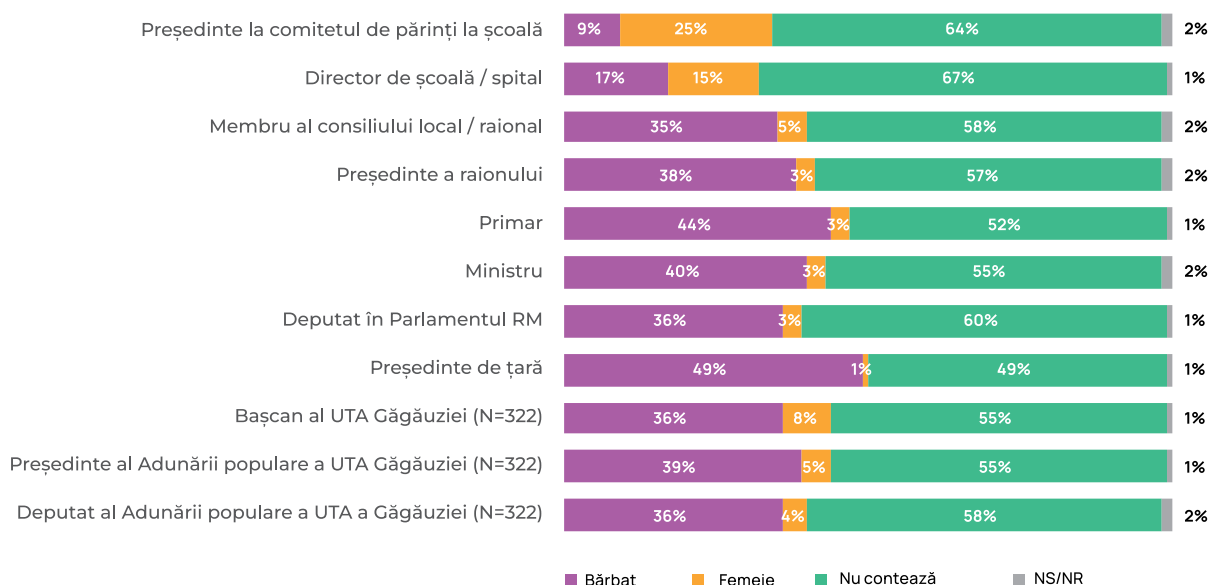
Dacă ar trebui să aleg pe cineva într-o funcție de conducere, aș alege un bărbat. Cu bărbații este mai ușor să găsești un limbaj comun decât cu femeile; ele sunt mai slabe ca manageri. DFG_2

Comparativ, tinerii se remarcă printr-o orientare clar meritocratică și printr-o predispoziție mai mare spre egalitate, în timp ce în grupul 35–70 ani opiniile variază între acceptare, condiționare și atașament față de modele tradiționale de leadership. În ansamblu, ambele grupuri recunosc formal legitimitatea femeilor în funcții publice și converg asupra ideii că selecția liderilor trebuie să se bazeze pe competență, nu pe gen. Totuși, în practică, percepțiile tradiționale persistă, influențând nivelul de încredere acordat liderilor femei și limitând, la nivel atitudinal, aplicarea deplină a principiului meritocratic.

Conform studiului cantitativ, opinia predominantă este că genul nu este relevant pentru funcții administrative și politice la nivel local, regional și central (Figura 24).

FIGURA 24.

DVS. AȚI ALEGE UN BĂRBAT SAU O FEMEIE PENTRU FUNCȚIA DE ...?

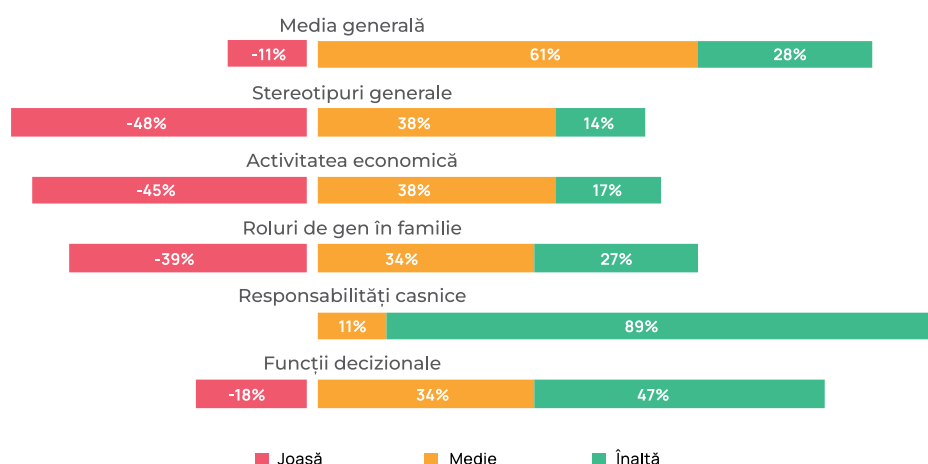
Cu toate acestea, cel puțin 1 din 3 respondenți ar prefera un bărbat, în special pentru funcțiile de președinte (49%), primar (44%), ministru (40%). Cu alte cuvinte, stereotipurile de gen persistă în proporție semnificativă pentru funcțiile cu impact major asupra comunităților și cetățenilor.

NIVELUL DE PERCEPȚIE A EGALITĂȚII DE GEN

Stereotipurile de gen sunt semnificativ mai pronunțate la nivel general (norme și tradiții culturale), în raport cu activitatea economică și rolurile familiale. Această prevalență este mai accentuată în rândul bărbaților, al persoanelor de peste 35 de ani, al celor cu niveluri de studii scăzut și mediu, precum și al membrilor grupului etnic găgăuz.

FIGURA 25.

INDICELE EGALITĂȚII DE GEN

Totuși, nivelul percepției față de egalitatea de gen este semnificativ mai bun în raport cu responsabilitățile casnice și participarea femeilor în funcții de conducere (inclusiv politice).

În opinia dominantă a participanților la discuții de grup, egalitatea deplină între bărbați și femei nu poate fi realizată pe deplin. Respondenții consideră că egalitatea este firească și legitimă în plan juridic și social, însă imposibil de realizat pe deplin în plan biologic sau funcțional, întrucât rolurile tradiționale și diferențele fiziologice, emoționale și comportamentale continuă să structureze distribuția responsabilităților și oportunităților. Astfel, chiar dacă legea garantează acces egal la drepturi – inclusiv posibilitatea ambilor părinți de a beneficia de concediu de îngrijire a copilului – participanții remarcă persistența unor asimetrii determinate de maternitate, întreruperi de carieră, presiuni culturale sau preferința unor bărbați de a menține un rol „mai important” în familie, aspecte semnalate mai accentuat de tineri.

Din punct de vedere juridic, bărbatul și femeia au drepturi egale, însă din punct de vedere biologic sunt diferiți și acest lucru nu poate fi ignorat. De asemenea, bărbatul este, în general, mai puternic fizic, iar femeia – mai puternică prin spirit. Femeia este mai emoțională, iar bărbatul ia deciziile mai rațional... În ceea ce privește legislația, ei sunt egali, pentru că atât bărbatul, cât și femeia pot sta cu copilul până la 3 ani. Și femeia poate conduce o țară la fel ca bărbatul. DFG_1, DFG_2

În realitate, femeile au o viață diferită și se confruntă cu alte dificultăți: dacă o femeie naște un copil, ea este practic obligată să stea acasă trei ani, iar cariera ei se „îngheață”, în timp ce bărbatul, în aceeași perioadă, poate avansa foarte mult. Multe femei nici nu sunt angajate doar pentru că au un copil mic, iar în multe domenii salariile femeilor sunt mai mici decât ale bărbaților. Fiecare are propriile principii și, în familia mea, mi-aș dori să fiu puțin mai „principal” în anumite aspecte, astfel încât vocea mea să conteze mai mult decât vocea femeii. DFG_1

În rândul adulților și vârstnicilor apar și poziții mai critice, unii considerând egalitatea de gen un „construct manipulator” sau un produs al „ideologiilor europene”, exprimând scepticism față de posibilitatea unei egalități absolute.

Nici femeia, nici bărbatul nu sunt egali din punct de vedere fizic, biologic - acest lucru este deja demonstrat științific. Prin urmare, a susține că egalitatea dintre bărbat și femeie este posibilă este, din start, imposibil. Aceasta este o manipulare a Uniunii Europene. DFG_2

Ambele grupuri de discuții percep normele și stereotipurile occidentale de gen ca o potențială amenințare pentru societatea locală, în principal din cauza decalajelor culturale, morale și educaționale dintre contextul moldovenesc (în special cel din UTAG) și valorile promovate în unele state occidentale. Participanții evidențiază frecvent existența unui model tradițional bine consolidat, caracterizat prin roluri de gen clar delimitate („papa e papa, mama e mama”), iar orice reconfigurare a acestora este interpretată drept o formă de presiune externă.

Da, reprezintă o amenințare, pentru că noi avem propriile norme, iar cele occidentale ne sunt străine... Am fost educați altfel — tata este tată, mama este mamă și nu am cunoscut o altă realitate. Pentru noi acest lucru este inacceptabil. Există riscuri de influență. DFG_1, DFG_2

În rândul tinerilor se observă o poziționare mai nuanțată: deși majoritatea împărtășesc percepția că influențele occidentale pot eroda valorile tradiționale, unii consideră că efectele ar putea fi lente, manifestându-se mai ales în rândul copiilor expuși unor modele educaționale alternative. Tot în acest grup apar voci moderate care sugerează că, pe măsură ce în Occident crește critica față de anumite politici de gen, presiunea asupra țărilor aspirante la integrare ar putea scădea.

Aș spune și da, și nu. Nu pot să-mi imaginez că odată cu intrarea în UE s-ar putea schimba ceva pentru mine personal — valorile mele vor rămâne aceleași. Însă, dacă pe viitor aceste subiecte vor fi promovate, noile generații, în mod firesc, vor avea alte puncte de vedere. Consider că toleranța și egalitatea de gen vor influența societatea mai ales peste o generație; oamenii vor gândi diferit, pentru că în Europa există anumite reglementări legale în acest sens. DFG_1
În țările occidentale și în UE se intensifică criticile față de unele politici de gen, iar în contextul acestor evoluții există convingerea că nu vor fi introduse lecții de gen, toalete comune și că, în acest caz, nu va exista nicio influență reală. DFG_1

În grupul persoanelor de 35–70 ani discursul este mai omogen și pronunțat tradiționalist. Normele occidentale de gen sunt percepute ca incompatibile cu mentalitatea locală și ca având potențialul de a destabiliza modele de viață, relațiile familiale și rolurile tradiționale bărbat-femeie. Respondenții invocă adesea exemple din experiența migranților pentru a ilustra aceste transformări.

Am prieteni care au emigrat în Europa și, dacă inițial aveau mentalitatea că o familie trebuie întemeiată, să zicem, între 20 și 30 de ani, acum au 37–38 de ani, iar familia nu mai este cea mai importantă prioritate pentru ei. DFG_2

În comparație, tinerii problematizează impactul într-o manieră mai analitică și orientată spre evoluții pe termen lung, în timp adulții și vârstnicii manifestă o respingere fermă și imediată a normelor occidentale de gen.

V. COEZIUNE SOCIALĂ ȘI SOLIDARITATE COMUNITARĂ

În acest capitol sunt descrise percepțiile respondenților despre democrație, distanțele sociale față de diverse grupuri sociale, discriminarea și coeziunea comunitară, relațiile dintre grupuri etnice și sociale.

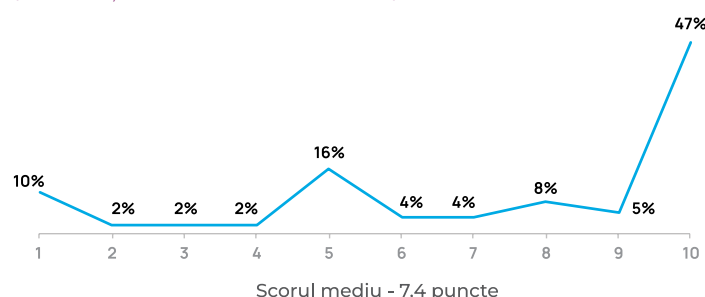
PERCEPȚII DESPRE DEMOCRAȚIE ȘI SIGURANȚĂ LA NIVEL DE ȚARĂ

Aproximativ 2/3 dintre locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia consideră important să trăiască într-o țară cu guvernare democratică (Figura 26).

FIGURA 26.

CÂT DE IMPORTANT ESTE PENTRU DVS. SĂ TRĂIȚI ÎNTR-O ȚARĂ CARE ESTE GUVERNATĂ DEMOCRATIC?

1 înseamnă „deloc important” și 10 înseamnă „absolut important”

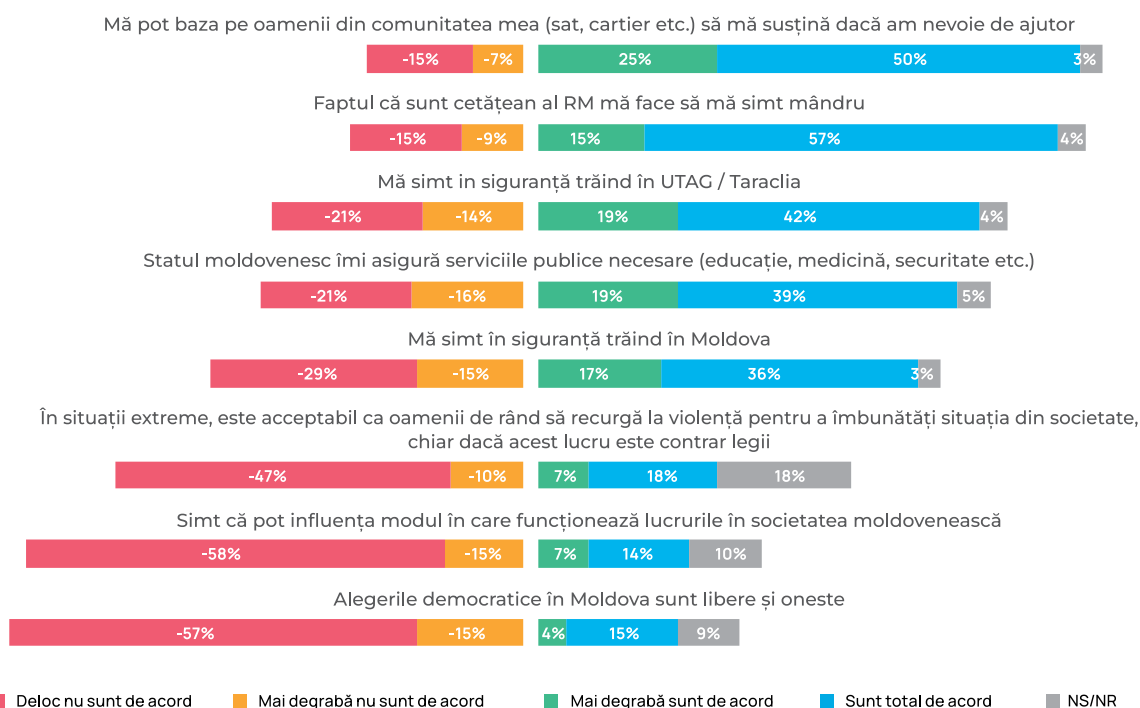

Mai mult decât atât, aproape jumătate dintre respondenți consideră acest factor foarte important, în special tinerii, cei cu nivel mediu și înalt de studii, precum și utilizatorii Telegram.

Opiniile predominant pozitive cu privire la statul și societatea moldovenească se referă la: mândria de a fi cetățean al Republicii Moldova (72%), posibilitatea de a conta pe sprijinul societății (75%), sentimentul de siguranță în regiunea de origine (61%) și asigurarea de către stat a serviciilor publice esențiale (58%), Figura 27.

FIGURA 27.

ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI DE ACORD CU FIECARE DINTRE URMĂTOARELE AFIRMAȚII REFERITOARE LA STATUL ȘI SOCIETATEA MOLDOVENEASCĂ?

Opiniile predominant negative se referă la următoarele aspecte: alegerile din Moldova nu sunt libere și corecte (72%) și lipsa accesului la influențarea proceselor publice (69%).

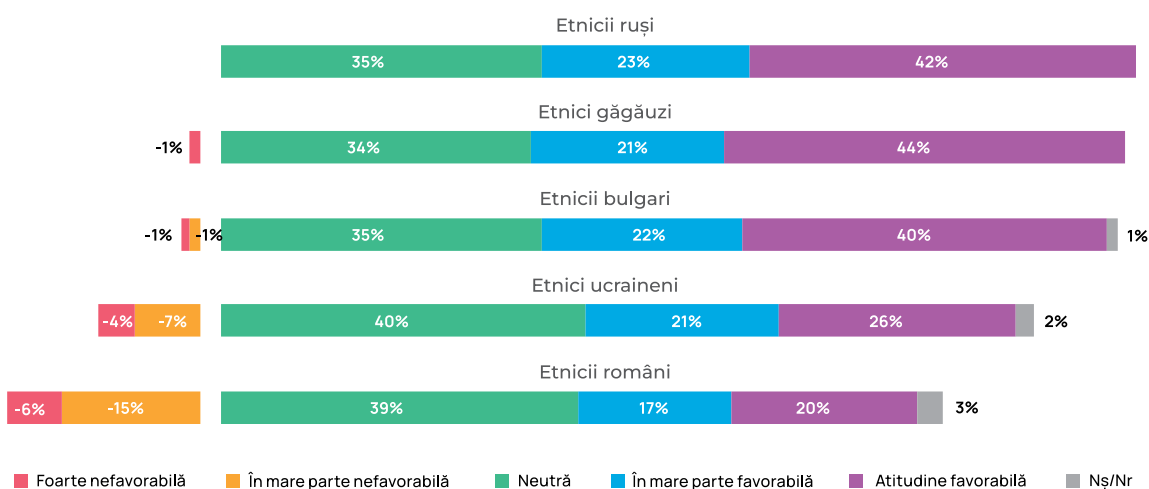
ATITUDINI ȘI DISTANȚE SOCIALE

Atitudinile față de etnicii găgăuzi, bulgari și ruși sunt în general pozitive sau foarte pozitive. Atitudinile negative față de aceste grupuri etnice practic nu există (Figura 28).

Atitudini negative sunt exprimate practic doar față de etnicii români (1 din 5 respondenți, în special din Taraclia) și etnicii ucraineni (1 din 10 respondenți).

FIGURA 28.

EVALUAȚI CÂTEVA GRUPURI DE PERSOANE DIN ȚARĂ ÎN FUNCȚIE DE ATITUDINEA DVS. FAȚĂ DE ACESTEA (ATITUDINE NEFAVORABILĂ, NEUTRĂ, FAVORABILĂ).

Participanții din ambele grupuri de discuție consideră că relațiile dintre locuitorii din UTAG sunt în mod fundamental marcate de solidaritate și coeziune, comunitatea mobilizându-se rapid în situații de criză sau necesitate. Atât tinerii, cât și adulții oferă exemple concrete de sprijin reciproc — ajutor acordat în urma unor calamități, găzduirea refugiaților, intervenții spontane în situații de pericol — indicând existența unor norme comunitare puternice de suport, activate mai ales în momente critice.

Totuși, diferențele generaționale sunt vizibile. Tinerii formulează predominant evaluări pozitive, descriind comunitatea ca fiind în continuare solidară și dispusă să ajute. În schimb, participanții de peste 35 de ani adoptă o perspectivă mai nuanțată și mai critică, observând o diminuare a coeziunii sociale în ultimul deceniu, asociată presiunilor economice și scăderii încrederii interpersonale. Aceștia remarcă „răcirea” relațiilor sociale, creșterea precauției și a suspiciunii, precum și faptul că solidaritatea actuală nu mai are intensitatea din trecut.

Populația din Găgăuzia și Taraclia este, fără îndoială, solidară. A fost o situație când s-a rupt un dig și unora le-au fost inundate casele, iar oamenii i-au primit la ei acasă. La fel, când au apărut refugiații, mulți au dat dovadă de inițiativă și au vrut să-i găzduiască. Din experiența mea, găgăuzii sunt un popor foarte unit, binevoitor și ospitalier. DFG_1, DFG_2

Nu sunt prea uniți. Acum vreo 10 ani era mai multă solidaritate. Acum oamenii au sărăcit și trăiesc mai greu, de aceea au devenit mai răi. Se tem de orice, iar neîncrederea a apărut chiar și față de vecini. DFG_2

În ansamblu, analiza conturează un model dual: solidaritatea continuă să fie o valoare centrală în UTAG, însă este puternic influențată de schimbările socio-economice și percepută diferit de generații, tinerii fiind mai optimiști, iar adulții mai preocupați de erodarea coeziunii comunitare.

Opiniile privind relațiile personale cu majoritatea etnică (etnici moldoveni) sunt împărțite în ambele grupuri, însă mulți respondenți le descriu ca fiind în general pozitive, cordiale și lipsite de tensiuni în viața cotidiană. Interacțiunile sunt percepute drept prietenoase, iar naționalitatea nu este considerată un cri-

teriu important în contactele interpersonale. Atât tinerii, cât și adulții și vârstnicii subliniază deschiderea și respectul reciproc dintre găgăuzi, bulgari și moldoveni, menționând absența unor bariere lingvistice majore, comunicarea fiind adaptată situației (moldovenii trec frecvent la limba rusă, iar localnicii afirmă că înțeleg limba română).

Îmi evaluez relațiile cu majoritatea etnică ca fiind absolut bune, ceea ce nu pot spune despre unii moldoveni. Găgăuzii se poartă bine cu oamenii de treabă – nu contează naționalitatea. Nu există o problemă de barieră lingvistică. Nu m-am confruntat cu situații în care să fiu obligat să vorbesc în limba română. Dimpotrivă, oamenii trec pe rusă.... Dacă cineva vorbește în română, înțeleg ce spune, dar pot răspunde în rusă, pentru că ei înțeleg rusa. DFG_1, DFG_2

Totuși, în ambele grupuri se conturează și un element critic: percepția unei presiuni simbolice din partea majorității etnice, în special în ceea ce privește utilizarea limbii române. Respondenții menționează situații în care insistența asupra limbii române este interpretată ca o formă de presiune identitară sau culturală. Această sensibilitate este exprimată mai ferm în rândul participanților de peste 35 de ani, care evocă explicit disconfortul generat de dezbateră identitară „moldoveni vs. români” și percepția că schimbările de politică lingvistică sunt impuse de sus, nu negociate social.

Nu am auzit niciodată ca vorbitorii de limbă rusă să oblige pe cineva să vorbească în rusă, însă de la moldoveni aud frecvent că trebuie să vorbim în română... De ce ar trebui să vorbim româna, dacă suntem moldoveni, nu români? DFG_1, DFG_2

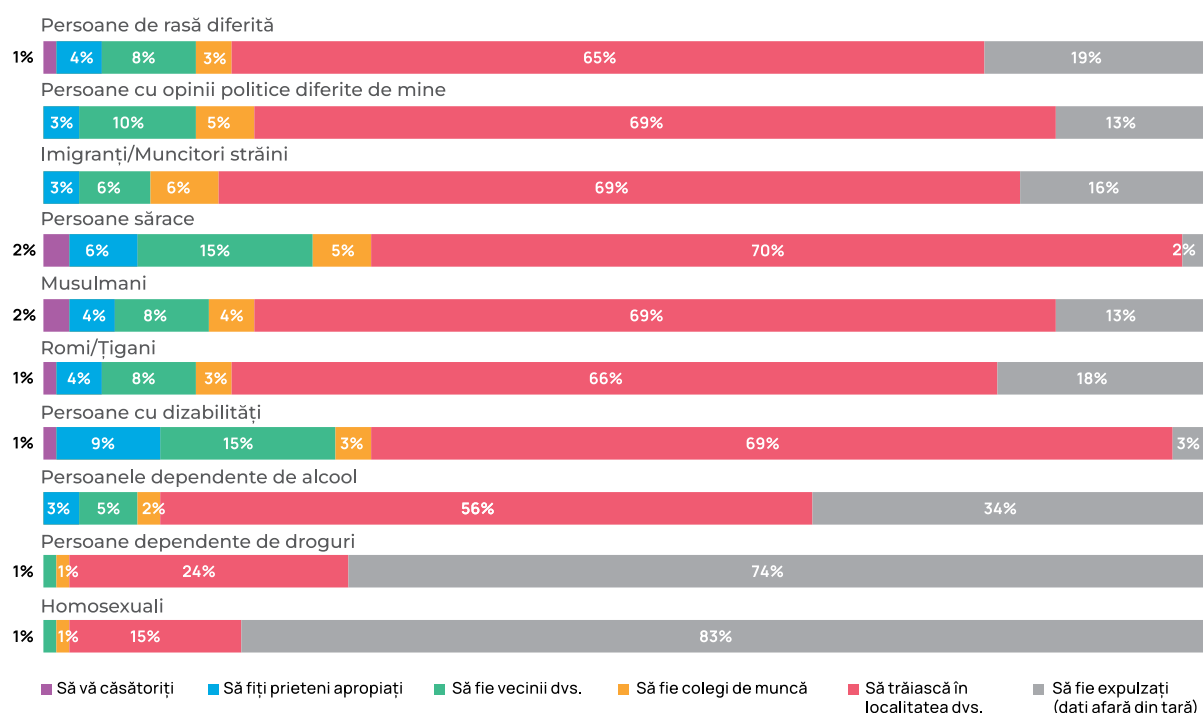
Moldovenii, găgăuzii, bulgarii — între noi ne înțelegem bine. Ne dezbină politicienii, guvernarea ne dezbină. Naționalismul este prezent mai ales la nivel național, în mass-media și în discursul celor aflați la putere. DFG_2

Per ansamblu, analiza evidențiază un model dual al relațiilor interetnice în UTAG: la nivel interpersonal, acestea sunt în mare parte pozitive, cordiale și funcționale, însă la nivel simbolic și identitar persistă tensiuni legate de limbă și de raporturile dintre majoritate și minorități, tensiuni resimțite mai puternic în rândul adulților și vârstnicilor.

Locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia demonstrează niveluri ridicate de intoleranță față de toate cele 10 grupuri sociale măsurate în cadrul studiu, indiferent de caracteristicile acestora (rasă, statut financiar, etnie, religie, dizabilitate, dependență, opinii politice opuse etc.), Figura 29.

FIGURA 29.

ĂȚI ACCEPTA URMĂTOARELE RELAȚII CU URMĂTOARELE CATEGORII DE PERSOANE?

Majoritatea covârșitoare a respondenților nici măcar nu sunt dispuși să considere aceste grupuri sociale drept colegi sau vecini.

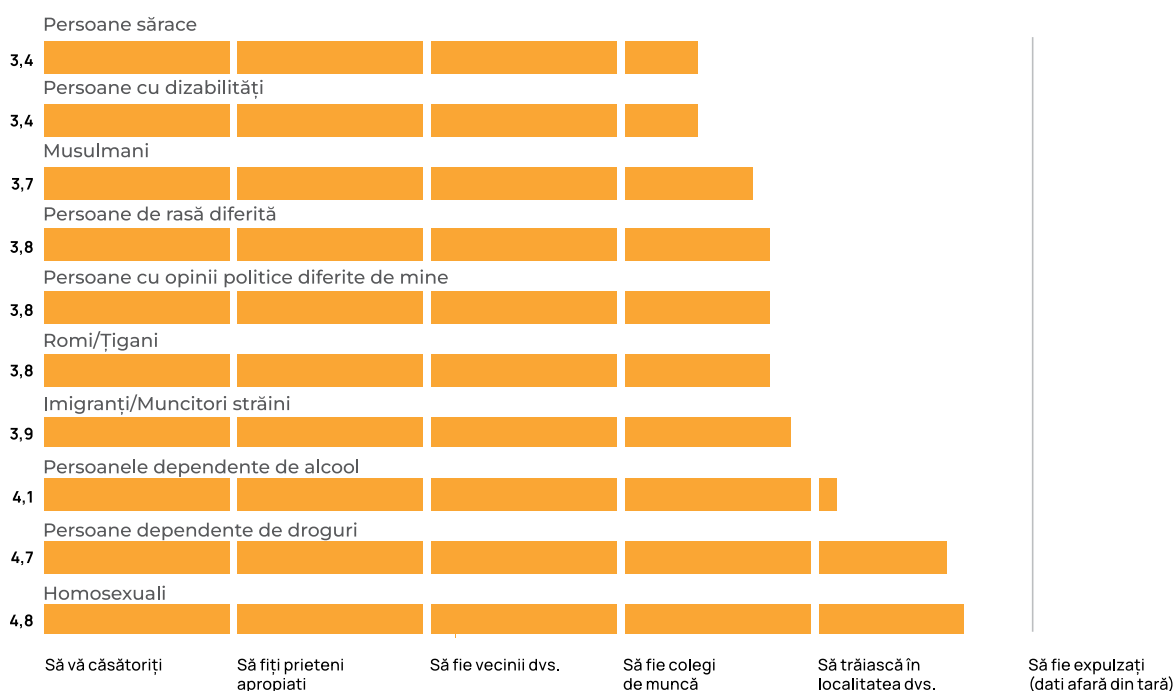
Dintre cele 10 grupuri măsurate, persoanele sărace și persoanele cu dizabilități se bucură de un nivel de toleranță relativ mai mare (3 din 10 îi acceptă cel puțin să fie colegi de muncă).

Valoarea medie a Indicelui Distanței Sociale (IDS) este de 3,9 puncte, indicând un nivel redus de acceptabilitate socială la nivel de localitate (Figura 30).

FIGURA 30.

INDICELE DISTANȚEI SOCIALE

Un indice egal cu 0 înseamnă acceptare în toate pozițiile, iar un indice egal cu 5 înseamnă respingere în toate pozițiile.

Cea mai mare distanță socială este demonstrată față de persoanele dependente de droguri și homosexuali (4,7-4,8 puncte), indicând respingerea socială a acestor grupuri.

Din perspectiva participanților la discuțiile de grup, criteriile de respingere a unor relații de proximitate (vecinătate, prietenie, colegialitate) cu categoriile enumerate sunt puternic ancorate în valori personale, norme familiale și experiențe de viață directe. Opinia dominantă în ambele grupuri este că deciziile privind acceptarea sau respingerea unor persoane nu se bazează pe categorii abstracte sau pe poziționări ideologice, ci pe principii morale, educație și interacțiuni anterioare pozitive sau negative.

În rândul tinerilor, respingerea este orientată în mod clar către persoanele dependente de alcool sau droguri, precum și către grupuri asociate – în baza experiențelor personale – cu comportamente problematice (ex. rromii). Experiența directă este criteriul principal al delimitării sociale.

Nu accept persoanele dependente de alcool și droguri; am ales această categorie pornind din experiența personală, principiile mele și modul în care am fost educat(ă). În ceea ce privește romii – am astfel de vecini și înțeleg că nu e toată națiunea la fel, însă dacă ar fi vorba de oameni de același tip ca vecinii mei actuali, nu mi-aș dori să am astfel de persoane în preajmă; m-a influențat și experiența de a fi trăit peste hotare, precum și contactul cu musulmanii. DFG_1

Pentru participanții cu vârste peste 35 de ani, criteriile sunt formulate mai normativ și mai explicit, fiind fundamentate în convingeri morale și tradiționale. În acest grup, cea mai respinsă categorie este reprezentată de persoanele homosexuale, motivația invocată fiind protecția copiilor și teama de influențe considerate neadecvate. Totodată, se regăsesc și poziții minoritare care afirmă acceptarea tuturor categoriilor, indiferent de identitate sau statut.

Am ales aceste categorii de persoane care nu mi se potrivesc pornind de la felul în care mă raportează la ele. Așa simt eu; este ceva interior, o convingere personală. Consider că unui astfel de om nu i-ar fi locul nu doar lângă mine, ci nici în societate; Mi-am imaginat dacă aș putea comunica cu o astfel de persoană – de exemplu, la serviciu, ca vecin lângă casa mea sau ca prieten; M-am imaginat pe mine în preajma oricărei categorii. Pot să accept ca și coleg chiar și un homosexual, pot să fiu prieten cu el, dar ca vecin nu mi-l imaginez. Am un copil și nu aș vrea ca el să creadă că astfel de relații (când un bărbat se sărută cu un alt bărbat) sunt normale. DFG_2

Pentru mine nu contează. Aș comunica cu toată lumea, fie că este vecin, prieten sau coleg. DFG_2

Comparativ, ambele grupuri utilizează aceeași logică selectivă: acceptarea sau respingerea are la bază nu apartenența abstractă la o categorie socială, ci modul în care comportamentele atribuite acestor persoane sunt percepute ca afectând siguranța, bunăstarea sau valorile familiale.

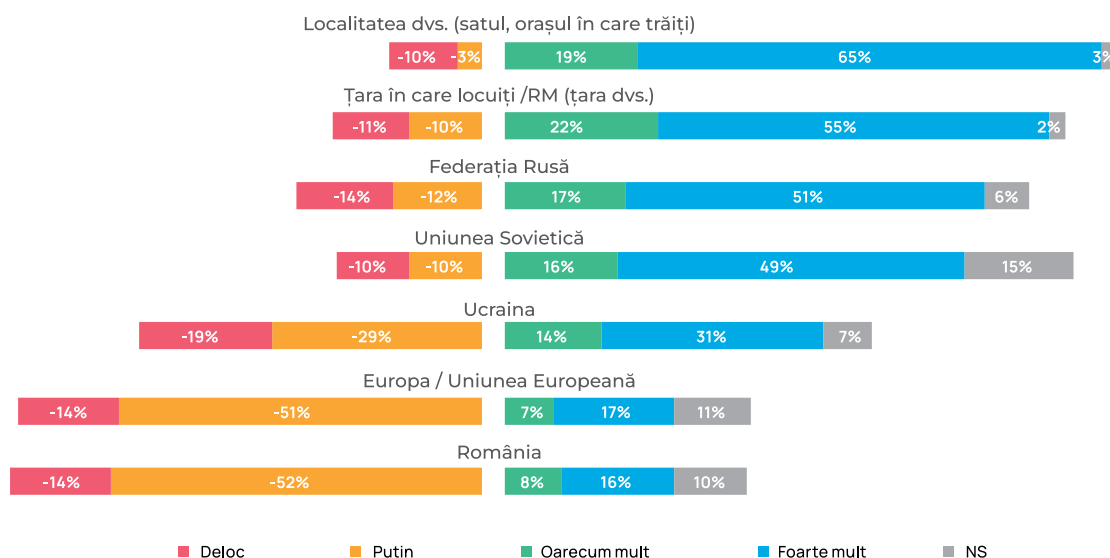
AFINITATE SPIRITUALĂ

Locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia simt un atașament emoțional aproximativ egal față de Republica Moldova (77%), Federația Rusă (69%) și fosta Uniune Sovietică (65%), Figura 31.

Lipsa legăturii cu Republica Moldova este invocată în proporție mai mare de locuitorii din raionul Taraclia (39% - deloc sau puțin), rezidenții din mediul urban (27%), tinerii și persoanele de vârstă medie (28%), cu nivel înalt de studii (28%), persoanele neangajate în câmpul muncii (35%), utilizatorii TikTok (28%).

FIGURA 31.

ÎN CE MĂSURĂ VĂ SIMȚIȚI LEGAT SUFLETEȘTE DE ...?

O legătură mai puternică este exprimată față de localitatea de reședință (84%).

Pe de altă parte, majoritatea nu simt practic nicio legătură cu Uniunea Europeană (65%) sau România (66%).

Asocierile formulate de participanții la studiul calitativ în raport cu sintagma „Republica Moldova” sunt dominate de o puternică dimensiune afectiv-identitară. Pentru majoritatea participanților, indiferent de vârstă, Moldova reprezintă în primul rând „casa”, „patria” sau „locul de origine/trai” – spațiul natal care ancorează identitatea personală și familială. Atât tinerii (18-34 ani), cât și adulții și seniorii (35-70 ani) descriu țara prin repere emoționale și biografice, asociind-o cu locul în care s-au născut, au crescut și unde se regăsesc rădăcinile lor. În mod izolat, un respondent asociază Moldova și cu dimensiunea lingvistică, referindu-se la limba română ca element identitar. Per ansamblu, percepțiile sunt omogene și converg spre aceeași semnificație centrală: Republica Moldova este percepută predominant ca un spațiu al apartenenței profunde și al identității colective și individuale.

COEZIUNE ȘI COOPERAREA COMUNITARĂ

Studiul calitativ evidențiază un nivel scăzut al încrederii interpersonale în comunitățile analizate, tendință prezentă în ambele grupuri de vârstă. Atât tinerii, cât și adulții se raportează la relațiile sociale cu prudență ridicată, considerând că oamenii sunt motivați predominant de interese personale și că interacțiunile cu persoane necunoscute implică riscuri morale sau materiale. În consecință, încrederea se restrânge aproape exclusiv la familie și la cercul apropiat.

În rândul tinerilor, neîncrederea este exprimată direct și categoric, aceștia afirmând că „majoritatea caută doar beneficiul propriu”, ceea ce limitează posibilitatea formării unor relații de încredere extinse. Printre adulți, discursul este mai nuanțat, însă evaluările concrete rămân foarte scăzute (15–20% încredere). Aceștia explică lipsa de încredere prin factori structurali precum precaritatea economică, competiția pentru resurse și experiențele repetate de înșelăciune.

Nu, nu poți avea încredere în majoritatea oamenilor din comunitatea noastră, pentru că fiecare își caută propriul interes și se gândește la sine, nu la binele altora. Încredere ar trebui să ai doar în cei apropiați – în rude și în persoanele dragi. DFG_1, DFG_2

Totul depinde de cât de demult și cât de bine cunoști persoana. Pe de altă parte, oamenii au devenit mai egoiști din cauza situației economice dificile: fiecare se gândește cum să-i fie lui bine și cum să câștige din asta. Dacă o persoană îi înșală pe alții ca să se îmbogățească, atunci, evident, nu poți avea încredere în ea; iar dacă totuși acorzi încredere, trebuie să o faci cu precauție. Eu am doar 15–20% încredere în oameni. DFG_2

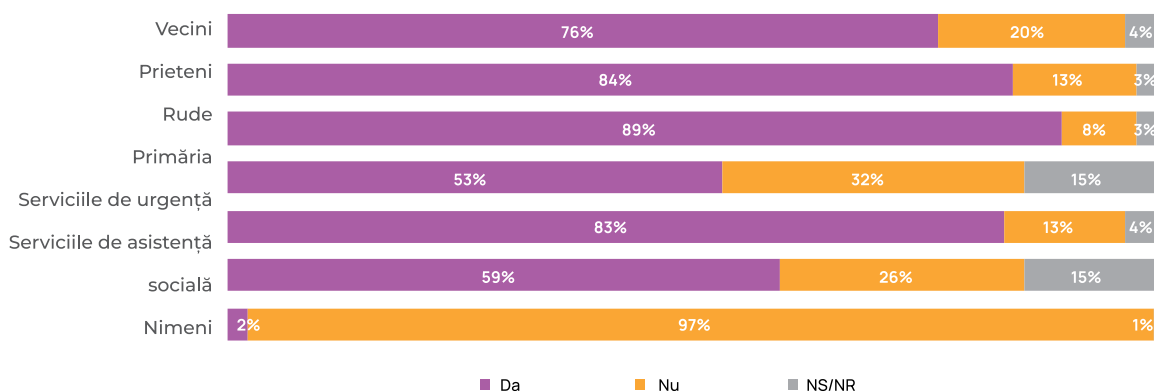
Comparativ, tinerii manifestă un scepticism mai tranșant, în timp ce adulții oferă justificări sociale și economice mai elaborate, însă concluzia generală este comună: capitalul social este slab, iar încrederea interpersonală în comunitate se limitează la cercul foarte apropiat.

În caz de urgență, majoritatea respondenților consideră că se pot baza în primul rând și aproape în egală măsură pe rude (89%), prieteni (84%) și serviciile de urgență (83%) (asigurate de stat), Figura 32.

3/4 se bazează, de asemenea, pe sprijinul vecinilor, ceea ce indică un sentiment ridicat de coeziune socială.

FIGURA 32.

ÎN CAZUL ÎN CARE ÎN GOSPODĂRIA DVS. S-AR ÎNTÂMPLA UN INCIDENT, PE CINE CREDEȚI CĂ VĂ PUTEȚI BAZA PENTRU AJUTOR?

Pe suportul din partea primăriei (53%) și serviciilor de asistență socială (59%) contează un procent mai mic de persoane, în special locuitorii de la sate.

Participanții din ambele grupuri de discuții descriu un tipar comun, pragmatic și normativ al disponibilității de a acorda ajutor în comunitate. Ajutorul este condiționat și este oferit doar atunci când situația este percepută ca legitimă din punct de vedere moral, când persoana aflată în dificultate inspiră încredere și când intervenția are un impact real și justificat.

În ambele grupuri apare o distincție clară între sprijinul acordat persoanelor aflate în nevoie autentică (vecini în dificultate, persoane vârstnice cu resurse limitate, situații de urgență) și refuzul de a ajuta in-

divizi percepuți ca responsabili pentru propria situație (cei care „nu vor să muncească”, care profită sau manifestă comportamente adictive). Aceste criterii morale funcționează ca un filtru comun, împărțit de ambele generații.

Voi ajuta dacă omul chiar are nevoie. Dacă îmi stă în puteri. Dacă cineva îmi spune că are o problemă acasă și îmi cere ajutorul, iar eu nu am deja o părere proastă despre acea persoană. DFG_1

Ajut doar atunci când este justificat și când omul chiar are nevoie – de exemplu, o bunică sărmană care își numără cu greu bănuții ca să ajungă până la sfârșitul lunii, sau, de exemplu, să împing o mașină. Dar dacă cineva doar se preface, atunci nu. Nu voi ajuta un alcoolic care doar bea și nu are niciun rost. Și nici pe cineva care, chiar dacă nu e alcoolic, s-a obișnuit să trăiască cerând ajutor, în loc să muncească. Categorie nu voi ajuta tineri care stau cu mâna întinsă. DFG_2

Diferențele între grupuri sunt de nuanță: tinerii exprimă o disponibilitate contextuală și personalizată, condiționată adesea de experiențele anterioare cu persoana respectivă, în timp ce respondenții de peste 35 de ani accentuează mai puternic distincția morală dintre „nevoie reală” și „abuz”, subliniind importanța justiției distributive și a evitării sprijinirii celor percepuți ca neasumați.

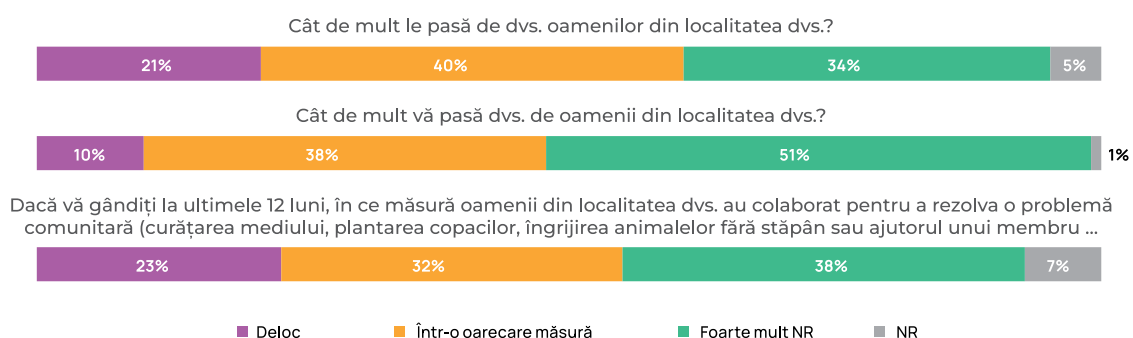
Participanții la studiul calitativ nu resping ajutorarea anumitor categorii sociale în mod principal, ci dezaprobă tipologii de comportament percepute ca indezirabile, imorale sau abuzive. Refuzul de a ajuta este legat în mod explicit de comportamente precum evitarea muncii, exploatarea bunăvoinței comunității, minciuna, manipularea sau solicitarea de sprijin pentru acțiuni nelegitime. O preocupare recurentă este fenomenul cerșetoriei organizate sau frauduloase, ilustrat prin exemple în care solicitanții de ajutor prezintă indicii ale unui nivel de trai ridicat (de exemplu, utilizarea unor telefoane scumpe). Astfel de situații erodează capitalul de încredere și discreditează cererea de ajutor.

Nu aș ajuta niciodată dacă omul încearcă să înșele sau să inducă în eroare. Mai ales în Chișinău, dar și în alte localități, există persoane care cer bani „pentru ajutor”, iar ei umblă cu cele mai noi iPhone-uri. Nu voi ajuta niciodată un om care manifestă negativitate sau dacă ceea ce cere intră în conflict cu principiile mele – de exemplu, dacă cineva îmi spune că vrea să facă ceva ilegal. DFG_1

Următoarele rezultate demonstrează, de asemenea, o percepție a unui nivel ridicat de coeziune socială: preocupare din partea celorlalți față de nevoile și interesele respondenților (74%) și preocupare respondenților pentru ceilalți (89%), Figura 33. Coeziunea socială auto-apreciată este mai mare în mediul rural, la persoanele tinere și în etate.

FIGURA 33.

CÂT DE MULT ...?

4 din 10 respondenți au confirmat numeroase cazuri de colaborare între locuitorii satului în rezolvarea diverselor probleme ale comunității locale în ultimele 12 luni. Colaborarea comunitară este confirmată în proporție mai mare de locuitorii din UTA Găgăuzia (43% versus cei din Taraclia – 19%), în mediu rural (43% versus 31% în mediul urban).

Participanții din ambele focus grupuri indică faptul că oamenilor „le pasă” de ceilalți într-o măsură moderată spre ridicată, conturând imaginea unor comunități în care solidaritatea funcționează în principal în situații concrete și urgente. Participanții descriu că, în caz de probleme majore (avarii, boli, dificultăți financiare), mobilizarea comunității este rapidă și adesea percepută ca o normă locală, mai ales în localitățile mici.

Tinerii exprimă predominant o percepție pozitivă asupra solidarității, oferind numeroase exemple de mobilizare colectivă: colecte spontane de fonduri, ajutor reciproc în situații medicale sau tehnice, acțiuni comunitare pentru infrastructură. Localități precum Balabanu, Congaz sau Vulcănești sunt descrise de aceștia ca fiind coezive și orientate spre sprijin mutual.

În Balabanu, oamenii sunt destul de uniți și, dacă se întâmplă ceva, se susțin și ajută inclusiv financiar – se organizează colecte în caz de traumatisme sau boli. Și în Comrat, Congaz, oamenii sunt solidari, ajută la nevoie... A fost o situație când s-a spart o țeavă pe strada noastră și toți locuitorii, în decurs de două zile, au strâns bani și au reparat-o, pentru că prin primărie ar fi durat foarte mult...Și în Vulcănești te poți baza pe oameni — se găsesc mereu persoane dispuse să ajute. DFG_1

În rândul locuitorilor din UTAG cu vârsta de 35+ opiniile sunt mai nuanțate. Deși unii afirmă că majoritatea oamenilor ar interveni la nevoie, alții reduc solidaritatea la rețelele personale – familie, rude, prieteni –, considerând că suportul comunității largi este posibil, dar incert. În acest grup apare și o viziune mai critică asupra naturii umane: „unii ajută, alții profită”, ceea ce limitează sentimentul de siguranță relațională.

Există, desigur, un anumit cerc de oameni pe care mă pot baza. Nu este vorba despre întreaga localitate, ci doar despre cercul meu: rudele și cunoscuții mei nu vor rămâne indiferenți. Dar există și persoane care pot încerca să-și găsească un avantaj din nefericirea ta. Un procent foarte mic va reacționa și va fi cu adevărat implicat și empatic. DFG_2

Există oameni care nu rămân indiferenți; probabilitatea ca cineva să ajute este destul de mare. De exemplu, dacă merg pe drum și cad, iar cineva vine din față, cel mai probabil se va apropia și mă va ajuta. Consider că, mai ales în comunități mici și relativ închise, oamenii se sprijină reciproc. DFG_2

Diferențele între grupuri țin în primul rând de structura solidarității: tinerii percep solidaritatea ca fiind mai largă și comunitară, în timp ce adulții și vârstnicii o văd ca fiind mai restrânsă, selectivă și circumscrisă rețelelor apropiate. Totuși, ambele grupuri converg asupra ideii că, în contexte de necesitate reală, comunitățile se pot mobiliza, chiar dacă intensitatea și generalizarea acestui sprijin diferă după vârstă și experiență socială.

În același context, participanții din ambele grupuri indică un nivel ridicat de disponibilitate personală de a-i ajuta pe ceilalți membri ai comunității, ceea ce sugerează existența unui capital social bazat pe solidaritate interpersonală, chiar în condițiile unui nivel scăzut de încredere generalizată. Respondenții, atât tineri, cât și adulți, se descriu ca fiind empatici și dispuși să intervină în situații practice sau în acțiuni colective de sprijin.

În rândul tinerilor, disponibilitatea este exprimată cu intensitate afectivă și morală pronunțată: mulți afirmă că sunt „neindiferenți”, gata să ajute oricând, chiar și în timpul nopții, iar unii menționează că sunt criticați pentru implicarea excesivă. Există și excepții – o persoană ar sprijini doar cercul apropiat –, însă tendința dominantă este una de solidaritate extinsă și necondiționată.

Sunt absolut neindiferent, iar pentru asta sunt adesea certat, fiindcă mă dedic celorlalți mai mult decât mie. DFG_1
Nu sunt indiferentă, pot ajuta și sunt mereu gata să particip la anumite acțiuni; chiar dacă m-ar suna noaptea, aș fi pregătită să ajut. Dacă am posibilități și putere, sunt doar pentru. DFG_1
Mi se pare că sunt mai degrabă indiferent. Dacă este vorba de prieteni sau cunoscuți, ajut, dar față de persoane necunoscute — nu. DFG_1

În rândul persoanelor peste 35 ani, disponibilitatea de a ajuta este formulată într-o manieră mai pragmatică și condiționată: ajutorul depinde de context, de resurse și de relația cu persoana aflată în nevoie. Totuși, majoritatea mențin un nivel semnificativ de implicare, afirmând că ar interveni atât pentru cunoscuți, cât și pentru necunoscuți, în funcție de circumstanțe.

Totul depinde de oameni: unora le voi răspunde, altora nu; ajut, desigur, în măsura posibilităților mele. DFG_2
Reaționez chiar dacă nu cunosc persoana, dar văd că are nevoie de ajutor — atunci o ajut. DFG_2

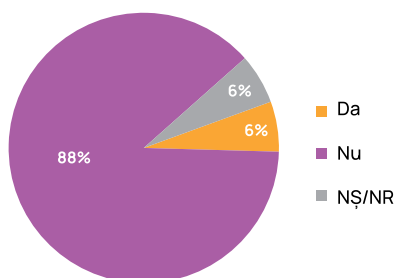
În ansamblu, răspunsurile arată că, deși încrederea generalizată în comunitate este limitată, normele culturale de solidaritate, responsabilitate morală și reciprocitate rămân puternice, în special în comunitățile mici și coezive din UTAG. Diferențele între grupuri sunt mai degrabă de nuanță decât de fond.

PERCEPȚII PRIVIND DISCRIMINAREA

6% dintre respondenți se consideră victime ale discriminării în Republica Moldova, în special locuitorii din mediul urban (8% versus 4% mediul rural) și bărbații (8% versus 4% femei), gospodăriile cu membri cu statut de dizabilitate (11% versus cele fără dizabilitate – 5%), Figura 34.

FIGURA 34.

VĂ CONSIDERAȚI A FI MEMBRU AL UNUI GRUP DISCRIMINAT ÎN MOLDOVA?

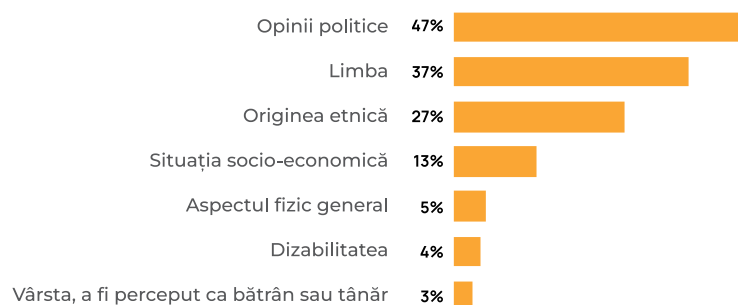

Principalele motive ale discriminării sunt opiniile politice, limba vorbită și originea etnică, Figura 35.

FIGURA 35.

DIN CE MOTIVE SUNTEȚI/GRUPUL DVS. ESTE DISCRIMINAT?

Eșantion: 25 de respondenți care s-au simțit discriminați

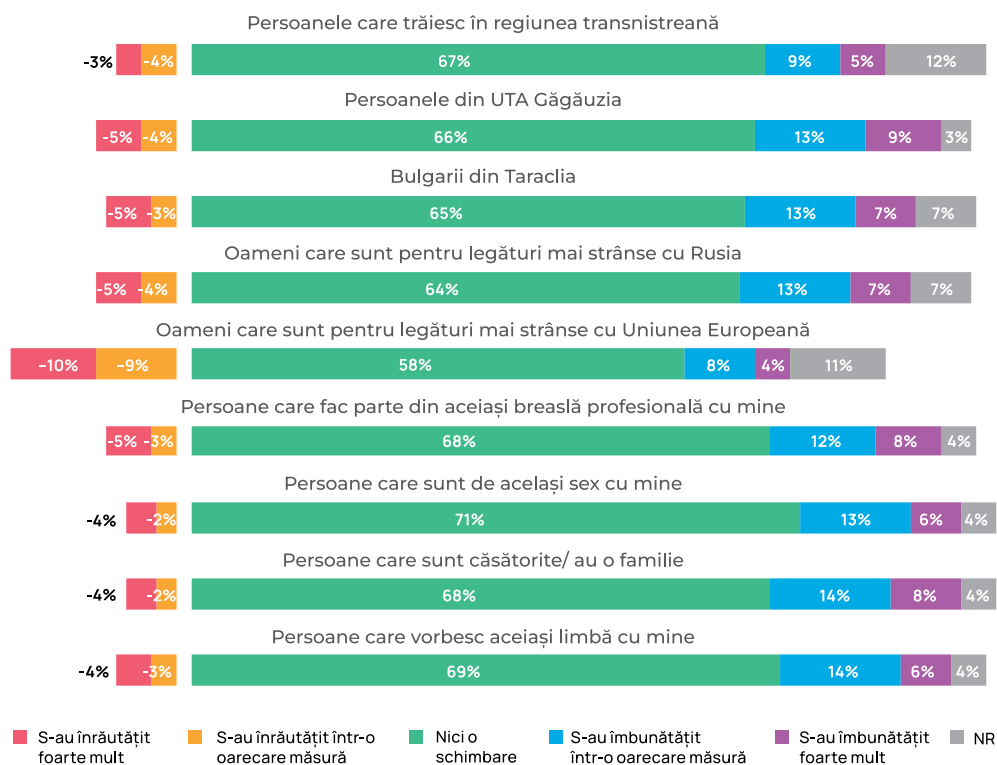

SCHIMBAREA RELAȚIILOR ÎNTRE GRUPURI

Marea majoritate a respondenților confirmă că relațiile lor cu cele nouă grupuri studiate (sociale, geografice și ideologice) au rămas neschimbate, Figura 36.

FIGURA 36.

ÎN CE MĂSURĂ AȚI SPUNE CĂ RELAȚIILE DVS. CU OAMENII DIN URMĂTOARELE GRUPURI S-AU ÎNRĂUȚĂȚIT SAU S-AU ÎMBUNĂȚĂȚIT ÎN ULTIMII ANI?

Mai mult ca atât, 1 din 5 respondenți confirmă o îmbunătățire aproape la nivel de fiecare grup.

Singurul grup pentru care 19% dintre respondenți raportează o deteriorare a relațiilor este cel al susținătorilor legăturilor mai strânse cu UE. Înrăutățirea relațiilor cu acest grup este invocată în proporție mai mare de rezidenții din mediul rural, etnicii găgăuzi.

VI. ATITUDINI FAȚĂ DE ADMINIS- TRAȚIA LOCALĂ ȘI CENTRALĂ

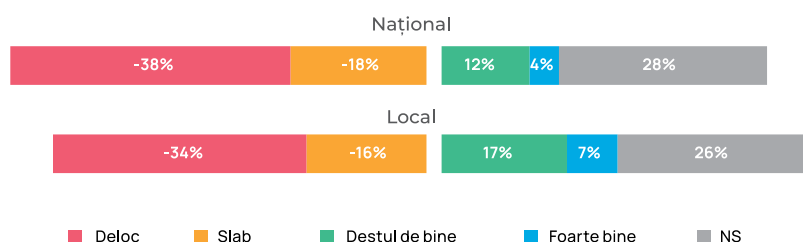
În acest capitol ce urmează sunt abordate percepțiile respondenților privind autoritățile publice centrale și cele regionale și locale, relațiile dintre acestea, încrederea în autorități, participarea la procesul decizional.

PERCEPȚII PRIVIND PARTICIPAREA LA PROCESUL DECIZIONAL

Majoritatea locuitorilor din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia spun că interesele lor nu sunt reprezentate nici la nivel național (56%), nici la nivel local (50%), Figura 37.

FIGURA 37.

CÂT DE BINE CREDEȚI CĂ SUNT REPREZENTATE INTERESELE DVS. ÎN POLITICA LA NIVEL NAȚIONAL ȘI LOCAL?

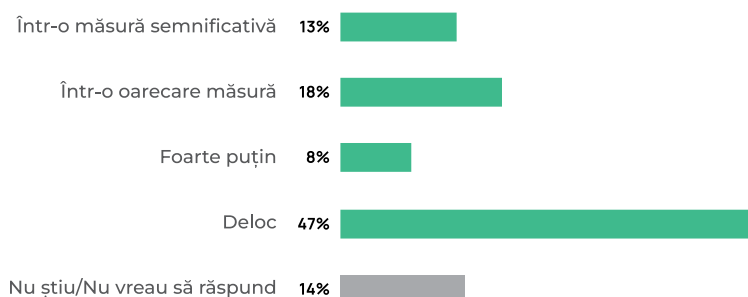

Mai mult ca atât, fiecare al treilea se simte complet nereprezentat, în special locuitorii din Taraclia (47%), cei cu nivel jos de studii (43%), vorbitorii de limba rusă (43%), locuitorii din mediul urban (41%), șomerii (48%), cei nemulțumiți de serviciile publice locale (62%), utilizatorii TikTok (45%) și Instagram (46%).

1 din 4 respondenți este indecis la acest subiect, în special femeile (35%), locuitorii din UTA Găgăuzia (30%), persoanele peste 35 ani (30%), persoanele indecise din punct de vedere geo-politic (61%).

FIGURA 38.

CREDEȚI CĂ POPULAȚIA UTA GĂGĂUZIA/TARACLIEI POATE INFLUENȚA DECIZIILE AUTORITĂȚILOR REGIONALE?

Fiecare al doilea respondent (47%) consideră că nu are nicio posibilitate de a influența asupra procesului decizional la nivel local (Figura 38).

În această categorie se regăsesc în proporție mai mare persoanele de vârstă medie (55%), cu nivel mic de studii (53%), care consideră că direcția privind securitatea țării este greșită (60%).

Deși majoritatea locuitorilor spun că nu au nicio influență asupra procesului decizional local, doar 23% sunt nemulțumiți de modul în care autoritățile locale se consultă cu cetățenii și îi implică în procesul decizional (Figura 39). Aceștia sunt în proporție mai mare rezidenți ai UTA Găgăuzia (24%), persoane de sex masculin (28% versus 18% femei), persoane în etate (28%), persoanele nesatisfăcute de serviciile publice locale (39%).

FIGURA 39.

ÎN GENERAL, ÎN CE MĂSURĂ SUNTEȚI MULȚUMIT(Ă) DE MODUL ÎN CARE PRIMĂRIA SE CONSULTĂ ȘI IMPLICĂ CETĂȚENII COMUNITĂȚII ÎN PROCESUL DE LUARE A DECIZIILOR?

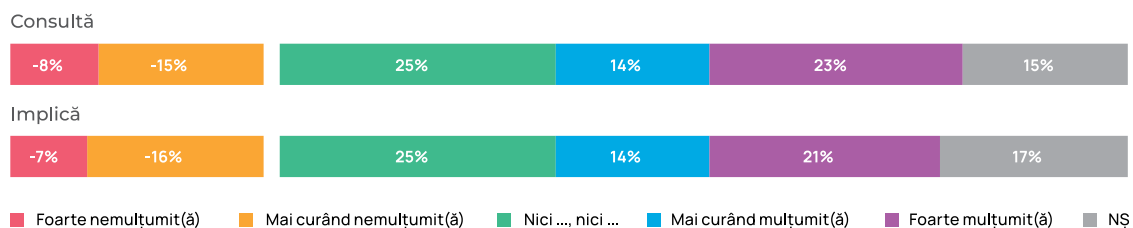
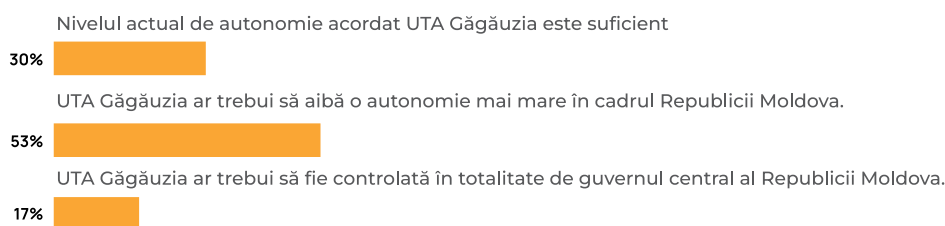

FIGURA 40.

CU CARE DINTRE URMĂTOARELE AFIRMAȚII SUNTEȚI CEL MAI DE ACORD?

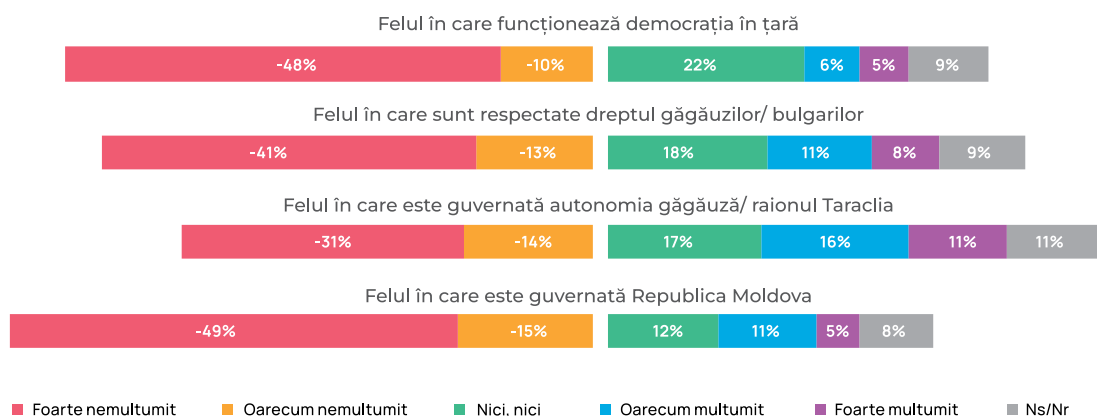
Fiecare al doilea respondent consideră că Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia ar trebui să aibă o autonomie mai mare, în timp ce 1 din 3 afirmă că nivelul actual de autonomie este suficient (Figura 40). Locuitorii din mediul urban, persoanele de peste 35 de ani, cei cu un nivel scăzut de studii și cei nemulțumiți de serviciile administrației locale sunt mai predispuși să favorizeze o autonomie mai mare.

PERCEPȚII PRIVIND ADMINISTRAREA CENTRALĂ ȘI LOCALĂ

Majoritatea respondenților sunt nemulțumiți de funcționarea democrației în țară (58%), de modul în care este guvernată țara (64%), de respectarea drepturilor grupului lor etnic (54%) și de guvernarea regiunii lor (45%), Figura 41.

FIGURA 41.

CÂT DE MULȚUMIT SUNTEȚI DE URMĂTOARELE ASPECTE?

Nivelul de nemulțumire privind funcționarea democrației în țară este semnificativ mai mare printre locuitorii din raionul Taraclia (67%), bărbați (64% versus 54% femei), persoane peste 35 ani (62%), cu nivel mic de studii (68%), cei pentru care guvernarea democratică nu este importantă (67%), cu atitudine negativă față de UE (79%) și integrarea în UE (62%). Același profil este valabil și pentru persoanele nemulțumite de modul de guvernare a țării.

Printre realizările atribuite autorităților centrale în 2025, participanții la discuțiile de grup menționează cu precădere intervențiile în infrastructură și unele politici sociale, însă percepțiile diferă între generații. Tinerii evidențiază combaterea corupției, atragerea investițiilor și granturilor externe, dezvoltarea sectorului ONG și sprijinirea antreprenoriatului. În schimb, adulții și vârstnicii identifică drept realizări notabile doar două măsuri: majorarea salariului minim și creșterea indemnizației la naștere, sugerând o vizibilitate redusă a altor acțiuni guvernamentale.

Combaterea corupției — observ frecvent că unele persoane sunt înlăturate din funcții publice și sunt numiți alții în locul lor. Îmbunătățirea infrastructurii; atragerea investițiilor europene și a granturilor; dezvoltarea sectorului neguvernamental; finanțarea afacerilor mici. DFG_1

A fost majorat salariul minim. Dacă în 2021 salariul minim era de 2 900 lei, acum, din ianuarie, va fi de 8 050 lei. A fost majorată și indemnizația la nașterea copilului, de la 10 000 la 21 000 de lei. DFG_2

În privința nereușitelor, ambele grupuri formulează un tablou mult mai amplu și mai sever. Atât tinerii, cât și adulții indică drept probleme majore creșterea costurilor de trai și inflația. Tinerii adaugă o serie de deficiențe structurale – adâncirea sărăciei, slaba competitivitate a exporturilor, insecuritatea energetică, nivelul ridicat al criminalității, divizarea societății și incapacitatea autorităților centrale de a negocia cu regiunea transnistreană. Grupul persoanelor de peste 35 de ani menționează suplimentar creșterea datoriei externe și închiderea școlilor și grădinițelor ca elemente definitorii ale eșecurilor din acest an.

Creșterea enormă a inflației — se scumpesc produsele alimentare și combustibilul, iar salariile nu țin pasul cu aceste creșteri. DFG_1, DFG_2

Creșterea criminalității, a sărăciei și a corupției. O societate dezbinată – nu doar între Găgăuzia și Chișinău, dar și Moldova în ansamblu este dezbinată. Lipsa sprijinului pentru micul business. Incapacitatea de a găsi limbă comună cu Transnistria; se cumpără energie electrică mai scumpă din alte surse, deși avem propria stație, se importă produse din afară în timp ce producția locală putrezește. DFG_1

Creșterea datoriei externe. Închiderea instituțiilor de învățământ: școli și grădinițe. DFG_2

În ansamblu, participanții din ambele grupuri consideră că realizările sunt izolate și insuficient vizibile, în timp ce nereușitele au caracter structural și afectează direct calitatea vieții, generând un climat persistent de neîncredere și insatisfacție față de autoritățile centrale.

Atât tinerii, cât și participanții de peste 35 de ani identifică drept puncte forte ale autorităților centrale capacitatea acestora de a atrage granturi europene și existența unor tehnocrați competenți în anumite funcții, însă aceste elemente sunt percepute ca izolate.

Punctele forte ale puterii centrale constau în faptul, că guvernul atrage granturi europene, iar în unele funcții publice lucrează, într-adevăr, tehnocrați puternici — specialiști competenți, care își cunosc bine domeniul. DFG_1, DFG_2

În schimb, percepția asupra punctelor slabe este mult mai convergentă: lipsa de competență este menționată în mod constant în ambele grupuri, alături de neimplicarea efectivă în domenii esențiale, precum educația, neîndeplinirea promisiunilor electorale și gestionarea inadecvată a resurselor umane.

Comparativ, tinerii formulează critici mai tranșante privind centralizarea puterii și neprofesionalismul, în timp ce adulții și vârstnicii accentuează deficiențele din politicile de recrutare și dificultatea autorităților de a selecta cadre administrative competente.

În ceea ce privește punctele slabe ale autorităților centrale – în primul rând, faptul că toată puterea este concentrată în mâinile unei singure forțe politice; incompetența totală și lipsa de implicare a multor funcționari în munca lor. Nu le place să își îndeplinească promisiunile electorale – promit una, iar apoi uită de ea. Sistemul educațional a rămas, practic, neschimbat de mulți ani, în pofida declarațiilor că s-ar investi sume mari în acest domeniu. DFG_1

Probabil că un punct slab este politica de cadre, care generează neîncredere în rândul oamenilor simpli. Sunt numiți miniștri care, din punctul nostru de vedere, nu au un nivel suficient de competență. Se creează impresia că nu reușesc să identifice specialiști capabili în interiorul țării și aduc persoane din România sau din America pentru a conduce țara. DFG_2

Printre trei cele mai importante realizări ale autorităților regionale, în percepția participanților din ambele grupuri DFG, se numără modernizarea infrastructurii rutiere, extinderea transportului interurban și rural, precum și amenajarea parcurilor și iluminatului public – intervenții considerate drept îmbunătățiri directe și vizibile ale calității vieții. Acestea sunt menționate cu cea mai mare frecvență și sunt apreciate transversal, indiferent de vârstă.

De asemenea, modernizarea școlilor și spitalelor și extinderea programelor culturale sunt interpretate drept semnale ale unei orientări strategice spre dezvoltare regională. Sprijinul acordat tinerilor specialiști, inclusiv prin programe financiare și facilități pentru achiziția locuințelor, este remarcat în special de tineri, sugerând o percepție a autorităților ca fiind receptivă la nevoile noilor generații. Lista realizărilor menționate de tineri este mai amplă, accentuând și dinamismul sectorului cultural, în timp ce adulții se concentrează preponderent pe intervențiile infrastructurale.

Ca realizări importante ale autorităților regionale aș evidenția, în primul rând, deschiderea unor noi rute de transport interurban și inter rural, care anterior nu existau. Comratul s-a schimbat vizibil: au fost amenajate parcuri, reparate drumuri, instalat iluminat nou. Se acordă o atenție deosebită culturii – limba găgăuză și proiectele culturale sunt dezvoltate activ; tinerii specialiști sunt bine susținuți. Funcționează programe precum „Vreau să devin profesor” sau inițiative destinate medicilor cu specializări înguste. Tinerilor specialiști li se oferă sprijin financiar pentru achiziția primei locuințe – 250.000 de lei. Între localități au fost reparate și construite drumuri noi, inclusiv drumul din spatele Comratului, așteptat de mulți ani. DFG_1

Dacă vorbim despre realizări, acestea includ drumul de ocolire și stadionul din Comrat, modernizarea colegiului. În spital a fost îmbunătățită secția de chirurgie. La Taraclia a fost amenajat un parc foarte frumos, a fost instalat iluminat public și au fost reparate drumurile – înainte existau străzi pe care nu se putea nici merge, iar acum este plăcut atât să mergi pe jos, cât și cu mașina. Au apărut noi locuri de muncă. DFG_2

În privința principalelor trei nereușite, ambele grupuri formulează critici consistente, însă cu accente diferite. Tinerii evidențiază în primul rând incapacitatea autorităților de a crea condiții adecvate pentru atragerea și menținerea specialiștilor, ceea ce conduce la pierderi de cadre în educație și sănătate. Lipsa locuințelor accesibile, insuficiența măsurilor de motivare și absența sprijinului instituțional local sunt percepute ca deficiențe structurale majore.

Un al doilea eșec important, menționat frecvent de tineri, este incapacitatea autorităților regionale de a coopera cu guvernul central, situație care ar fi generat pierderea unor investiții (de ex., retragerea companiei Fujikura), blocarea funcționării colegiului IT finalizat și stagnarea unor proiecte economice. Pe lângă acestea, sunt semnalate prezența unor persoane incompetente în administrație, întârzieri în infrastructura de bază (trotuare, drumuri), inechitatea în distribuirea ajutoarelor sociale și slaba capacitate de atragere a investițiilor.

Printre marile eșecuri, în primul rând, se numără pierderea cadrelor și a tinerilor specialiști: nu au unde locui. Locuințele în raion sunt scumpe, iar consiliile raionale și primăriile nu oferă soluții. Nu sunt create nici condiții pentru ca tinerii specialiști să poată lucra; incapacitatea de a ajunge la un acord cu puterea centrală, din cauza căreia au plecat investitorii, a plecat și „Fujikura”. Iar colegiul IT deși este construit de doi ani, dar încă nu a fost deschis; În administrație sunt mulți conducători incompetenți, iar asta se reflectă în funcționarea tuturor structurilor; există probleme sociale: în Taraclia, iarna, persoanele în vârstă nu primesc lemne, pe când în Găgăuzia se spune că un astfel de ajutor se oferă. În multe localități încă nu există trotuare – o infrastructură elementară. De asemenea, atragerea investițiilor este redusă. DFG_1

În grupul adulților și vârstnicilor, criticile capătă o dimensiune mai politizată, incluzând percepții privind presiuni asupra unor lideri locali, proiecte anunțate dar abandonate (ex. „Disneyland”) și promisiuni electorale neîndeplinite.

Printre eșecuri, un exemplu elocvent este situația primarului din Taraclia. La nivel regional, persoanei respective pur și simplu nu i s-a oferit posibilitatea să își continue activitatea, i-a fost distrusă cariera, deși încerca să își apere poziția. De asemenea, proiectul „Disneyland” — ideea a fost lansată, dar nu a fost dusă până la capăt. Un alt eșec îl reprezintă promisiunile electorale neîndeplinite. Ni s-a promis „un ținut de vis”, dar, cum se spune, din vis a rămas doar ținutul. DFG_2

Comparativ, tinerii pun accent pe dimensiunea funcțională și pe blocajele de dezvoltare, în timp ce adulții interpretează nereușitele în cheie politică și identitară, ceea ce conturează două registre distincte, dar complementare, de evaluare critică.

Opiniile privind punctele forte ale autorităților regionale sunt împărțite între grupuri. Tinerii consideră principalele avantaje ale conducerii regionale susținerea puternică din partea populației, orientarea declarată a autorităților spre interesul comunității și promovarea activă a culturii locale. În rândul adulților și vârstnicilor, sunt evidențiate alte dimensiuni: menținerea relațiilor externe tradiționale ale Găgăuziei (cu Turcia și Bulgaria) și capacitatea de a proteja și menține statutul autonomiei.

Punctele forte sunt, în primul rând, faptul că populația își susține autoritățile; Conducerea încearcă să lucreze în interesul cetățenilor și, treptat, să corecteze punctele slabe.... cultura se dezvoltă bine: primăriile se implică activ, promovează limba găgăuză și inițiativele culturale. DFG_1

Faptul că Găgăuzia menține relații bune cu Turcia și Bulgaria este un punct forte. Iar faptul că autonomia, ca atare, încă există poate fi considerat, de asemenea, un avantaj și un rezultat al autorităților. DFG_2

Comparativ, tinerii privilegiază criteriile legate de eficiență internă și apropierea de cetățeni, în timp ce adulții valorizează dimensiunea diplomatică și vizibilitatea internațională a regiunii.

În ceea ce privește punctele slabe, se conturează un consens între participanți asupra lipsei de unitate între deputații din Adunarea Populară, percepută ca un obstacol major în funcționarea instituțională. Generația 35+ accentuează în mod particular fragmentarea politică internă, care ar reduce capacitatea de negociere cu autoritățile centrale. În paralel, tinerii semnalează persistența rețelelor informale (cumătrism, influența elitelor economice) ca elemente care afectează transparența și performanța administrației regionale.

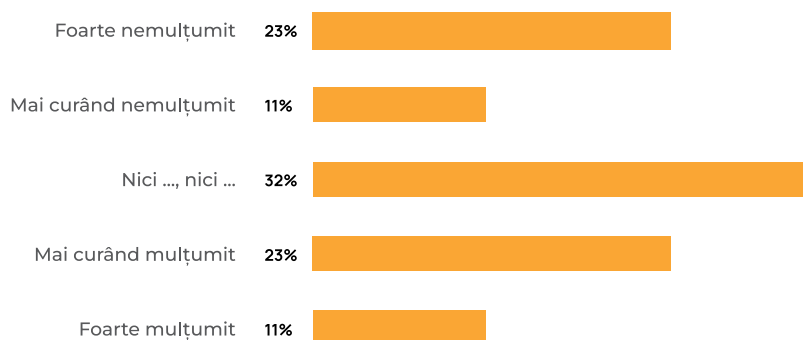
Punctul slab al puterii regionale este faptul că nu reușește să ajungă la un acord cu autoritățile centrale; se observă foarte clar nepotismul: în conducere se află, în mare parte, elita de afaceri, care urmărește în primul rând propriile interese. DFG_1

În Adunarea Populară lipsește coeziunea: deputații nu pot formula o poziție comună, iar acest lucru face imposibilă apărarea intereselor regiunii la nivel central. DFG_2

Nu există o opinie dominantă cu privire la satisfacția față de calitatea serviciilor publice la nivel local: respondenții s-au împărțit în trei grupuri egale – mulțumiți (34%), nemulțumiți (34%) și neutri (32%), Figura 42.

FIGURA 42.

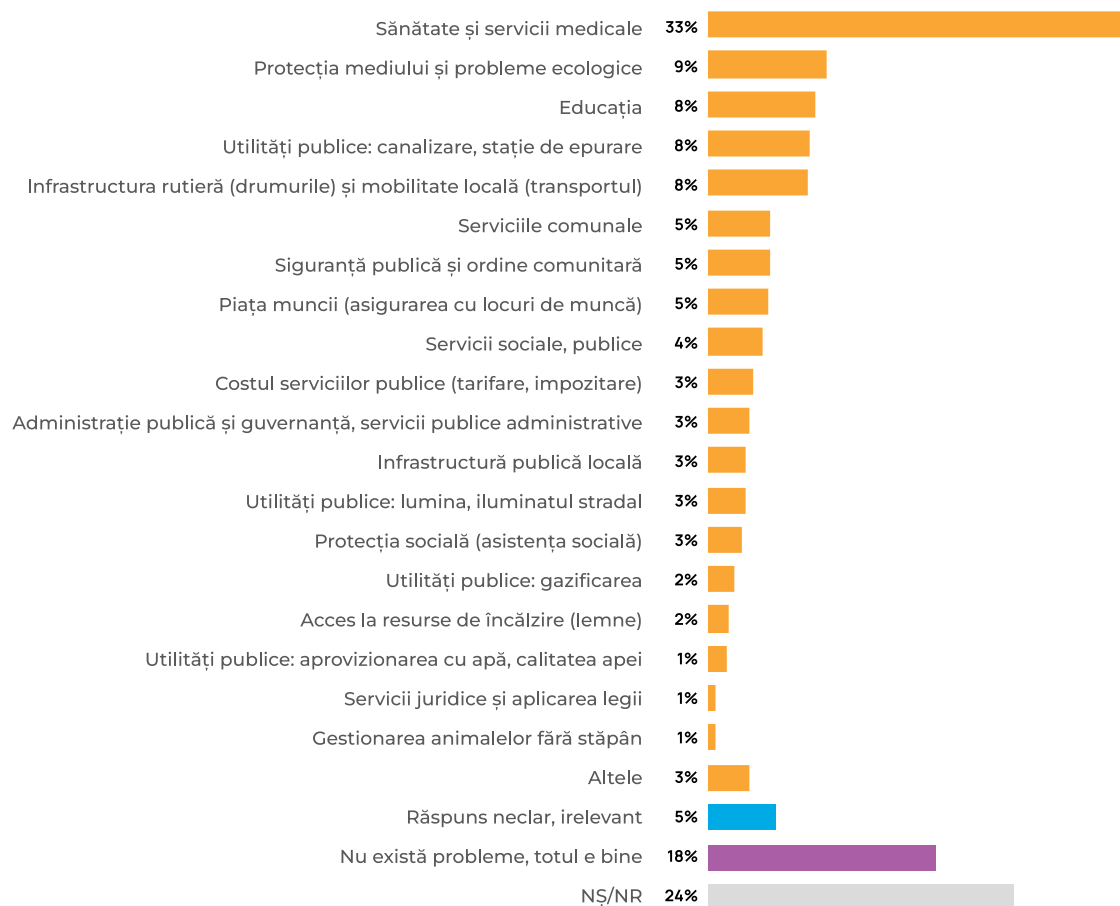
CÂT DE MULȚUMIȚI SUNTEȚI DE SERVICIILE PUBLICE PRESTATE ÎN REGIUNEA DVS.?

Serviciile de sănătate (33%) sunt cele mai problematice servicii publice din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia (Figura 43). Utilitățile publice (canalizare, drumuri, transport, iluminare, apeduct) sunt pe locul al doilea, cu 25%, iar pe locul 3 se plasează ecologia cu 9%.

FIGURA 43.

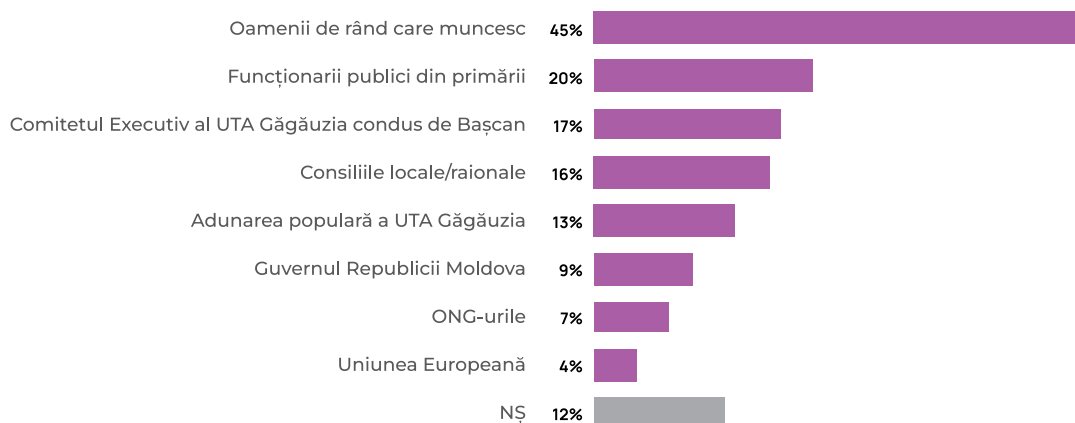
CARE SUNT 3 CELE MAI PROBLEMATICE/NECALITATIVE SERVICII PUBLICE PRESTATE ÎN REGIUNEA DVS.? ÎNTREBARE DESCHISĂ

Opinia dominantă este că dezvoltarea regiunii UTA Găgăuzia/Taraclia și bunăstarea locuitorilor acesteia sunt asigurate exclusiv de lucrătorii obișnuiți (45%), Figura 44. Opinia respectivă predomină la tineri (56%) și persoane cu nivel înalt de studii (52%). De altfel, percepția respectivă este în concordanță cu nemulțumirea față de aportul autorităților locale și centrale în gestionarea regiunii și nivelul scăzut de încredere.

FIGURA 44.

CINE, DUPĂ PĂREREA DVS., CONTRIBUIE CEL MAI MULT LA DEZVOLTAREA UTA GĂGĂUZIA / TARACLIA ȘI BUNĂSTAREA OAMENILOR CA DVS.? (RĂSPUNS MULTIPLU)

Contribuția autorităților locale este menționată de o treime dintre respondenți. Contribuția autorităților centrale este menționată doar de 9% respondenți, iar sprijinul Uniunii Europene este confirmat de un procent și mai mic de locuitori ai regiunii (4%).

Ambele grupuri DFG identifică dezvoltarea regională ca rezultatul unei combinații între acțiunea autorităților locale și sprijinul actorilor externi. Primăriile și Bașcanul sunt percepuți ca având un rol important în implementarea proiectelor locale. Pe plan extern, Turcia este considerată principalul susținător al Găgăuziei, în timp ce Bulgaria este percepută ca actorul central în susținerea Taracliei. Uniunea Europeană este apreciată pentru granturi și investiții, iar ONG-urile pentru capacitatea lor de a atrage resurse în mod independent și de a răspunde nevoilor comunității. Mediul de afaceri local și contribuțiile fiscale ale populației sunt, de asemenea, menționate ca elemente esențiale pentru economia regiunii. Sprijinul anterior oferit de Rusia este recunoscut, însă participanții subliniază că, în contextul geopolitic actual, aceste relații au fost practic suspendate.

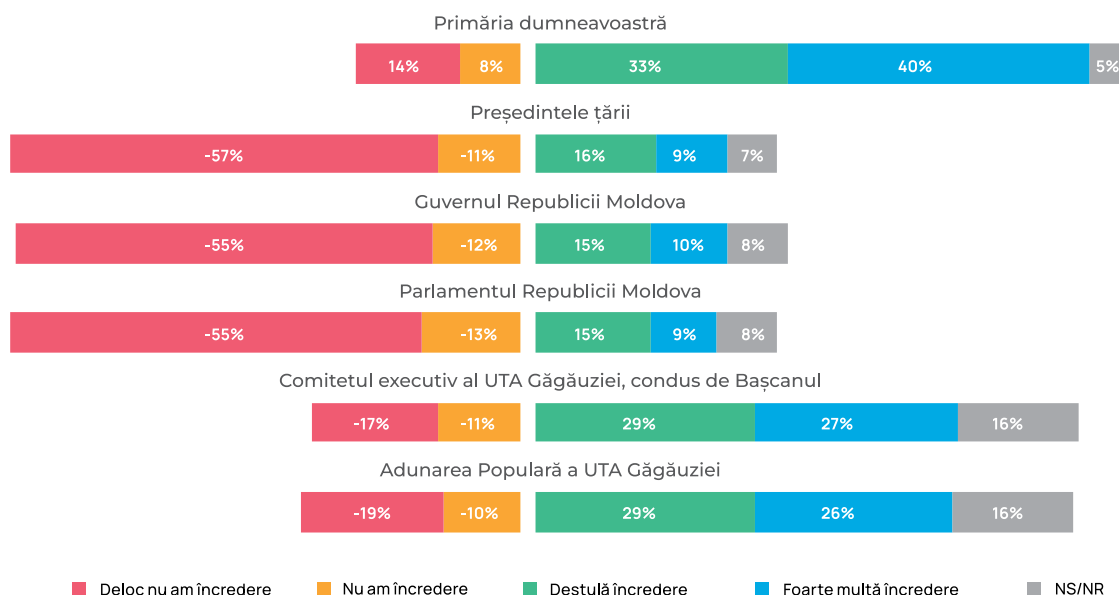
Cel mai mult la dezvoltarea regiunii contribuie autoritățile locale – primăria și bașcanul – dar și partenerii externi: Turcia în Găgăuzia și Bulgaria în Taraclia, care susține universitatea și centrul cultural. Un sprijin important oferă și Uniunea Europeană, prin proiecte și granturi. Sunt active și ONG-urile, care atrag investiții, la fel ca mediul de afaceri local și populația, prin plata impozitelor. Anterior ajuta și Rusia, însă în prezent acest sprijin practic a încetat. DFG_1, DFG_2

ÎNCREDERE ÎN INSTITUȚII

Locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia se confruntă cu un nivel semnificativ de neîncredere față de autoritățile centrale (7 din 10), comparativ cu nivelul predominant de încredere în autoritățile locale (73%) și regionale (56%), Figura 45.

FIGURA 45.

CÂTĂ ÎNCREDERE AVEȚI ÎN URMĂTOARELE INSTITUȚII?

Ponderea persoanelor care au încredere în autoritățile centrale este relativ mai mare în Găgăuzia, în zonele rurale, în rândul tinerilor (4 din 10), în rândul celor cu un nivel înalt de studii, în rândul celor mulțumiți de serviciile administrației locale și în rândul celor care utilizează Telegram.

Un număr mic al participanților la discuții de grup – predominant din rândul tinerilor – exprimă opinii pozitive sau moderate față de activitatea autorităților centrale. Aceste evaluări sunt motivate în principal de afinitatea ideologică față de anumite politici guvernamentale sau de percepția unei comunicări relativ clare privind unele acțiuni întreprinse de guvern. În rândul adulților de 35–70 de ani, doar un singur par-

participant adoptă o poziție moderată, atribuind aprecierea sa existenței unor acte normative democratice adaptate de autorități.

Îmi sunt mai apropiate ideile guvernării noastre decât cele care predomină în Găgăuzia. DFG_1
Am o atitudine mai degrabă neutră, deoarece consider că unele lucruri sunt prezentate destul de clar. DFG_1
Pentru mine este 50/50. Există legi democratice, dar sunt și legi pe care le consider nedemocratice. DFG_2

Marea majoritate a participanților la studiu calitativ din UTAG exprimă evaluări negative privind autoritățile centrale, considerând că acestea nu răspund adecvat nevoilor populației și nu produc rezultate vizibile. Diferențele între grupuri țin de intensitatea și natura criticilor. Tinerii formulează nemulțumiri într-un registru mai moderat, evidențiind lipsa coerenței politice, absența unei direcții strategice clare și percepția stagnării din ultimii ani. Un aspect distinctiv îl constituie referirile la tensiuni interetnice și la un climat perceput de rusofobie, factori care afectează încrederea în guvern.

Am o atitudine negativă, pentru că se promovează rusofobia și dezbinarea interetnică. Nu există o direcție unică și nici consecvență: fiecare partid merge pe cont propriu și își promovează propriile inițiative. Suntem în stagnare; pe parcursul ultimului mandat nu am văzut îmbunătățiri reale în bine. DFG_1

În schimb, grupul adulților și vârstnicilor exprimă critici mult mai puternice și încărcate emoțional, care pun sub semnul întrebării nu doar performanța, ci și legitimitatea și capacitatea de guvernare a autorităților centrale. Nemulțumirile vizează discriminarea percepută a regiunii găgăuze, deteriorarea nivelului de trai, absența unor politici de dezvoltare și adoptarea unor decizii considerate ostile populației din autonomie. În acest grup, dezamăgirea se transformă adesea într-o formă de opoziție identitară, în care autoritățile centrale sunt percepute nu doar ca ineficiente, ci ca fiind structural în contradicție cu interesele comunității.

Este negativă din cauza politicii promovate de stat. Nu este o politică a unor oameni de stat, ci a unor „vremelnici”, a căror sarcină nu este să construiască, ci să distrugă. Nu există planuri strategice, nu există lucruri duse până la capăt în folosul societății, lipsesc faptele pozitive reale, sunt doar credite noi și împingerea națiunii în datorii; din partea lor există o discriminare față de găgăuzi. În general, nu se gândesc la oameni. Pentru ei, poporul sunt niște „oi”. DFG_2

Așteptările respondenților pentru Moldova după alegerea unui nou Parlament și Guvern sunt, în linii mari, pozitive, însă nivelul de încredere și prioritățile declarate diferă substanțial în funcție de vârstă. În ansamblu, participanții converg asupra necesității unei îmbunătățiri economice și sociale, cu accent pe creșterea prosperității, stabilității și nivelului general de trai. Atât tinerii, cât și adulții anticipează consolidarea economiei naționale prin atragerea investițiilor, sprijinirea sectoarelor productive și reducerea vulnerabilităților socio-economice, deși fiecare grup pune accente distincte. Pentru tineri, prioritățile vizează dinamizarea economiei prin investiții, susținerea agriculturii locale, dezvoltarea întreprinderilor mici și crearea unor oportunități suplimentare pentru generația lor. Ei formulează o așteptare clară privind transformarea economiei într-un sistem mai funcțional, capabil să genereze locuri de muncă și perspective predictibile pe termen lung.

Așteptăm ca, după alegerea unui nou Parlament și a unui nou Guvern, Republica Moldova să se consolideze din punct de vedere financiar, situația economică să se îmbunătățească, să fie atrase investiții în țară, iar sectorul agrar să beneficieze de sprijinul necesar; mizăm pe sprijin financiar și pe crearea unor oportunități mai bune de dezvoltare. DFG_1

În schimb, adulții și persoanele vârstnice se concentrează asupra dimensiunii sociale a dezvoltării. Așteptările lor se axează pe creșterea nivelului de trai, reducerea șomajului, extinderea protecției sociale și acordarea unei atenții sporite grupurilor vulnerabile – copii, mame tinere, pensionari. De asemenea, aceștia subliniază necesitatea modernizării serviciilor publice, cu prioritate în domeniile sănătății și educației.

Așteptăm tendințe bune și pozitive: prosperitate economică, un nivel de trai decent și reducerea șomajului; consolidarea domeniului social – mai multă atenție pentru copii, femei și familiile tinere, precum și sprijin pentru pensionari și grupurile vulnerabile. Ne așteptăm, de asemenea, la îmbunătățirea sistemelor de sănătate și educație. DFG_2

Diferențele între cele două grupuri sunt vizibile mai ales în gradul de optimism. În rândul tinerilor se conturează o paletă variată de atitudini: de la speranță privind potențialul de progres economic, până la scepticism pronunțat, exprimat prin afirmații precum „nicio așteptare”, „stagnare” sau „cercul din parlament”. Această ambivalență sugerează o încredere scăzută în capacitatea clasei politice de a produce schimbări reale.

Adulții și seniorii adoptă o poziție mai prudentă, orientată spre menținerea stabilității și prevenirea agravării situației actuale. Ei exprimă temeri legate de posibilitatea atingerii unui „punct de neîntoarcere” în plan economic, demografic sau politic, precum și preocupări legate de menținerea coeziunii teritoriale, în special în contextul relațiilor dintre Chișinău și Găgăuzia.

Dacă vorbim despre guvern, atunci stagnare – cum a fost acum 4 ani, așa va fi și acum. La același nivel... Nu există nicio așteptare. DFG_1

Ca în următorii 4 ani să nu ajungem la punctul fără întoarcere, din punctul de vedere al tendințelor care au un caracter catastrofal; să nu existe indiferență față de Găgăuzia. Ca Parlamentul să nu izoleze Găgăuzia, pentru că se simte că Găgăuzia parcă nu le este necesară. DFG_2

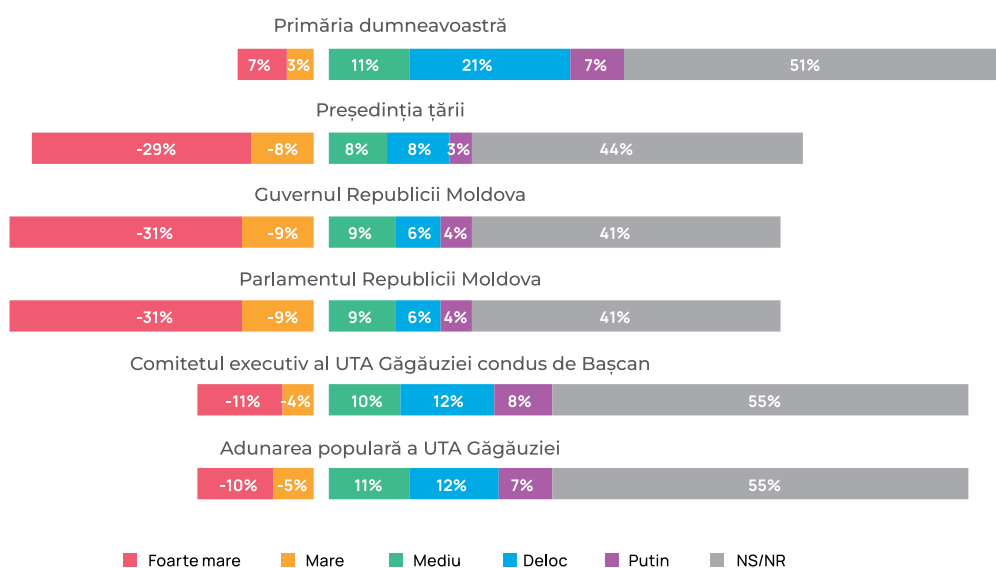
În pofida acestor diferențe, ambele categorii de vârstă din UTAG împărtășesc un nucleu comun de așteptări: dorința ca situația țării să nu se deterioreze și ca noul guvern să reușească, cel puțin, stabilizarea și stoparea tendințelor percepute ca negative sau stagnante.

PERCEPȚII PRIVIND NIVELUL CORUPȚIEI

În contextul nivelului scăzut de încredere, autoritățile centrale sunt percepute ca fiind corupt de 4 din 10 respondenți, de trei ori mai mult decât cu referire la administrația locală, Figura 46.

FIGURA 46.

CÂT DE MARE ESTE NIVELUL DE CORUPȚIE ÎN URMĂTOARELE INSTITUȚII?

Procentul mare de respondenți indeciși (aproape fiecare al doilea) este, de asemenea, semnificativ și predomină asupra celor cu percepții negative sau pozitive.

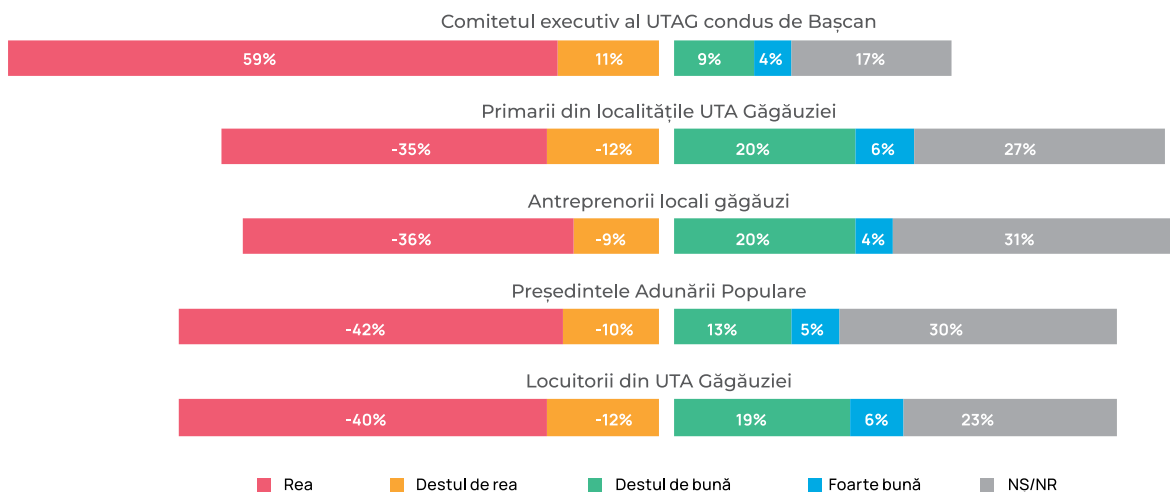
PERCEPȚII PRIVIND RELAȚIILE AUTORITĂȚILOR CENTRALE ȘI LOCALE

Opinia dominantă cu privire la relația dintre autoritățile centrale și autoritățile Unității Teritoriale Autonome Găgăuzia este negativă, în special în ceea ce privește Comitetul Executiv al UTA Găgăuzia, condus de Bașcan (70%), Figura 47.

FIGURA 47.

CUM AȚI EVALUA ÎN GENERAL RELAȚIA AUTORITĂȚILOR DE LA CHIȘINĂU CU ...?

Eșantion: 322 de respondenți, locuitori ai UTA Găgăuzia

În medie, 1 din 4 respondenți nu a putut evalua natura acestor relații.

Chiar și relațiile cu locuitorii de rând sunt percepute predominant negativ (52%).

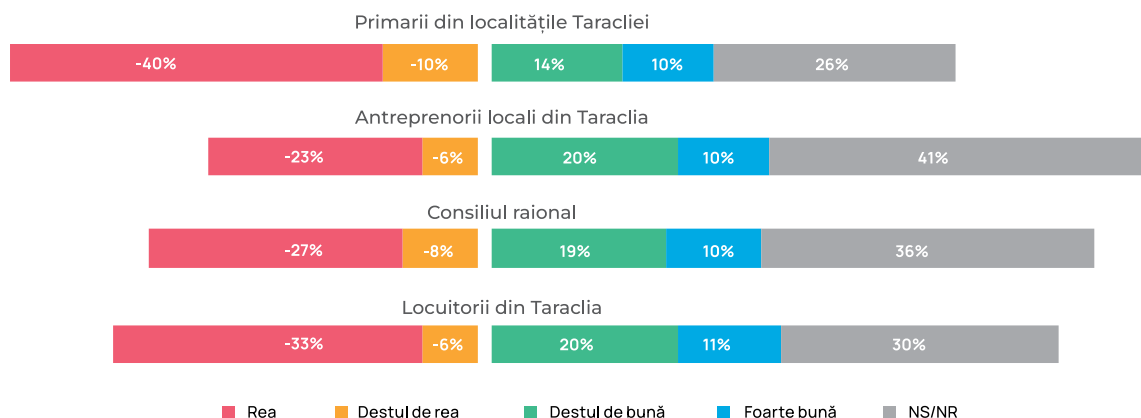
Per total, ponderea locuitorilor din UTA Găgăuzia cu percepții negative privind relațiile cu autoritățile centrale prevalează de 2-3 ori asupra ponderii celor cu percepții pozitive. Percepțiile pozitive se regăsesc în proporție mai mare la tineri, cei cu nivel înalt de studii.

Percepțiile negative predomină și în ceea ce privește relațiile cu autoritățile, comunitatea de afaceri (29%) și locuitorii din Taraclia (39%), dar într-o măsură ceva mai mică decât în UTA Găgăuzia (Figura 48). Pe de altă parte, procentul persoanelor nehotărâte este semnificativ mai mare (în medie, 33%).

FIGURA 48.

CUM AȚI EVALUA ÎN GENERAL RELAȚIA AUTORITĂȚILOR DE LA CHIȘINĂU CU ...?

Eșantion: 86 de respondenți, locuitori ai raionului Taraclia

Cele mai negative evaluări se referă la relațiile autorităților centrale cu primarii (50%).

Răspunsurile participanților la discuții de grup indică o percepție predominant negativă asupra relațiilor dintre autoritățile centrale și cele regionale/locale din UTAG și Taraclia. Relația este descrisă ca slabă, tensionată sau aproape inexistentă. În plus, participanții consideră că distanțarea nu se manifestă doar la nivel instituțional, ci și în raportarea autorităților centrale la populația regiunii, ceea ce amplifică sentimentul de marginalizare și reduce încrederea în cooperare.

Negativ. Atât cu populația, cât și cu autonomia găgăuză, adică cu autoritățile regionale. Dacă ar fi să evaluez pe o scară de la 1 la 10, pentru mine este cel mult 1 sau 2. Relațiile sunt foarte proaste: în ultima perioadă practic nu mai există relații cu autoritățile regionale, doar cu unii primari. În esență, este zero – nici nu prea ai ce evalua. DFG_1, DFG_2

VII. VULNERABILITĂȚI ȘI LACUNE INFORMAȚIONALE

În acest capitol sunt prezentate percepțiile respondenților față de viitorul apropiat, atitudinea față de limba vorbită și limba română, problema divizării societății, atitudinea față de Uniunea Europeană și procesul de integrare în Uniunea Europeană, dar și opinii privind parteneriatele externe.

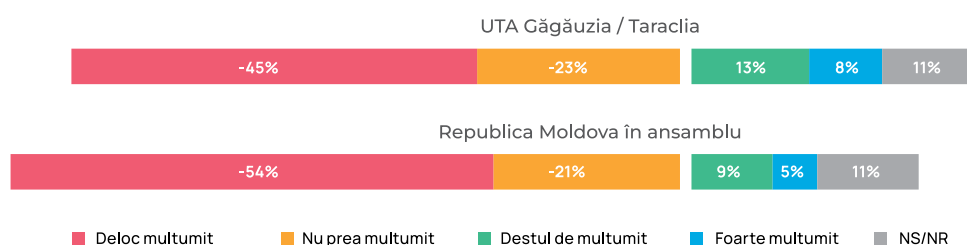
PERCEPȚII PRIVIND STAREA ACTUALĂ ȘI VIITORUL APROPIAT

7 din 10 locuitori ai UTA Găgăuziei și raionului Taraclia sunt nemulțumiți de situația economică din țară (75%) și regiune (68%), Figura 49.

Mai mult ca atât, fiecare al doilea este complet nemulțumit, în special persoanele de vârstă medie (50%), cu nivel scăzut de studii (52%), persoanele neocupate în câmpul muncii (57%), utilizatorii TikTok (49%).

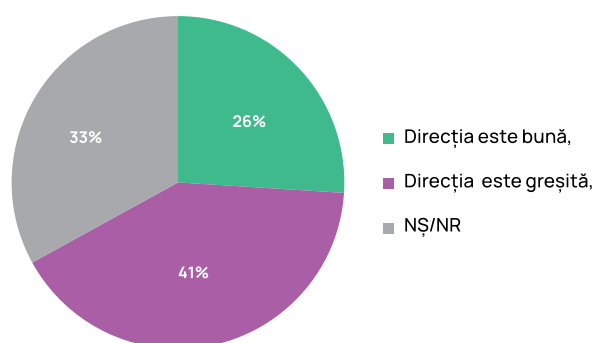
Nivelul de nemulțumire față de situația economică a țării este relativ mai mare, decât față de situația din regiune.

FIGURA 49.
CÂT DE MULȚUMIT SUNTEȚI DE SITUAȚIA ECONOMICĂ ACTUALĂ ÎN ...?

Opinia predominantă, deși nu majoritară, este că situația din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia se îndreaptă într-o direcție greșită (41%), Figura 50.

FIGURA 50.
DVS. PERSONAL CREDEȚI CĂ ÎN UTAG / TARACLIA LUCRURILE SE ÎNDREAPTĂ ÎNTR-O DIRECȚIE BUNĂ SAU GREȘITĂ?

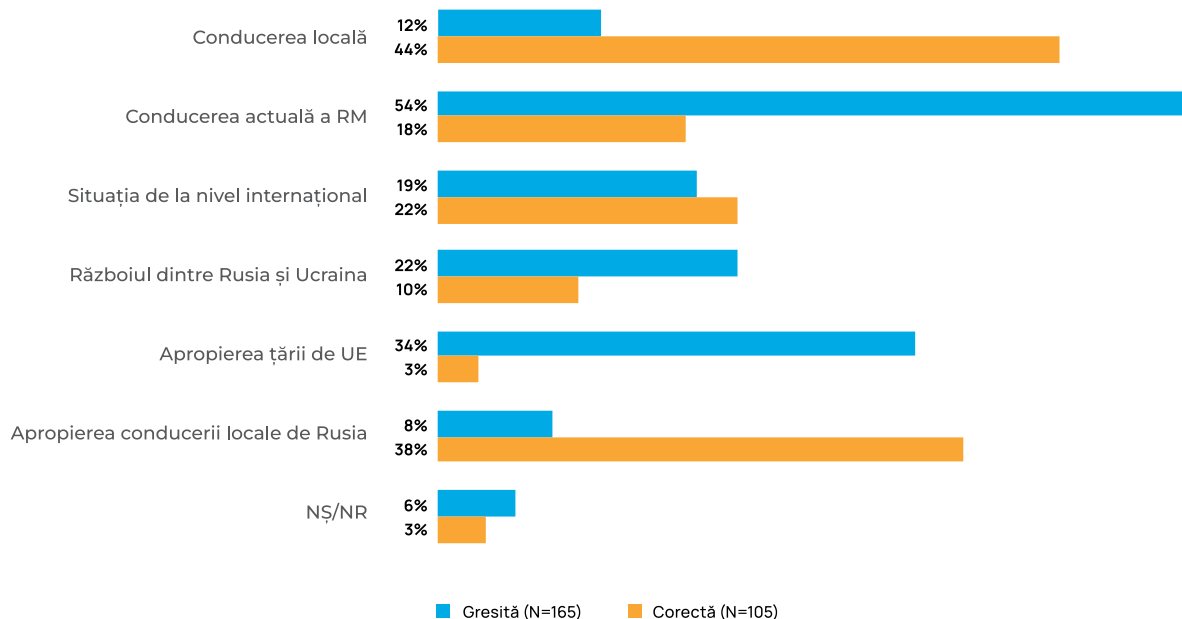
Un grup secundar este format din cei care nu s-au hotărât încă (33%).

Doar 1 din 4 consideră că direcția aleasă este corectă, în special locuitorii din raionul Taraclia, persoanele în etate.

Evoluția greșită se datorează în principal acțiunilor autorităților centrale (54%) și apropierii acestora de UE (34%), în timp ce evoluția corectă se datorează acțiunilor autorităților locale (44%) și apropierii acestora de Rusia (38%), Figura 51.

FIGURA 51.

CARE CONSIDERAȚI CĂ ESTE EXPLICAȚIA PENTRU OPȚIUNEA ALEASĂ (DIRECȚIA GREȘITĂ SAU DIRECȚIA BUNĂ)?

Fiecare al cincilea respondent argumentează direcția greșită sau corectă prin contextul actual la nivel internațional.

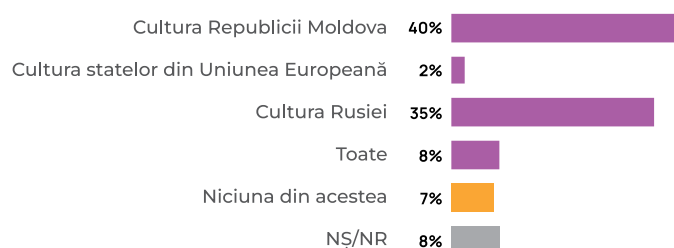
Cu alte cuvinte, aprecierea privind direcția corectă sau greșită este o percepție relativă și nuanțată în funcție de propriile convingeri geo-politice și atitudini față de autoritățile centrale și locale.

AFINITATE CULTURALĂ ȘI LIMBA VORBITĂ

Un procent egal de respondenți și-au exprimat atașamentul fie față de cultura Republicii Moldova (40%), fie față de cultura Rusiei (35%), Figura 52.

FIGURA 52.

FAȚĂ DE CARE CULTURĂ VĂ SIMȚIȚI MAI ATAȘAT, CU EXCEPȚIA PROPRIEI CULTURI?

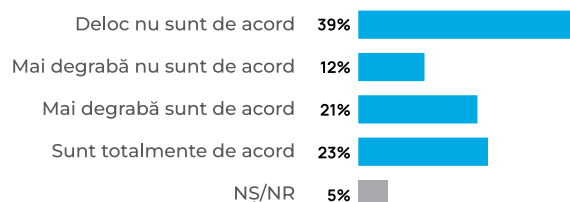

Atașamentul față de cultura Republicii Moldova a fost mai puternic în rândul locuitorilor din Taraclia și al persoanelor cu vârsta peste 35 de ani, în timp ce atașamentul față de Federația Rusă prevalează la locuitorii din UTA Găgăuzia.

Jumătate dintre respondenți consideră că locuitorii din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia ar trebui să cunoască limba de stat, în timp ce cealaltă jumătate se opun (Figura 53).

FIGURA 53.

CONSIDERAȚI CĂ LOCUITORII DIN UTA GĂGĂUZIEI / TARACLIEI TREBUIE SĂ CUNOASCĂ LIMBA DE STAT (ROMÂNĂ)?

Cu toate acestea, proporția celor care dezaprobă complet această responsabilitate este aproape de două ori mai mare decât proporția celor care sunt complet de acord.

Cei mai predispuși să susțină necesitatea cunoașterii limbii de stat sunt locuitorii din UTA Găgăuzia, care locuiesc în orașe, persoanele cu un nivel înalt de studii și persoanele în vârstă.

Răspunsurile participanților din ambele discuții de grup conturează o imagine complexă a raportării la limba română în UTAG, în care se împletesc factori practici, educaționali, sociali, identitari și politici. Opinia dominantă este că dificultatea de a învăța sau utiliza limba română nu se datorează unui refuz categoric, ci rezultă dintr-o combinație de condiționări structurale și percepții simbolice.

În rândul tinerilor, explicațiile sunt în principal funcționale și legate de contextul local: lipsa practicii cotidiene într-un spațiu preponderent rusofon și găgăuz, utilizarea limbii române aproape exclusiv ca disciplină școlară și nu ca instrument de comunicare, respectiv dificultăți inerente procesului de învățare. Mulți descriu o apropiere graduală de limbă odată cu studiile la Chișinău sau necesitățile profesionale, semnalând un proces adaptiv în funcție de utilitatea percepută.

Înțeleg limba, pentru că am studiat-o la școală, însă îmi este greu să vorbesc. Multe depind de capacitatea de a învăța limbi străine — nu tuturor le este ușor. Nu există posibilitatea de a o practica, nu ai cu cine vorbi: la noi toți vorbesc rusa și găgăuza, astfel că nu există exercițiu. Fiecare pornește de la ideea dacă îi va fi necesară această limbă pe viitor sau nu. Eu, de exemplu, știind că voi merge la studii la Chișinău, am pus accent pe limba română. DFG_1

În programa școlară, limba este studiată nu din interior, pentru a vorbi, ci mai degrabă ca o știință, din exterior. DFG_1

În schimb, în grupul de peste 35 de ani apare în mod accentuat o dimensiune identitară și politică. Pentru o parte a participanților, limba română este percepută ca un element extern comunității și chiar ca o presiune politică. Aceștia revendică simbolic „limba moldovenească” și dreptul minorităților de a-și proteja limbile proprii. Totuși, același grup recunoaște necesitatea practică a limbii române: pentru muncă, documente, interacțiune instituțională, iar unii participanți afirmă explicit dorința de a o învăța.

Conștiința mea, subconștientul meu nu-mi permit să accept limba unui alt stat, care nu are nimic în comun cu noi. Noi avem limba moldovenească și trebuie să ne prețuim propria limbă. Trăim în Moldova, iar limba moldovenească parcă se pronunță chiar mai ușor decât româna. Eu nu trebuie să cunosc limba română. Politicienii au vrut – „hai să vorbim românește” – și toți oamenii trebuie să danseze după cum vor ei. DFG_2

Trăim în Moldova și trebuie să cunoaștem limba de stat, pentru că ne întâlnim cu ea peste tot. La serviciu vin documente, iar vrei sau nu vrei, trebuie să o cunoști. Chiar și găsirea unui loc de muncă este dificilă fără cunoașterea limbii. Limba de stat trebuie învățată. DFG_2

Comparativ, tinerii explică dificultatea prin factori structurali (mediu lingvistic, calitatea instruirii, lipsa practicii), în timp ce adulții justifică reticența prin factori identitari și politici, combinând utilitatea pragmatică cu rezistența culturală.

Per ansamblu, analiza arată că neînvățarea limbii române nu este rezultatul unui refuz intenționat, ci al interacțiunii între utilitatea percepută, mediul lingvistic local, calitatea expunerii educaționale și atitudinile identitare. Pentru unii, limba română este un instrument funcțional necesar; pentru alții, un marker simbolic care complică motivația de a o învăța, în pofida recunoașterii beneficiilor sale practice.

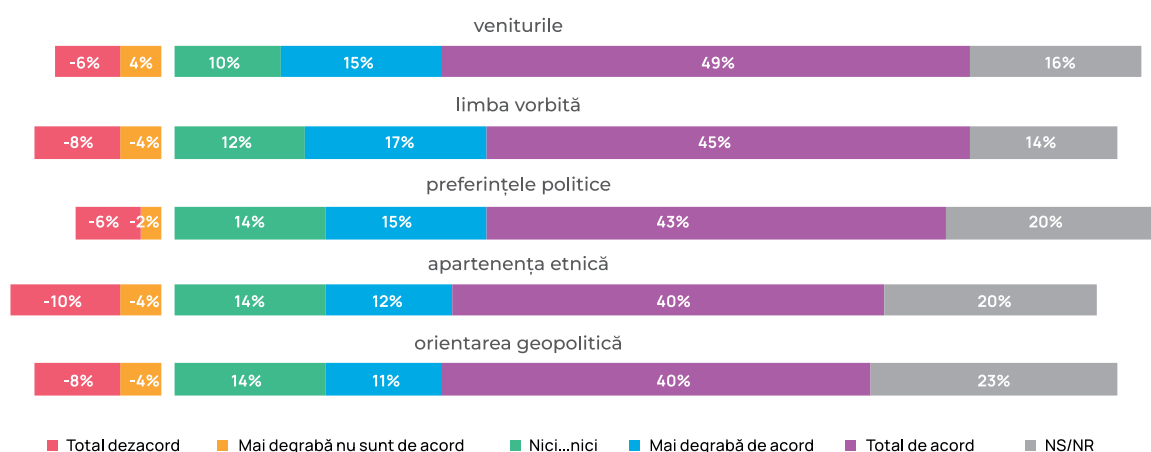
PERCEPȚII PRIVIND DIVIZAREA SOCIETĂȚII

Opinia dominantă este că societatea moldovenească este divizată pe criterii de venit, limba vorbită, preferințe politice, apartenență etnică și orientare geopolitică (Figura 54). Aceste percepții sunt mai pronunțate la locuitorii din UTA Găgăuzia, rezidenți din mediul rural, persoane până la 54 ani.

Cei care neagă această opinie reprezintă minoritate (în medie, 1 din 10 respondenți).

FIGURA 54.

CREDEȚI CĂ SOCIETATEA MOLDOVENEASCĂ ESTE DIVIZATĂ ÎN FUNCȚIE DE ...?

În opinia dominantă a ambelor grupuri de discuții, tensiunile în UTAG ar putea fi generate în primul rând de schimbări structurale percepute ca amenințări la adresa autonomiei regionale, identității culturale și funcționării instituțiilor locale. Participanții identifică drept factori majori de risc limitarea sau anularea statutului de autonomie, închiderea școlilor și a altor instituții publice esențiale, restricționarea predării limbii găgăuze și implementarea unor măsuri administrative care ar reduce rolul autorităților regionale.

Diferențele între grupuri sunt moderate: tinerii accentuează în special riscurile legate de infrastructura educațională și instituțională, în timp ce adulții și vârstnicii includ și scenarii cu dimensiune geopolitică (aderarea la UE, conflict cu Transnistria), percepute ca potențiale catalizatoare ale instabilității.

Tensiunile în Autonomia Găgăuză pot fi provocate de provocări militare, închiderea școlilor, universităților, serviciilor medicale și a birourilor de pașapoarte, interzicerea predării limbii găgăuze, nerecunoașterea autorităților alese și introducerea de sancțiuni, discreditarea limbilor găgăuză și rusă, precum și reducerea locurilor de muncă până la minimum. DFG_1

Din punctul meu de vedere, tensiunile pot apărea dacă autonomia noastră va fi declarată nevalabilă, dacă va fi anulat actul normativ privind statutul ei, dacă Găgăuzia va fi subordonată Cahulului, dacă vor fi închise școlile cu predare în limba națională, dacă Republica Moldova va adera la Uniunea Europeană sau dacă va începe un război cu Transnistria. DFG_2

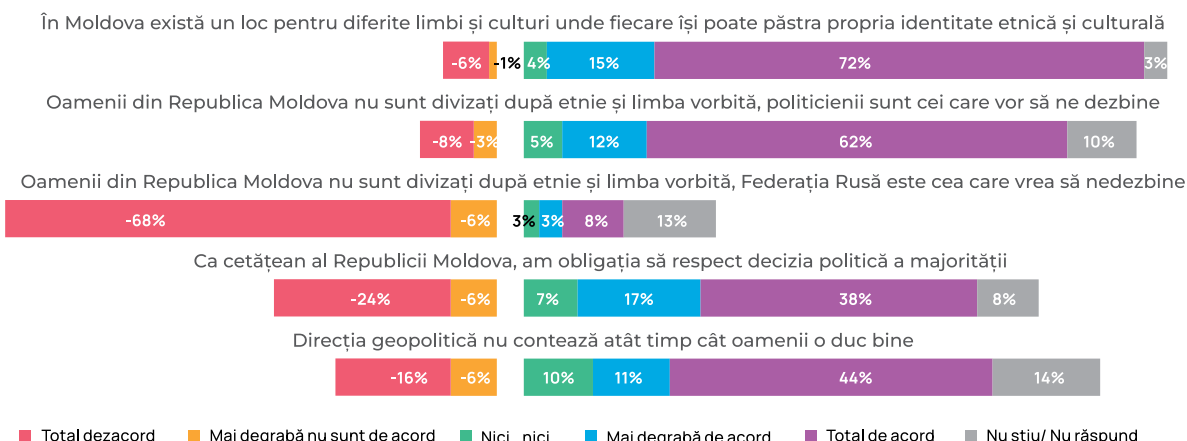
După părerea mea, tensiunile pot apărea dacă autonomia noastră va fi declarată nevalabilă, dacă va fi abrogată legea privind statutul ei, dacă Găgăuzia va fi subordonată Cahulului, dacă vor fi închise școlile cu predare în limba națională, dacă Republica Moldova va adera la Uniunea Europeană sau dacă va începe un conflict armat cu Transnistria. DFG_2

În altă ordine de idei, majoritatea respondenților consideră că (Figura 55):

- societatea ca atare nu este divizată pe criterii etnice sau lingvistice (87%);
- diviziunea este mai strâns legată de politica internă și atitudinea politicienilor (74%), decât de interferența externă din partea Rusiei (74%);
- bunăstarea internă este mai importantă decât orientarea geopolitică (55%).

FIGURA 55.

ÎN CE MĂSURĂ AȚI FI DE ACORD CU URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

Un alt aspect important (vulnerabil) identificat în cadrul studiului este că 30% din locuitorii UTA Găgăuzia și raionului Taraclia nu sunt de acord că sunt obligați să respecte deciziile politice ale majorității (populației, parlamentare). În acest grup de respondenți prevalează locuitorii din Taraclia (55%), din mediul urban (41%), tinerii (43%), vorbitorii de limba rusă (43%), utilizatorii TikTok (36%) și Telegram (39%).

Opinia dominantă în ambele grupuri de discuții indică un nivel ridicat de iritare față de teme mediatice percepute ca manipulative sau irelevante pentru viața cotidiană, în special cele cu încărcătură politică. Participanții tineri sunt deranjați în principal de politizarea excesivă a mass-mediei și de narativele despre conflicte externe, considerate neconectate la realitatea locală. În schimb, grupul 35+ manifestă o sensibilitate mai accentuată față de teme sociale și economice nerezolvate – creșterea prețurilor, pensiile, critica la adresa liderilor locali – precum și față de subiecte culturale controversate, precum LGBT.

Pentru mine, cele mai iritante teme din mass-media sunt discuțiile despre problemele altor țări, discuțiile despre agresiunea rusă, elogierea puterii de către canalele proguvernamentale și tentativele de a prezenta opoziția sau guvernarea fie într-o lumină favorabilă, fie negativă, în funcție de interese. DFG_1

Mă irită promisiunile de reducere a prețurilor la energie electrică și gaz, care nu se realizează niciodată; tema LGBT – deja „ca un os în gât”, atacurile permanente la adresa Transnistriei, cât și calomnierea bașcanului nostru și a Adunării Populare. Cel mai neplăcut sunt discuțiile despre majorarea pensiilor, care nu are loc, sau despre creșterea vârstei de pensionare cu 6 ani. DFG_2

Comparativ, tinerii reacționează mai mult la manipularea politică, iar adulții la impactul direct al politicilor asupra nivelului de trai și identității comunitare.

Participanții din ambele discuții focus grup consideră că sintagma „discurs instigator la ură” se referă la mesaje publice care dezbină, discriminează sau umilesc anumite categorii sociale, precum și la situații cotidiene percepute ca forme de excludere lingvistică sau identitară. Tinerii definesc fenomenul în principal prin episoade concrete de interacțiune – refuzul serviciilor pentru vorbitorii de rusă sau insistența rigidă asupra utilizării limbii române – interpretându-le drept practici cu potențial de marginalizare. În schimb, participanții de peste 35 de ani extind înțelegerea conceptului către sfera discursului politic și mediatic, unde identifică mesaje naționaliste, stigmatizante sau denigratoare la adresa comunității găgăuze.

În ansamblu, ambele grupuri percep discursul instigator la ură ca un cumul între experiențele de excludere din viața de zi cu zi și retorica publică polarizantă, cu potențial de amplificare a tensiunilor identitare.

Limbaajul urii” este atunci când se creează probleme pentru persoanele vorbitoare de rusă: unii comunică în mod principal doar în română, ignorându-i pe cei care nu stăpânesc limba. Chiar și aceasta este și o influențare a opiniei publice: la început atitudinea față de ucraineni era pozitivă, însă sub presiunea fluxurilor informaționale oamenii au început să-i critice. Au existat și cazuri când unii ucraineni s-au purtat urât cu noi, vorbitorii de rusă, considerând că susținem cealaltă tabără. DFG_1

Pentru mine, „limbajul urii” este limbajul ultimatumurilor: atunci când puterea spune „ori faceți așa, ori nu primiți nimic”. Exact în acest fel vorbește guvernarea în ultimii ani. Exemple de instigare la ură sunt afirmația lui Ghimpu că „găgăuzii sunt un lichen pe trupul Moldovei”, precum și retorica lui Nantoi, care declară constant că găgăuzii sunt nerecunosători și ar trebui „să danseze pentru un cubuleț de zahăr”. DFG_2

Participanții la studiul calitativ manifestă o divergență clară de percepție privind existența unui atac hibrid asupra Republicii Moldova. Tinerii contestă în mare măsură realitatea acestui fenomen, considerând că „atacul hibrid” este preponderent un construct mediatic și guvernamental, fără efecte resimțite în viața cotidiană, ceea ce indică o interiorizare redusă a acestui tip de risc în rândul generației tinere.

Personal, aud despre „atacul hibrid” doar de la mass-media și de la guvernare, însă oamenii nu îl resimt; totul rămâne la nivel de discuții — eu nu văd nicio influență reală din partea surselor rusești și consider că este o manipulare. DFG_1

În schimb, participanții de peste 35 de ani atribuie fenomenului o dimensiune cultural-identitară și informațională, interpretându-l ca pe o încercare de erodare a valorilor tradiționale, a identității religioase și a coeziunii sociale prin intermediul mass-mediei, internetului și schimbărilor normative. În acest grup, sursa atacului este asociată în special cu „state occidentale” sau „Europa”.

Războiul hibrid, în viziunea mea, înseamnă distrugerea conștiinței naționale a moldovenilor, a găgăuzilor și a altor popoare prin impunerea unor valori străine, precum LGBT; presiunea asupra Bisericii Ortodoxe, inclusiv încercările de a atrage eparhiile noastre în Biserica Română. Toate acestea duc la subminarea valorilor care, mulți ani la rând, au fost pentru oameni un sprijin. DFG_2

Consider că „războiul hibrid” înseamnă un flux informațional în internet și în mass-media, care încearcă să impună oamenilor o anumită opinie. Sursa unui astfel de atac hibrid, în opinia mea, este un alt stat – inclusiv Europa. DFG_2

Comparativ, tinerii resping existența unui atac hibrid, în timp ce adulții, chiar dacă nu raportează experiențe directe, interpretează fenomenul în termeni simbolici și valorici, ceea ce reflectă diferențe generative semnificative în percepția riscurilor contemporane.

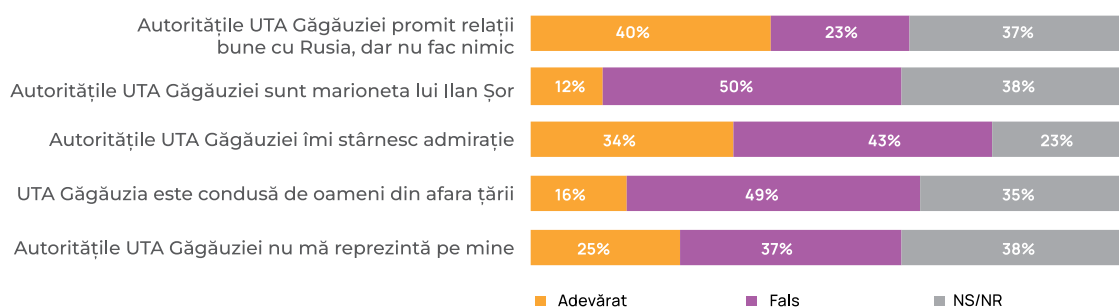
PERCEPȚII PRIVIND AUTORITĂȚILE DIN UTA GĂGĂUZIA

Opinii predominante privind autoritățile din UTA Găgăuzia sunt următoarele (Figura 56):

- autoritățile regionale nu își îndeplinesc promisiunile de a consolida relațiile cu Rusia (40%), în special locuitorii din UTA Găgăuzii, persoanele de sex masculin, cu vârsta peste 55 ani, cu nivel mediu de studii, utilizatori TikTok;
- autoritățile regionale nu sunt supuse influenței lui Șor și altor influențe externe (50%)
- autoritățile regionale nu răspund intereselor și nevoilor locuitorilor (43%)

FIGURA 56.

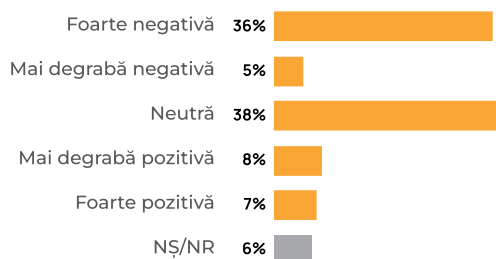
ÎN CONTINUARE VĂ VOI CITI CÂTEVA AFIRMAȚII DESPRE LIDERII POLITICI AI UTA GĂGĂUZIEI, SĂ ÎMI SPUNEȚI CARE ESTE OPINIA DVS.?

PERCEPȚII PRIVIND UNIUNEA EUROPEANĂ ȘI PROCESUL DE INTEGRARE

FIGURA 57.

CARE ESTE ATITUDINEA DVS. FAȚĂ DE UNIUNEA EUROPEANĂ?

Studiul a identificat două grupuri principale, egale, în ceea ce privește Uniunea Europeană (Figura 57): 38% cu atitudine neutră și 36% cu o atitudine extrem de negativă (proporție mai mare locuitori ai orașului Taraclia, adulți în vârstă, persoane cu niveluri de studii scăzute și medii, cei cu opinii tradiționale privind egalitatea de gen și cei nemulțumiți de serviciile administrației locale, precum și cei care, în general, nu verifică acuratețea informațiilor din mass-media).

Participanții la studiul calitativ indică faptul că percepțiile pozitive despre Uniunea Europeană sunt strâns corelate cu experiențele personale sau familiale ale migrației și cu beneficiile economice tangibile obținute prin proiecte sau granturi europene, ceea ce sugerează că atitudinile favorabile se formează în principal pe baza contactului direct cu oportunitățile oferite de UE.

S-a format o opinie pozitivă despre Uniunea Europeană deoarece acolo trăiesc copiii lor, acolo le este toată familia. De obicei, sunt cei ale căror rude apropiate lucrează în țările Uniunii Europene. Mai sunt și oameni care au beneficiat de subvenții europene sau au câștigat granturi. DFG_2

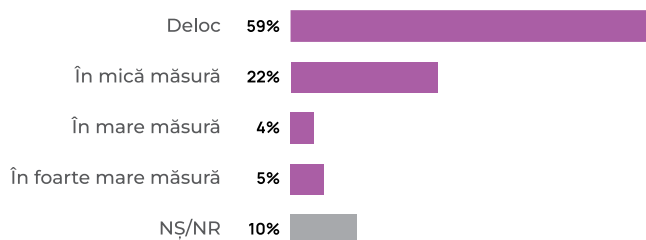
Analiza răspunsurilor participanților la discuții arată că percepția negativă a populației din UTAG față de UE se conturează, în principal, din două surse: narațiuni alarmiste transmise de cunoscuți aflați în Europa și dezamăgirea față de discursul autorităților moldovene, considerat idealizant și rupt de realitatea locală. În această combinație, UE este interpretată predominant ca o amenințare la nivel valoric, nu ca o oportunitate socio-economică.

O opinie negativă despre Uniunea Europeană s-a format și pentru că mulți cunoscuți care muncesc acolo povestesc ce se întâmplă în realitate: de exemplu, spun că în unele grădinițe copiii de 3-4 ani sunt întrebați cine vor să fie – băiat sau fată. Pentru mine, aceasta este cea mai mare problemă; conducerea noastră singură alimentează această atitudine negativă față de UE: o prezintă ca pe un fel de „rai”, iar în practică oamenii văd altceva. Această discrepanță nu face decât să sporească neîncrederea. DFG_2

Ca urmare a atitudinii negative și moderate față de UE, 6 din 10 respondenți deloc nu susțin integrarea Republicii Moldova în UE. Per total, 81% se opun integrării (Figura 58).

FIGURA 58.

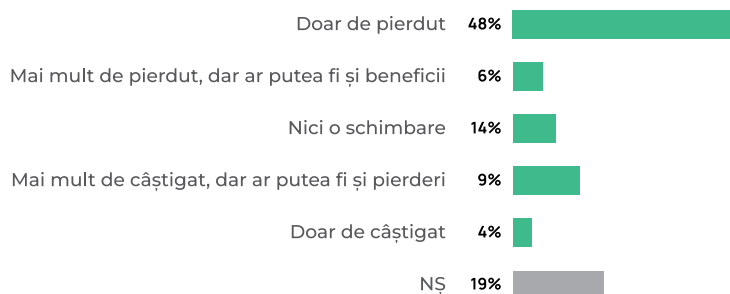
ÎN CE MĂSURĂ SUSȚINEȚI ADERAREA REPUBLICII MOLDOVA LA UE?

Opinia predominantă (54%) este că integrarea țării în Uniunea Europeană va avea doar/în mare parte consecințe negative pentru Unitatea Teritorială Autonomă Găgăuzia și raionul Taraclia, Figura 59. Această opinie prevalează la persoanele de vârstă medie și în etate, cu nivel mic și mediu de studii, care nu verifică informațiile din media publică, utilizatori ai Facebook, Instagram și TikTok.

FIGURA 59.

CREDEȚI CĂ DUPĂ ADERAREA LA UE POPULAȚIA DIN UTAG/ TARACLIA AR AVEA DE PIERDUT SAU DE CÂȘTIGAT?

Cealaltă jumătate a respondenților au opinii mixte, dar, în general, consideră că integrarea nu va duce la schimbări semnificative sau nu s-au decis încă în această privință.

Opiniile participanților la discuții de grup privind beneficiile potențiale ale aderării Republicii Moldova la UE pentru populația din UTAG/Taraclia sunt puternic polarizate, atât între grupuri, cât și în interiorul acestora. O parte dintre tineri identifică avantaje punctuale, precum libertatea de circulație, accesul facilitat la credite și recunoașterea diplomelor la nivel european; totuși, aceste aprecieri sunt formulate moderat și reprezintă poziții minoritare, indicând un optimism selectiv și limitat.

Printre aspectele pozitive se numără libera circulație și, poate, accesul la mai multe oportunități de creditare; obținerea de diplome europene. DFG_1

În contrast, adulții și vârstnicii nu menționează niciun beneficiu, ci dimpotrivă insistă asupra ideii că populația locală ar pierde, în timp ce UE ar avea de câștigat prin acces la forță de muncă ieftină, reflectând un cadru interpretativ profund sceptic și orientat spre percepția unor costuri asimetrice ale integrării europene.

Consider că nu vom câștiga nimic; dimpotrivă, vom avea de pierdut. În schimb, Europa va primi încă niște „sclavi” în plus. DFG_2

Participanții la discuțiile de grup anticipează o serie de pierderi semnificative pentru populația din UTAG și Taraclia în scenariul aderării Republicii Moldova la UE, percepute predominant în registre identitare și economice. În plan identitar, aceștia consideră că neutralitatea, tradițiile locale și modul de viață ar fi puternic amenințate de presiunea de a adopta norme culturale și politice occidentale. În plan economic, sunt invocate riscuri precum falimentul afacerilor locale, diminuarea controlului asupra resurselor și o eventuală creștere a fiscalității. Aceste percepții sunt mult mai pronunțate în rândul participanților de peste 35 de ani, sugerând o sensibilitate sporită a generațiilor adulte față de schimbările structurale asociate integrării europene.

Se va distruge afacerea locală, deoarece businessul european subvenționat o va sufoca pur și simplu pe a noastră. Va exista presiune asupra valorilor și tradițiilor noastre, iar impozitele vor crește. DFG_1

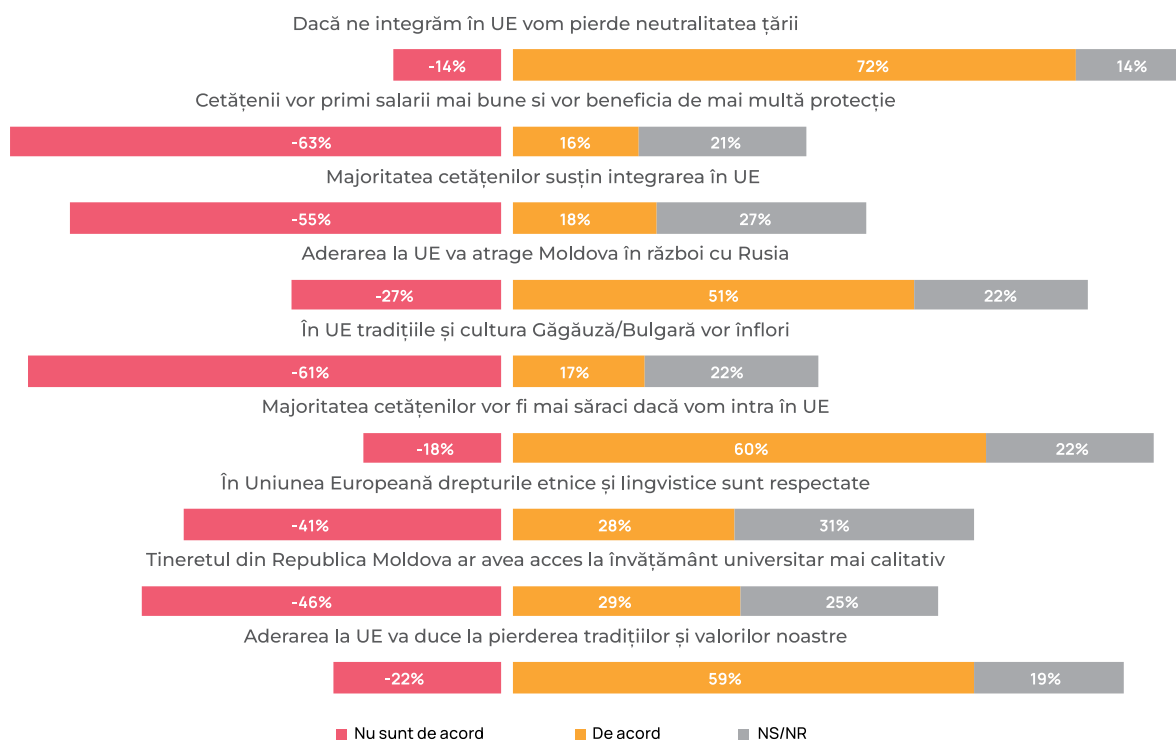
În prezent, oamenii mai pot supraviețui datorită gospodăriei: țin găini și alte animale, au o mică producție pentru consum propriu. Dar apoi, după părerea mea, toate acestea vor fi interzise și asemenea posibilități nu vor mai exista; Cred că, odată cu aderarea Republicii Moldova la UE, populația din Găgăuzia și Taraclia își va pierde neutralitatea țării, cultura și modul de viață obișnuit al oamenilor simpli. DFG_2

Rezultatele din Figura 60 sunt destul de sugestive, în sensul că populația regiunii neagă categoric orice beneficii ale integrării în UE și evidențiază în schimb consecințele negative, care au fost frecvent răspândite în mass-media în ultimii ani.

Mai exact, se invocă pierderea neutralității (72%), pierderea tradițiilor (59%), declinul nivelului de trai (60%) și implicarea țării într-un război cu Rusia (51%).

FIGURA 60.

ÎN CONTEXTUL REFERENDUMUL DIN TOAMNA 2024, CE PĂRERE AVEȚI DESPRE URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

În acest context, participanților la discuții de grup a fost adresată întrebarea privind aspirațiile de integrare în UE din partea Turciei, țară față de care populația din UTA Găgăuzii are afinități puternice privind tradițiile, obiceiurile și identitatea.

Astfel, în rândul participanților din ambele focus grupuri se conturează o percepție comună conform căreia aspirația Turciei de a adera la Uniunea Europeană reprezintă în primul rând un demers strategic, orientat spre dezvoltare economică și consolidarea relațiilor externe, și nu un risc la adresa identității sale culturale sau religioase. Atât tinerii, cât și adulții consideră că Turcia dispune de o identitate națională și religioasă suficient de puternică pentru a nu fi vulnerabilă la pierderea tradițiilor în contextul integrării europene, iar tinerii accentuează în mod special ideea că țara ar intra în UE dintr-o poziție de negociere avantajoasă. Pentru mulți, diaspora turcă din Europa – în special din Germania – constituie o dovadă empirică a rezilienței identitare a Turciei: comunitățile turcești și musulmane din UE își păstrează structurile culturale și religioase, rămân coezive și, în anumite contexte, exercită chiar o influență culturală vizibilă asupra statelor europene. În această logică, integrarea în UE nu este percepută ca o amenințare la adresa tradițiilor turcești, ci ca o extindere a influenței Turciei în spațiul european.

Posibil că acest lucru este necesar pentru Turcia în perspectiva relațiilor viitoare. Respectiv, le-ar aduce beneficii și ar contribui la dezvoltarea lor. DFG_1, DFG_2

Cred că Turcia a început să-și extindă influența în Europa, mai ales în Germania, unde au o diasporă puternică: comunitățile turce și musulmane sunt atât de numeroase și bine organizate încât tradițiile musulmane sunt deja vizibile în Europa. Din această perspectivă, unii văd asta ca pe o provocare pentru democrația europeană. În fiecare an apar tensiuni și conflicte în interiorul Uniunii Europene legate de unele comunități musulmane. Lor nu li se întâmplă nimic, nu sunt amenințați în mod real. Cred că Turcia nu își va pierde valorile; până la urmă, este o țară puternică, aflată între două lumi – în parte asiatică, în parte europeană. DFG_1

Cât privește apartenența Turciei la NATO, ambele grupuri consideră că aceasta este explicată în primul rând prin factori geopolitici și strategici, fiind avantajoasă atât pentru alianță, cât și pentru Turcia. Participanții subliniază importanța poziției sale la intersecția Europei, Asiei și Africii, precum și beneficiile economice și militare generate de investițiile și infrastructura NATO.

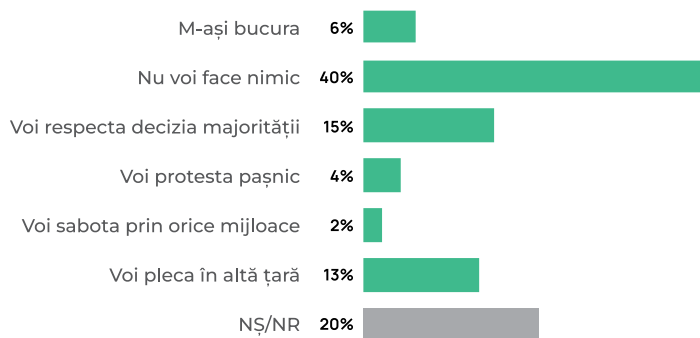
Turcia este membră NATO din cauza situației geopolitice – pentru unele state acest lucru este avantajos, iar Turcia este bine dezvoltată din punct de vedere militar. DFG_1

Calitatea de membru NATO este justificată în cazul lor: din punct de vedere economic, primesc sume mari, inclusiv pentru faptul că reprezintă o platformă strategică avantajoasă pentru amplasarea trupelor și a bazelor militare. Turcia este situată într-un punct-cheie al lumii: pe de o parte are Europa aproape, pe de alta Asia, iar din a treia direcție Africa. Cu alte cuvinte, este un obiectiv strategic. De aceea Turcia a intrat în NATO și pentru că au existat investiții financiare foarte mari – în construcția bazelor, în dezvoltarea infrastructurii și în construirea unor fabrici. A fost o decizie profitabilă. DFG_2

Reacția predominantă a locuitorilor din regiune în urma integrării finale a Republicii Moldova în UE este fie o reacție pasivă (40%), fie acceptarea respectuoasă a deciziei majorității (15%), Figura 61.

FIGURA 61.

CUM VEȚI REACȚIONA DACĂ REPUBLICII MOLDOVA VA FI ACCEPTATĂ SĂ ADERE LA UE?

Protestele ar putea fi inițiate de 6% dintre respondenți (în special cei din mediul rural, tinerii și persoanele în etate), iar 1 din 10 anticipează o posibilă emigrare din țară.

Opinia dominantă în ambele discuții de grup indică faptul că o eventuală aderare a Republicii Moldova la UE ar genera în UTAG reacții preponderent negative sau moderate, fondate pe temeri privind pierderea controlului asupra resurselor, modificarea modului de viață și intensificarea migrației. Totuși, o parte dintre respondenți – în special tinerii – anticipează reacții pozitive sau cel puțin moderate, considerând că populația se va adapta noilor condiții, în timp ce adulții și vârstnici exprimă o poziționare mai sceptică sau chiar ostilă, incluzând scenarii de protest.

În ansamblu, paleta de reacții variază de la opoziție fermă la acceptare pasivă, cu diferențe generaționale evidente în ceea ce privește nivelul de optimism și percepția costurilor integrării europene.

Aș reacționa foarte negativ. Consider că, odată cu legislația UE, ni s-ar putea impune, chipurile, să permitem vânzarea terenurilor către străini, să ni se interzică să ținem animale în gospodărie, să rămânem fără drept de vot în Parlamentul European. Se va începe un exod masiv al populației, iar toți cei apti de lucru ar pleca din țară. DFG_1

Reacția ar fi mai degrabă pozitivă – nu văd nimic rău în asta. Prețurile la noi sunt deja comparabile cu cele europene, majoritatea tinerilor trăiesc în UE, deci, teoretic, ar trebui să fie mai bine. DFG_1

După părerea mea, nu se va întâmpla nimic deosebit. Oamenii vor continua să trăiască așa cum au trăit, doar se vor adapta la noile condiții. Acum 5-10 ani poate ar fi ieșit la proteste, dar acum nu cred. DFG_2

Cred că unii oameni vor protesta și vor ieși în stradă împotriva aderării la UE. DFG_2

În ceea ce privește reacțiile anticipate ale autorităților locale și regionale, tinerii consideră că acestea sunt deja aliniate unui discurs critic față de integrarea europeană și ar manifesta inițial o opoziție puternică, care ulterior s-ar putea transforma într-o poziție mai divizată. Spre deosebire de ei, respondenții din

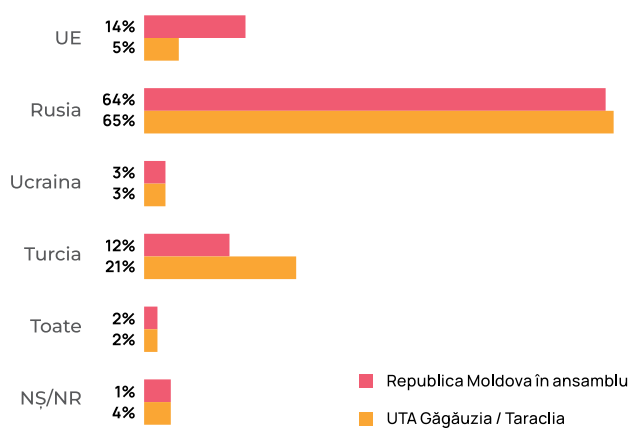
categoria 35–70 de ani anticipează o opoziție clară și persistentă a autorităților regionale, în concordanță cu orientările politice dominante din autonomie.

Inițial, cred că reacția autorităților locale și regionale va fi una puternic negativă, iar ulterior se va împărți aproximativ 50 la 50. DFG_1

PERCEPȚII PRIVIND PARTENERIATE EXTERNE

Două treimi dintre respondenți consideră Federația Rusă cea mai importantă piață de export atât pentru regiune (65%), cât și pentru țară în ansamblu (64%), Figura 62.

FIGURA 62.
CARE CONSIDERAȚI CĂ ESTE CEA MAI IMPORTANTĂ PIAȚĂ DE EXPORT PENTRU ...?

Turcia ocupă locul al doilea, iar UE doar pe locul trei (14% la nivel de țară și 5% la nivel de regiune).

În acest context, studiul calitativ a măsurat motivele percepțiilor pozitive și negative ale locuitorilor din UTA Găgăuzia și raionul Taraclia față de Federația Rusă.

Astfel, percepțiile pozitive despre Rusia sunt ancorate în principal în experiențe istorice și economice, mai ales în dependența tradițională a sudului țării de piața rusă înainte de 2022. Participanții evocă avantajele concrete din trecut – accesul la piața de desfacere, legăturile de transport directe și sprijinul financiar acordat unor categorii vulnerabile – ca factori care au consolidat o imagine favorabilă Rusiei în UTAG și Taraclia.

Totodată, răspunsurile indică o diferențiere generațională: tinerii consideră că războiul ruso-ucrainean a erodat parțial atitudinea favorabilă față de Rusia în rândul populației, în timp ce adulții și vârstnicii afirmă că percepția generală despre Rusia a rămas în mare parte neschimbată.

Am o atitudine normală față de Rusia, chiar mai pozitivă decât față de UE. Acum 5–6 ani, Găgăuzia și Taraclia aveau legături bune de transport cu Rusia, produsele erau exportate acolo, iar acum totul stă și se strică în depozite. Totuși, după începutul războiului, pentru o parte dintre oameni atitudinea față de Rusia a devenit mai negativă. DFG_1

În sud, majoritatea are o atitudine bună față de Rusia – practic tot sudul este pro-Rusia. Conflictul cu Ucraina nu a influențat semnificativ relațiile dintre găgăuzi și bulgari, însă, per ansamblu, situația s-a înrăutățit: oamenii au încetat să mai meargă în Rusia. În același timp, Rusia a oferit timp de câțiva ani sprijin financiar pensionarilor, iar acest lucru contribuie, de asemenea, la formarea unei percepții pozitive. DFG_2

Analiza răspunsurilor participanților la DFG relevă că războiul inițiat de Rusia împotriva Ucrainei a determinat o parte a populației din UTAG să își reevalueze percepțiile anterioare față de Rusia, în special în rândul tinerilor, pentru care conflictul a generat incertitudine și distanțare față de imaginea tradițional pozitivă a acestui stat.

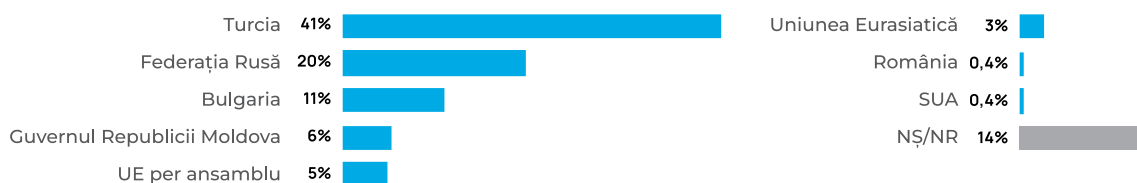
Situația în care oficiali moldoveni și ruși promovează public un discurs critic sau acuzator la adresa SUA și a UE, dar aleg concomitent să își educe copiii, să utilizeze servicii de sănătate, să își petreacă vacanțele și să achiziționeze proprietăți în UE și/sau SUA este interpretată de tinerii participanți la DFG ca o manifestare clară a dublelor standarde și a ipocriziei politice. Aceștia percep acest comportament drept o disociere intenționată între retorica publică anti-occidentală și practicile private ale elitelor, care valorifică pragmatic avantajele sistemelor occidentale. În rândul participanților cu vârsta de peste 35 de ani nu au fost înregistrate răspunsuri relevante la această întrebare.

Văd în asta o luptă obișnuită între elitele politice. Sunt standarde duble. DFG_1

Locuitorii din Găgăuzia și Taraclia consideră în mare măsură Turcia drept principalul furnizor de asistență tehnică și financiară în regiune (Figura 63).

FIGURA 63.

CE STAT SAU ORGANIZAȚIE OFERĂ CEA MAI MARE ASISTENȚĂ FINANCIARĂ/AJUTOR MATERIAL UTA GĂGĂUZIEI /RAIONULUI TARACLIA?

Rusia se află pe locul al doilea, cu 20%.

Doar 5% dintre respondenți invocă Uniunea Europeană, iar mai puțin de 1% – Statele Unite.

Rezultatele din Figura 64 sunt în concordanță cu datele anterioare: acestea confirmă percepția masivă privind importanța și impactul pozitiv al relațiilor cu Rusia și minimizează semnificativ importanța și impactul pozitiv al relațiilor cu Occidentul.

FIGURA 64.

CARE ESTE OPINIA DVS. FAȚĂ DE URMĂTOARELE AFIRMAȚII?

7 din 10 respondenți se opun categoric NATO și nu cred în protejarea împotriva unui posibil conflict cu Rusia.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

CONCLUZII:

1. În UTAG și Taraclia, consumul media este predominant digital, fragmentat și selectiv, fiind influențat semnificativ de barierele lingvistice și de un nivel ridicat de neîncredere față de mass-media națională. Aceste condiții generează o distanță informațională față de sursele instituționale și favorizează orientarea spre canale alternative, adesea insuficient verificate. Se conturează astfel un paradox informațional: deși accesul tehnic la informație este larg, competențele de evaluare critică sunt inegale, implicarea civică în combaterea dezinformării este redusă, iar percepția deficitului de informație credibilă și pluralistă persistă. Pe acest fundal informațional, respondenții descriu un climat generalizat de insecuritate și neîncredere, determinat de suprapunerea vulnerabilităților geopolitice, economice și instituționale cu deficiențe structurale locale. Această acumulare de factori produce un sentiment constant de fragilitate atât la nivel individual, cât și comunitar, afectând capacitatea de mobilizare colectivă și consolidarea încrederii în instituțiile publice.
2. Comunitățile din UTAG se caracterizează printr-un capital social dezechilibrat, în care neîncrederea generalizată coexistă cu forme de solidaritate practică activate selectiv în situații de criză. Deși disponibilitatea individuală de a ajuta este relativ ridicată, aceasta nu se traduce într-o încredere interpersonală extinsă. Relațiile sociale funcționează pe baza unui echilibru pragmatic între solidaritate și prudență, fiind condiționate de criterii morale, experiențe directe și identități percepute ca legitime. Aceste dinamici sunt mai accentuate în rândul generațiilor adulte și contribuie la menținerea tensiunilor identitare și la erodarea coeziunii sociale.
3. În domeniul egalității de gen, studiul evidențiază o discrepanță clară între egalitatea formală, acceptată la nivel declarativ și juridic, și egalitatea efectivă, limitată de norme culturale tradiționale și roluri familiale patriarhale. Deși se înregistrează progrese în sfera publică și profesională, în special în rândul tinerilor, relațiile de familie și practicile cotidiene continuă să reproducă asimetrii de putere între femei și bărbați. Fenomene precum violența domestică sau excluderea de pe piața muncii sunt adesea normalizate și percepute ca probleme private, ceea ce indică un proces de tranziție socială incomplet și o responsabilizare insuficientă a instituțiilor și comunităților în prevenirea discriminării structurale.
4. Percepția asupra autorităților centrale este predominant negativă și structurată pe o ruptură profundă de încredere. Realizările punctuale, adesea asociate cu sprijin extern, nu compensează eșecurile interne resimțite direct de populație, alimentând atitudini de distanțare, nelegitimare și opoziție față de guvernarea centrală, mai pronunțate în rândul persoanelor de peste 35 de ani. În paralel, respondenții semnalează o ruptură funcțională între nivelul central și cel regional, în care lipsa cooperării cu Chișinăul este parțial compensată de autoritățile locale și partenerii externi, consolidând percepția că dezvoltarea regională depinde mai mult de resurse locale și sprijin internațional decât de politicile statului.
5. Mediul informațional este perceput ca fiind puternic politizat și polarizat, iar dezinformarea, discursul instigator la ură și narativele identitare amplifică iritarea publică și riscul de tensiuni sociale, mai ales atunci când mesajele mediatice sunt interpretate ca amenințări la adresa autonomiei și identității locale. În acest context, atitudinile față de integrarea europeană sunt marcate de scepticism și anxietate, UE fiind percepută mai degrabă ca sursă de riscuri identitare și economice decât de beneficii, cu o polarizare generațională evidentă între pragmatismul moderat al tinerilor și rezistența identitară accentuată a adulților și vârstnicilor.

RECOMANDĂRI:

Pentru a diminua distanța informațională față de mass-media națională și vulnerabilitatea la dezinformare se recomandă:

dezvoltarea unui ecosistem media incluziv și adaptat specificului lingvistic și cultural al UTAG și Taracliei, prin extinderea sistematică a conținutului multilingv (traduceri, subtitrări, producții locale), susținerea jurnalismului de proximitate și consolidarea prezenței mass-mediei naționale în regiune prin formate relevante local. În paralel, este necesară implementarea unor programe de alfabetizare media diferențiate pe grupe de vârstă, cu accent pe identificarea dezinformării, înțelegerea discursului instigator la ură și dezvoltarea competențelor de evaluare critică a surselor, nu doar pe facilitarea accesului tehnic la informație.

Pentru a reduce fragmentarea socială, sentimentul de insecuritate și tensiunile identitare, se recomandă:

inițierea unor programe comunitare participative care să stimuleze cooperarea inter-generațională și interetnică, inclusiv între autonomia găgăuză și majoritatea etnică moldovenească. Aceste programe ar trebui să depășească logica solidarității reactive limitate la situații de criză și să promoveze forme durabile de colaborare, prin proiecte comunitare comune, mecanisme de bugetare participativă și platforme structurate de dialog local. Spațiile de dialog trebuie să abordeze în mod facilitat și sigur teme sensibile precum identitatea, autonomia, limba și relațiile interetnice.

Pentru a reduce discrepanța dintre egalitatea de gen declarativă și cea practică, se recomandă:

integrarea explicită a perspectivei de gen în politicile locale și regionale, cu accent pe recunoașterea discriminării structurale ca problemă publică. Sunt necesare campanii de informare și educație adaptate contextului cultural local, menite să crească nivelul de conștientizare privind inegalitățile de gen, precum și instruirea profesioniștilor (administrație, educație, sănătate, asistență socială) în identificarea și gestionarea discriminării și violenței de gen. Intervențiile trebuie să vizeze prioritar mediul familial și rural, unde normele patriarhale rămân dominante, și să fie susținute de mecanisme funcționale de prevenire, raportare și responsabilizare instituțională.

Pentru a consolida încrederea dintre populație și autoritățile centrale, se recomandă:

instituirea unor mecanisme funcționale, transparente și permanente de cooperare între nivelul central, regional și local, axate pe dezvoltare economică, servicii publice și infrastructură. Comunicarea instituțională trebuie să devină mai clară, mai predictibilă și adaptată specificului regional, iar deciziile care afectează UTAG și Taraclia să fie precedate de consultări reale și vizibile. Consolidarea rolului autorităților locale și regionale ca parteneri legitimi în procesul decizional, și nu doar ca executanți ai politicilor centrale, este esențială pentru recâștigarea încrederii publice și reducerea percepției de marginalizare.

Asociația „Institutum Virtutes Civilis”

este un think tank independent și apolitic
din Republica Moldova

Adresa

or. Chișinău, Vissarion Belinski 16B
Republica Moldova, MD-2064

Date de contact

+373-22-27-25-00
ivc.moldova@gmail.com

ivcmoldova.org

[/InstitutumVirtutesCivilis](#)

[ivc2017](#)

[ivc_2017](#)

